

5 Treści nauczania–uczenia się i przewidywane efekty edukacyjne w klasach 1–3*

*W odniesieniu do podstawy programowej z 14 lutego 2017 r.

Na szaro zaznaczono przewidywane efekty edukacyjne przypisane treściom wykraczającym ponad podstawę programową.

Edukacja polonistyczna

1. OSIĄGNIĘCIA W ZAKRESIE SŁUCHANIA. UCZEŃ:		
Klasa 1	Klasa 2	Klasa 3
PP 1) słucha z uwagą wypowiedzi nauczyciela, innych osób z otoczenia, w różnych sytuacjach życiowych, wymagających komunikacji i wzajemnego zrozumienia; okazuje szacunek wypowiadającej się osobie		
– słucha z uwagą wypowiedzi kierowanych indywidualnie do niego – słucha krótkich informacji kierowanych do większej grupy osób, potrafi je powtórzyć – słucha instrukcji, poleceń, objaśnień potrzebnych do wykonania zadania – słucha krótkiego opowiadania nauczyciela i np. wskazuje, która ilustracja jest zgodna z jego treścią – zachowuje kulturalną postawę podczas słuchania – odczytuje prosty przekaz niewerbalny	– słucha z uwagą wypowiedzi kierowanych indywidualnie do niego i do większej grupy osób – słucha w skupieniu wypowiedzi nauczyciela, wykorzystuje zapamiętane informacje w dalszych działaniach, np. wykonuje lub koloruje rysunek zgodnie z treścią opowiadania – słucha uważnie wypowiedzi koleżanek/kolegów – słucha krótkich informacji przekazywanych podczas rozmowy telefonicznej – zachowuje kulturalną postawę podczas słuchania, uwzględniając kontekst społeczny – odczytuje i interpretuje przekaz niewerbalny	– słucha z uwagą dłuższych wypowiedzi nauczyciela, koleżanek/kolegów, kierowanych do większej grupy osób – słucha w skupieniu wypowiedzi nauczyciela, wykorzystuje zapamiętane informacje w dalszych działaniach, np. wykonując różne prace wielozadaniowe – słucha złożonych informacji przekazywanych podczas rozmowy telefonicznej – słucha wypowiedzi za pośrednictwem komunikatorów (np. Skype'a) – odczytuje, interpretuje i świadomie reaguje na przekaz niewerbalny – stosuje zasady aktywnego słuchania – z uwagą i cierpliwie słucha i stara się zrozumieć osoby przejawiające trudności z komunikowaniem się (np. z wadą wymowy, jękające się, mające problemy z formułowaniem wypowiedzi itp.) lub komunikujące się w sposób alternatywny – słucha krytycznie; odróżnia fakty od opinii
PP 2) wykonuje zadanie według usłyszanej instrukcji; zadaje pytania w sytuacji braku rozumienia lub braku pewności zrozumienia słuchanej wypowiedzi		
– wykonuje zadanie po wysłuchaniu instrukcji ze wsparciem piktogramów	– wykonuje zadanie zgodnie z wysłuchanym poleceniem składającym się z kilku elementów	– wykonuje zadanie zgodnie z wysłuchaną złożoną instrukcją

– wykonuje zadanie zgodnie z prostą instrukcją podaną przez nauczyciela – uczestniczy w prostej grze/zabawie po wysłuchaniu instrukcji podanej przez nauczyciela – zadaje trafne pytania, gdy nie rozumie lub nie jest pewny zrozumienia instrukcji albo polecenia	– uczestniczy w grze/zabawie po wysłuchaniu instrukcji podanej przez nauczyciela lub innego ucznia – weryfikuje instrukcje/polecenia, zadając pytania	– uczestniczy w grze/zabawie zgodnie z instrukcją podaną przez nauczyciela lub innego ucznia albo wysłuchaną z jakiegoś nośnika – wykonuje sekwencje czynności zgodnie z wysłuchanym poleceniem – słucha krytycznie – wskazuje elementy instrukcji, które są kluczowe/niezbędne do efektywnego wykonania zadania
PP 3) słucha z uwagą lektur i innych tekstów czytanych przez nauczyciela, uczniów i inne osoby		
– uważnie słucha fragmentów lektury czytanej przez nauczyciela, ucznia lub zaproszonego gościa – słucha prostego tekstu czytanego przez nauczyciela w celu zapamiętania najważniejszych informacji zgodnie z poleceniem podanym wcześniej przez nauczyciela – uważnie słucha krótkich tekstów wspieranych obrazem lub serią obrazów	– słucha z uwagą tekstów literackich: opowiadań, wierszy, w celu ich zapamiętania umożliwiającego analizę – słucha tekstów popularnonaukowych, fragmentów encyklopedii i słowników, czytanych przez nauczyciela lub odtwarzanych z różnych nośników – uważnie słucha fragmentów lektur wspieranych tekstem, obrazem lub serią obrazów	– uważnie słucha fragmentów lektury czytanej przez nauczyciela, ucznia lub zaproszonego gościa; utrzymuje uwagę przez dłuższy czas – słucha dłuższych tekstów (w tym historycznych) zawierających niestandardowe słownictwo, np. słowa i wyrażenia gwarowe, elementy języka staropolskiego, słownictwo obcojęzyczne – uważnie słucha fragmentów lektur wspieranych tekstem, obrazem lub serią obrazów; wskazuje własne sposoby utrzymania uwagi na czytanim tekście (np. wsparcie słuchanego tekstu obrazem, mapą myśli, wykresem itp.) – w trakcie słuchania tekstu sporządza notatkę ułatwiającą zapamiętanie najistotniejszych treści (także w formie graficznej, np. w postaci mapy myśli)
PP 4) słucha uważnie wypowiedzi osób podczas uroczystości, koncertów, przedstawień, świąt narodowych i innych zdarzeń kulturalnych; przejawia zachowanie adekwatne do sytuacji, słucha tekstów interpretowanych artystycznie, szuka własnych wzorców poprawnej artykulacji i interpretacji słownej w języku ojczystym		
– słucha wypowiedzi osób podczas uroczystości, koncertów, obchodów świąt narodowych i innych zdarzeń kulturalnych, zachowując się adekwatnie do sytuacji – słucha wierszy lub prozy wzorcowo recytowanej przez nauczyciela – słucha tekstów wierszy interpretowanych przez artystów – podejmuje próby naśladowania wzorcowej recytacji	– słucha uważnie wypowiedzi osób podczas uroczystości, koncertów, obchodów świąt narodowych i innych zdarzeń kulturalnych, zachowując się adekwatnie do sytuacji – słucha różnych sposobów interpretacji artystycznej wierszy lub krótkich tekstów pisanych prozą – naśladuje wzorcową recytację	– słucha uważnie wypowiedzi osób podczas uroczystości, koncertów, obchodów świąt narodowych i innych zdarzeń kulturalnych, dokonuje samooceny swojego zachowania – słucha krytycznie różnych sposobów interpretacji wierszy lub krótkich tekstów pisanych prozą – naśladuje wzorcową recytację oraz poszukuje własnych wzorców poprawnej artykulacji i słownej interpretacji tekstów literackich
PP 5) słucha i czeka na swoją kolej, panuje nad chęcią nagłego wypowiedziania się, szczególnie w momencie wskazywania tej potrzeby przez drugą osobę		
– słucha wypowiedzi innych i czeka na swoją kolej zgodnie z ustalonymi zasadami – uczy się odraczać potrzebę nagłego wypowiedziania się, zwłaszcza gdy mówi inna osoba	– uważnie słucha wypowiedzi innych i cierpliwie czeka na swoją kolej zgodnie z ustalonymi zasadami – panuje nad chęcią nagłego wypowiedziania się, szczególnie w momencie wskazywania tej potrzeby przez inną osobę	– uważnie słucha wypowiedzi innych, także podczas dyskusji lub debaty, w sposób umożliwiający nawiązanie do argumentów interlokutora – zachowuje kulturę słuchania (zwłaszcza podczas dyskusji lub debaty); nie przerywa, prezentuje życzliwe nastawienie do rozmówcy i szacunek dla odmiennych poglądów

2. OSIĄGNIĘCIA W ZAKRESIE MÓWIENIA. UCZEŃ:

PP 1) wypowiada się płynnie, wyraziście, stosując adekwatne do sytuacji techniki języka mówionego: pauzy, zmianę intonacji, tempa i siły głosu

– naśladuje wykonywane przez nauczyciela ćwiczenia usprawniające narządy artykulacyjne – powtarza ciągi logotomów – wykonuje ćwiczenia wyrabiające właściwe nawyki oddechowe – wykonuje ćwiczenia dykcji, naśladując nauczyciela – wypowiada zdania z różną siłą głosu, zna pojęcie <i>siła głosu</i> – wypowiada zdania w różnym tempie, zna pojęcie <i>tempo mówienia</i>	– pod kierunkiem nauczyciela wykonuje ćwiczenia usprawniające narządy artykulacyjne – powtarza słowa trudne artykulacyjnie – wykonuje ćwiczenia wydłużające fazę wydechową – wykonuje poznane ćwiczenia dykcji pod kierunkiem nauczyciela – wypowiada zdania, stosując pauzy gramatyczne różnej długości, zna pojęcie pauza – wypowiada zdania, zmieniając intonację – interpretuje rymowanki, stosując różne sposoby mówienia (np. mówi jak kosmita, jak robot, jak małe dziecko)	– proponuje i wykonuje ćwiczenia usprawniające narządy artykulacyjne – wypowiada rymowanki i inne teksty zawierające słowa trudne artykulacyjnie – podczas wypowiedzi oddycha w sposób optymalny dla prawidłowej pracy narządu głosu – wypowiadając się, dobiera właściwą intonację, tempo i siłę głosu, stosuje pauzy gramatyczne, logiczne i psychologiczne – interpretuje wiersz na różne sposoby, np. na wesoło, na smutno – proponuje własne sposoby interpretacji wierszy
--	--	--

PP 2) formułuje pytania dotyczące sytuacji zadaniowych, wypowiedzi ustnych nauczyciela, uczniów lub innych osób z otoczenia

– formułuje pytania dotyczące zadań do wykonania, zwłaszcza w sytuacji niepełnego zrozumienia instrukcji – układa proste pytania rozpoczynające się od słów: <i>kto, co, dlaczego, gdzie, kiedy, jak, czy</i> – układa pytania do zdań oznajmujących zadaje pytania potrzebne do rozwiązania zagadki	– formułuje pytania dotyczące niezrozumiałych pojęć i treści – układa pytanie do podanej odpowiedzi – samodzielnie dzieli dłuższy tekst na fragmenty i nadaje im tytuły we wskazanej formie (zdań lub równoważników zdań) – nadaje tytuł i znaczenie obrazom abstrakcyjnym – wypowiada się na podstawie samodzielnie ułożonego planu – samodzielnie formułuje wymagania dotyczące poprawnej wypowiedzi (kryteria sukcesu wg nacobezu) – układa pytania do klasowych konkursów wiedzy, np. o rodzinnej miejscowości, patronie szkoły, Polsce, ekosystemach itp. – prawidłowo formułuje pytania podczas gier i zabaw (takich jak np. kalambury, pięć pytań)	– układa plan działania lub realnego zdarzenia w formie pytań – układa zestaw pytań do klasowego wywiadu z wybraną osobą, np. aktorem, sportowcem, naukowcem itp. – formułuje pytania badawcze, np. <i>Co by było, gdyby...?</i> – prawidłowo formułuje pytania do gry w kalambury oraz do innych gier
--	--	---

PP 3) wypowiada się w formie uporządkowanej i rozwiniętej na tematy związane z przeżyciami, zadaniem, sytuacjami szkolnymi, lekturą czy wydarzeniem kulturalnym

– wypowiada się w uporządkowany sposób, prostymi zdaniami na bliskie mu tematy związane z sytuacjami z życia szkolnego i rodzinnego – formułuje kilkuzdaniową wypowiedź dotyczącą tekstu na podstawie pytań – wypowiada się na temat wyglądu przedmiotów lub postaci	– opowiada o ilustracjach oraz przeczytanych tekstach w oparciu o plan wypowiedzi – formułuje dłuższą spójną wypowiedź dotyczącą własnych przeżyć, sytuacji szkolnych oraz wydarzeń kulturalnych – prezentuje i wyjaśnia rozwiązanie zadania w formie kilkuzdaniowej uporządkowanej wypowiedzi – tworzy ustny opis przedmiotów lub postaci zgodnie z planem	– formułuje dłuższą wypowiedź na temat lektur na podstawie zgromadzonego słownictwa oraz planu wypowiedzi – w wypowiedzi zwraca uwagę na dobór bogatego słownictwa, unika powtórzeń – wypowiada się na temat swojej ulubionej książki zgodnie z zadanymi pytaniami – wypowiada się na wskazane tematy, używając zdań rozwiniętych i złożonych
--	--	--

	– w wypowiedzi zwraca uwagę na dobór słownictwa, unika powtórzeń – wypowiada się na temat emocji bohaterów utworów – tworzy wypowiedź na temat siebie, prezentuje ją na forum klasy/przygotowuje krótką autoprezentację	– prezentuje w interesujący i zrozumiały sposób samodzielnie przygotowane zagadnienia i ciekawostki naukowe, w tym również podczas pracy metodą projektu – wypowiada się na forum klasy na temat swoich zainteresowań i planów na przyszłość – prezentuje wybrany tekst, wykorzystując różne środki wyrazu, np. elementy dramy
PP 4) porządkuje swoją wypowiedź, poprawia w niej błędy, omawia treść przeczytanych tekstów i ilustracji; nadaje znaczenie i tytuły obrazom, a także fragmentom tekstów		
– ustala kolejność ilustracji w krótkiej historyjce obrazkowej – nadaje tytuły ilustracjom w krótkiej historyjce obrazkowej – tworzy spójną wypowiedź w oparciu o historyjkę obrazkową, uwzględniając związki przyczynowo-skutkowe – nadaje tytuły wskazanym fragmentom tekstu – odpowiada na pytania do tekstu	– ustala kolejność ilustracji w historyjce obrazkowej i nadaje im tytuły – porządkuje plan wypowiedzi – opowiada historyjkę obrazkową, zwracając uwagę na dobór słów i unikanie powtórzeń; zadaje pytania w celu uzupełnienia brakujących fragmentów opowiadania – ustala kolejność pytań do tekstu – odpowiada na pytania zgodnie z ustaloną kolejnością – nadaje alternatywne tytuły obrazom i tekstom – dzieli tekst na fragmenty i nadaje im tytuły – wypowiada się na podstawie podanego planu – analizuje swoją wypowiedź zgodnie z podanymi wymaganiami (kryteria sukcesu wg nacobezu) i dokonuje korekty	– omawia treści przeczytanych tekstów zgodnie z pytaniami zadanymi przez nauczyciela – zastępuje powtórzenia innymi wyrazami – wskazuje błędy językowe w wypowiedziach innych osób i dokonuje ich korekty – ustala kolejność pytań do tekstu – odpowiada na pytania zgodnie z ustaloną kolejnością – układa do tekstu pytania, na które w tekście nie ma bezpośredniej odpowiedzi – zadaje pytania dotyczące problemów, dla których punktem wyjścia może być przeczytany tekst
PP 5) układa w formie ustnej opowiadanie oraz składa ustne sprawozdanie z wykonanej pracy		
– opowiada o sytuacji przedstawionej na ilustracji – wypowiada się na temat historyjki obrazkowej – układa krótkie opowiadanie na temat bliski dzieciom – opowiada o wykonanej pracy (zadaniu) – twórczo przetwarza tekst – układa inny początek lub zakończenie opowiadania	– układa opowiadanie na podstawie historyjki obrazkowej – układa dalszy ciąg opowiadania – układa opowiadanie na temat bliski dzieciom, używając zdań złożonych – układa opowiadanie o przygodzie konkretnego bohatera, w podanym przez nauczyciela miejscu i czasie – układa opowiadanie z wykorzystaniem podanego słownictwa – układa opowiadanie, używając słów określających następstwo czasowe: <i>najpierw, na początku, potem, później, następnie, w końcu, na zakończenie</i> itp. – opowiadając o wykonanej pracy, używa słów określających następstwo czasowe: <i>najpierw, na początku, potem, później, następnie, w końcu, na zakończenie</i> itp.	– układa opowiadanie inspirowane przeczytanym tekstem – układa opowiadanie z wykorzystaniem podanego słownictwa – ustnie układa twórcze opowiadanie na podany temat – układa opowiadanie na temat bliski dzieciom, używając zdań złożonych, stosując bogate słownictwo – składa ustne sprawozdanie z pracy zespołu zgodnie z podanymi wymaganiami (kryteria sukcesu wg nacobezu) – układa opowiadanie, używając słów określających następstwo czasowe: <i>najpierw, na początku, potem, później, następnie, w końcu, na zakończenie</i> itp. – zdając sprawozdanie z wykonanej pracy, używa słów określających następstwo czasowe: <i>najpierw, na początku, potem, później, następnie, w końcu, na zakończenie</i> itp. – układa sprawozdanie z wycieczki, zna pojęcie <i>sprawozdanie</i>

PP 6) recytuje wiersze oraz wygłasza z pamięci krótkie teksty prozatorskie		
– wykonuje ćwiczenia dźwiękonaśladowcze i naśladuje głosy zwierząt – wypowiada jak największą liczbę słów na jednym wydechu – mówi zdania oznajmujące, pytające i rozkazujące z właściwą intonacją – wygłasza z pamięci proste rymowanki – recytuje wiersze z różną siłą głosu – recytuje wiersze w różnym tempie – naśladuje różne sposoby interpretacji wiersza – recytuje wiersz zgodnie z instrukcją nauczyciela – recytuje wiersze podczas konkursów i uroczystości klasowych i szkolnych – odgrywa proste scenki	– wykonuje ćwiczenia dźwiękonaśladowcze i naśladuje głosy zwierząt – wypowiada jak największą liczbę słów na jednym wydechu – wygłasza z pamięci rymowanki i wiersze z repertuaru dziecięcego – recytuje wiersze, uwzględniając pauzę wierszową i średniówkę – stosuje różne sposoby interpretacji wiersza w zależności od jego treści (np. na wesoło, na poważnie, na smutno) – wygłasza z pamięci krótkie teksty prozatorskie, np. podczas przedstawień klasowych i szkolnych – odgrywa scenki w parach	– wykonuje ćwiczenia dźwiękonaśladowcze i naśladuje głosy zwierząt – wypowiada jak największą liczbę słów na jednym wydechu – recytuje wiersze, uwzględniając akcent logiczny – samodzielnie dobiera repertuar (wiersz, fragment prozy) do prezentacji podczas konkursów lub przeglądów klasowych, szkolnych lub międzyszkolnych – samodzielnie dobiera styl interpretacji, uwzględniając charakter utworu – wygłasza z pamięci teksty prozatorskie, w tym dialogi – odgrywa scenki w parach i grupach – podczas odgrywania scenek stosuje różnorodne środki wyrazu
PP 7) dobiera stosowną formę komunikacji werbalnej i własnego zachowania, wyrażającą empatię i szacunek dla rozmówcy		
– stosuje na co dzień zwroty grzecznościowe – słucha tekstów z przykładami rozmowy prowadzonej przez dzieci – słucha tekstów zawierających przykłady rozmów rówieśników z osobami dorosłymi – określa różnice między rozmowami dzieci a rozmowami dzieci z osobami dorosłymi – wypowiada się na temat sposobu komunikacji i zachowania się wobec siebie bohaterów historyjek obrazkowych i utworów literackich	– stosuje na co dzień zwroty grzecznościowe – słucha tekstów z przykładami rozmowy prowadzonej przez dzieci – słucha tekstów zawierających przykłady rozmów rówieśników z osobami dorosłymi – wypowiada się na temat sposobu komunikacji i zachowania się wobec siebie bohaterów historyjek obrazkowych i utworów literackich – wyjaśnia pojęcie <i>język potoczny</i> – obdarza szacunkiem rozmówców – w rozmowach z dziećmi i dorosłymi uwzględnia kontekst społeczny – właściwie przyjmuje informacje zwrotne	– stosuje na co dzień zwroty grzecznościowe – słucha tekstów z przykładami rozmowy prowadzonej przez dzieci – słucha tekstów zawierających przykłady rozmów rówieśników z osobami dorosłymi – wypowiada się na temat sposobu komunikacji i zachowania się wobec siebie bohaterów historyjek obrazkowych i utworów literackich – podczas dyskusji lub debaty kulturalnie prezentuje swój punkt widzenia – wyjaśnia pojęcie <i>język oficjalny</i> – zna pojedyncze słowa gwarowe i wyjaśnia pojęcie <i>gwara</i> – rozpoznaje języki mieszkańców różnych regionów Polski – układa dialog z wykorzystaniem słów i zwrotów gwarowych
PP 8) wykonuje eksperymenty językowe, nadaje znaczenie czynnościom i doświadczeniom, tworząc charakterystyczne dla siebie formy wypowiedzi		
– nadaje imiona np. zabawkom, wymyślonym stwórkom, fantastycznym zwierzętom – układa zaszyfrowane wypowiedzi, np. poprzez dodawanie tej samej sylaby – skanduje wypowiedzi – układa zaszyfrowane wypowiedzi zgodnie z instrukcją – układa i wypowiada ciągi logotomów – układa słowa poprzez dodawanie samogłosek do spółgłosek – rozpoznaje rymy	– układa zaszyfrowane wypowiedzi, np. poprzez dodawanie tej samej sylaby – tworzy zaszyfrowane wypowiedzi według własnego pomysłu – wymyśla inne nazwy dla przedmiotów codziennego użytku – przestawia sylaby w wyrazach dwu- i trzysylabowych zbudowanych z sylab otwartych – ćwiczy płynność słowną, podając serie słów rozpoczynających się lub kończących się tą samą sylabą	– tworzy zaszyfrowane wypowiedzi według własnego pomysłu – dobiera rymy do podanych słów – nadaje imiona roślinom lub przedmiotom – nadaje nazwy wymyślonym krainom, planetom, tworzy własne nazwy geograficzne – wypowiada nazwiska bez pierwszej głoski – rozpoznaje i tworzy anagramy

	– wypowiada słowa np. bez pierwszej głoski – dobiera rymy do podanych słów – rozpoznaje i wypowiada anagramy	– tworzy i przekształca wypowiedzenia składające się ze słów bezsensownych, zachowując prawidłowe związki gramatyczno-logiczne charakterystyczne dla języka polskiego – ćwiczy płynność ekspresyjną, układając serie zdań, w których kolejne wyrazy zaczynają się na podane litery, np. <i>k... g... l...</i> – tworzy i wypowiada proste rymowanki na dany temat – układa i recytuje wiersze na dany temat
3. OSIĄGNIĘCIA W ZAKRESIE CZYTANIA. UCZEŃ:		
PP 1) czyta płynnie, poprawnie i wyraziście na głos teksty zbudowane z wyrazów opracowanych w toku zajęć, dotyczące rzeczywistych doświadczeń dzieci i ich oczekiwań poznawczych		
– rozumie, dlaczego koduje się i dekoduje informacje – odczytuje uproszczone rysunki, piktogramy, znaki informacyjne, napisy – rozpoznaje i odczytuje wszystkie litery alfabetu (małe i wielkie; drukowane i pisane) – czyta na głos techniką całościową – poprawnie czyta własne imię oraz imiona dzieci z klasy – płynnie i poprawnie czyta opracowane na zajęciach wyrazy jedno-, dwu- oraz wielosylabowe o różnym typie i układzie sylab – płynnie i poprawnie czyta zdania złożone z wyrazów opracowanych na zajęciach – czyta rytmicznie rymowanki – czyta zdania lub teksty słowno-obrazkowe, zastępując obrazki odpowiednimi wyrazami – czyta tekst z lukami literowymi – czyta kilka zdań z lukami wyrazowymi – płynnie, poprawnie i wyraziście czyta opracowany na zajęciach tekst złożony z kilku krótkich zdań – podejmuje próby czytania z podziałem na role	– płynnie, poprawnie i wyraziście czyta fragment opracowanego tekstu – płynnie, poprawnie i wyraziście czyta fragment lektury oraz czasopisma dla dzieci – płynnie, poprawnie i wyraziście czyta opracowany tekst z podziałem na role – płynnie, poprawnie i wyraziście czyta fragment wiersza opracowanego na zajęciach – poprawnie czyta tekst zawierający wyrazy o złożonej budowie głoskowo-literowej – płynnie, poprawnie i wyraziście czyta tekst przygotowany na konkurs pięknego czytania – czyta tekst z lukami literowymi – czyta tekst z lukami wyrazowymi	– płynnie, poprawnie i wyraziście czyta samodzielnie ułożone zdania i teksty – płynnie, poprawnie i wyraziście czyta fragment tekstu – płynnie, poprawnie i wyraziście czyta wiersz lub jego fragment – płynnie, poprawnie i wyraziście czyta nowy tekst z podziałem na role – płynnie, poprawnie i wyraziście czyta dłuższy tekst przygotowany na konkurs pięknego czytania – płynnie, poprawnie i wyraziście czyta tekst zawierający nieznane mu wyrazy, w tym nazwy własne i zwroty obcojęzyczne – czyta nowy tekst z aktorską interpretacją
PP 2) czyta w skupieniu po cichu teksty zapisane samodzielnie w zeszytach oraz teksty drukowane		
– czyta po cichu proste polecenia do zadania – czyta po cichu treść zadania – czyta po cichu podpisy i dopasowuje je do obrazków – czyta po cichu krótkie teksty drukowane z podręcznika	– czyta po cichu polecenia i wyodrębnia w nich potrzebne informacje – czyta w skupieniu po cichu treść zadania – czyta po cichu tekst z lukami uzupełnianymi podanymi wyrazami – czyta po cichu tekst drukowany w podręczniku – czyta po cichu zdania i ustala ich kolejność zgodnie z przedstawionymi w tekście wydarzeniami	– czyta po cichu złożone polecenia do zadania – czyta po cichu zdania i ustala ich kolejność zgodnie z przedstawionymi w tekście wydarzeniami – uważnie czyta po cichu serię zadań, np. w karcie pracy – czyta po cichu zagadki i podaje ich rozwiązania – czyta w skupieniu po cichu instrukcję gry lub obsługi urządzenia

	– czyta po cichu zagadki i podaje ich rozwiązania – czyta w skupieniu tekst własnoręcznie napisany zeszyt – czyta po cichu krótką lekturę przeznaczoną do samodzielnego czytania	– czyta uważnie i analizuje tekst napisany przez rówieśnika w celu sformułowania koleżeńskej oceny (zgodnej z kryteriami sukcesu wg nacobezu) – czyta po cichu lekturę przeznaczoną do samodzielnego czytania
PP 3) wyodrębnia postacie i zdarzenia w utworach literackich, ustala kolejność zdarzeń, ich wzajemną zależność, odróżnia zdarzenia istotne od mniej istotnych, postacie główne i drugorzędne; wskazuje cechy i ocenia bohaterów, uzasadnia ocenę, wskazuje wydarzenie zmieniające postępowanie bohatera, określa nastrój w utworze; odróżnia elementy świata fikcji od realnej rzeczywistości, byty rzeczywiste od medialnych, byty realistyczne od fikcyjnych		
– wskazuje na ilustracji postacie występujące w opowiadaniu – wskazuje postacie główne i drugoplanowe – podaje cechy bohaterów – ocenia bohaterów – ustala kolejność zdarzeń w krótkich tekstach – wskazuje postacie i wydarzenia fikcyjne i realne – określa nastrój utworu – czyta proste ogłoszenia, np. o zgubieniu/znalezieniu czegoś lub o wydarzeniach (koncertach, festynach, przedstawieniach itp.)	– wskazuje postacie występujące w opowiadaniu, określa relacje pomiędzy nimi – samodzielnie ustala kolejność zdarzeń – uzasadnia swoją ocenę postępowania bohatera na podstawie tekstu i/lub własnych doświadczeń – wskazuje związki przyczynowo-skutkowe między zdarzeniami – wyodrębnia zdarzenia istotne i mniej istotne – wyjaśnia pojęcia <i>świat realny</i> i <i>świat fikcyjny</i>; wyróżnia elementy świata fikcyjnego i realnego w baśniach i legendach – wyciąga prawidłowe wnioski na podstawie tekstu – wskazuje zawarty w tekście morał – czyta reklamy, ogłoszenia i zaproszenia	– wskazuje postacie główne, drugoplanowe i epizodyczne, określa ich znaczenie dla fabuły – uzasadnia swoją ocenę postępowania bohatera na podstawie tekstu i/lub własnych doświadczeń – odróżnia postacie realistyczne od fikcyjnych, uzasadnia swoją opinię – ustala kolejność zdarzeń w samodzielnie czytanych lekturach – wskazuje związki przyczynowo-skutkowe między zdarzeniami – wskazuje wydarzenia zmieniające postępowanie bohatera – wyciąga wnioski, które nie zostały bezpośrednio podane w tekście – wskazuje zawarty w tekście morał – samodzielnie tworzy uogólnienie, w którym zawarta jest myśl przewodnia – krytycznie ocenia fakty, zdarzenia, postawy, uzasadnia opinię – odróżnia byty rzeczywiste od medialnych – krytycznie czyta reklamy – krytycznie czyta teksty popularnonaukowe i publicystyczne (w tym publikowane w internecie), odróżnia fakty od opinii
PP 4) wyszukuje w tekstach fragmenty według niego najpiękniejsze, najważniejsze, trudne do zrozumienia lub określone przez nauczyciela		
– wyszukuje w tekście wyrazy niezrozumiałe, wymagające wyjaśnienia – wyszukuje w tekście wyrazy zgodnie z warunkiem podanym przez nauczyciela (np. wyrazy z daną literą, o podanej liczbie liter) – wyszukuje w tekście zdania zgodnie z warunkiem podanym przez nauczyciela (np. zdania o podanej liczbie wyrazów, zdania pytające) – wyszukuje w tekście zdania będące odpowiedzią na pytanie nauczyciela	– wyszukuje w tekście niezrozumiałe wyrazy i/lub zwroty wymagające wyjaśnienia – wyszukuje w tekście fragmenty trudne do zrozumienia – wyszukuje w tekście najpiękniejszy jego zdaniem fragment – wyszukuje w tekście najwesełszy lub najsmutniejszy jego zdaniem fragment – wyszukuje w tekście zdania opisujące wskazane zdarzenie lub bohatera – wyszukuje w tekście fragment opisujący cechy bohaterów – wskazuje w tekście wiersza rymujące się wyrazy – wskazuje fragment zawierający płynącą z tekstu naukę	– wyszukuje w tekście niezrozumiałe wyrazy i/lub zwroty (w tym związki frazeologiczne) wymagające wyjaśnienia – wyszukuje w tekście fragment charakteryzujący bohatera – wyszukuje w tekście najważniejszy, kluczowy dla fabuły fragment – wyszukuje w tekście fragmenty uzasadniające jego opinię dotyczącą faktów, postaci lub zdarzeń – wskazuje w utworze poetyckim tropy stylistyczne: epitety, porównania, przenośnie (bez podawania terminów) – wskazuje fragment zawierający morał lub sentencję

PP 5) eksperymentuje, przekształca tekst, układa opowiadania twórcze, np. dalsze losy bohatera, komponuje początek i zakończenie tekstu na podstawie ilustracji lub przeczytanego fragmentu utworu		
– układa opowiadanie na podstawie ilustracji do tekstu (przed jego przeczytaniem) – tworzy zakończenie opowiadania na podstawie przeczytanego fragmentu – tworzy początek opowiadania na podstawie przeczytanego fragmentu – wprowadza nowe postacie do przeczytanego opowiadania	– wymyśla kolejne przygody bohaterów przeczytanego opowiadania – tworzy alternatywne zakończenia do przeczytanego opowiadania – tworzy kilka alternatywnych początków opowiadania – udziela dobrych rad bohaterom opowiadania – wprowadza postać fantastyczną do przeczytanego opowiadania i wymyśla związane z nią wydarzenia	– wymyśla dalsze przygody bohaterów przeczytanego opowiadania – udziela dobrych rad bohaterom opowiadania i uzasadnia własne zdanie/własną opinię – zmienia miejsce lub czas opowiadania – zamienia bohaterów opowiadania i ich świat, np. zwierzęta na ludzi lub przedmioty na ludzi – przekształca tekst wiersza w opowiadanie – wprowadza dialogi do opowiadania
PP 6) wyróżnia w czytanych utworach literackich dialog, opowiadanie, opis		
– wyróżnia w tekstach dialogi – wskazuje w tekstach zdania opisujące wygląd przedmiotów lub postaci	– wyróżnia dialogi w utworach literackich – wyróżniania w czytanych opowiadaniach wstęp, rozwinięcie i zakończenie – wyszukuje w tekstach opisy postaci, przedmiotów, przyrody	– ustnie przekształca dialogi w opowiadanie – ustnie przekształca fragmenty opowiadania w dialogi – wyszukuje opisy w samodzielnie czytanych lekturach – wyróżnia w czytanych utworach fragmenty stanowiące charakterystykę postaci – rozpoznaje w utworach literackich cechy gatunkowe; wskazuje narratora, opisuje fabułę, wyodrębnia wątki
PP 7) czyta samodzielnie wybrane książki		
– uczestniczy w spotkaniu informacyjnym w szkolnej bibliotece; zna zasady wypożyczania książek – samodzielnie wybiera książki do wspólnego czytania (np. z rodzicami) – prezentuje przeczytaną książkę według schematu, np. podanego w podręczniku	– czyta samodzielnie wybraną książkę zgodnie z zainteresowaniami czytelnickimi – reklamuje przeczytaną książkę – uczestniczy w konkursie czytelnickim	– czyta systematycznie różne książki (w tym komiksy) – wybiera książkę do wspólnego czytania w klasie – prezentuje przeczytaną książkę według własnego pomysłu – współorganizuje konkurs czytelnicki – uczestniczy w zajęciach kółka/klubu czytelniczego
4. OSIĄGNIĘCIA W ZAKRESIE PISANIA. UCZEŃ:		
PP 1) pisze odręcznie, czytelnie, płynnie, zdania i tekst ciągły, w jednej linii; rozmieszcza właściwie tekst ciągły na stronie zeszytu, sprawdza i poprawia napisany tekst		
– pisze po śladzie, pogrubia kontury, wykonuje szlaczki literopodobne i obrazkowe – prawidłowo pisze wszystkie litery polskiego alfabetu, małe i wielkie – odwzorowuje litery, zachowując ich właściwy kształt, proporcje i wielkość – przepisuje sylaby, wyrazy, zdania w tunelach, w powiększonej liniaturze o trzech polach oraz w standardowej liniaturze o trzech polach, zgodnie z podanym wzorem	– czytelnie przepisuje wyrazy i zdania, zachowując właściwy kształt i wielkość liter oraz ich połączenia w trzech liniach; wykonuje płynne, rytmiczne, ciągłe ruchy pisarskie – właściwie rozmieszcza tekst na stronie zeszytu – dokonuje samokontroli zapisu, poprawia napisany tekst	– czytelnie, w dobrym tempie przepisuje tekst ciągły – pisze w jednej linii – właściwie rozmieszcza tekst na stronie zeszytu – stosuje akapity, wydzielając logiczne części tekstu – samorzutnie dokonuje samokontroli i korekty zapisu – sprawdza tekst napisany przez koleżankę/kolegę, wskazuje cechy dodatnie, niedociągnięcia/błędy i określa sposoby ich poprawy (w ramach koleżeńskiej oceny)

– prawidłowo łączy litery – przepisuje, dokonując transpozycji z tekstu drukowanego na tekst pisany – właściwie rozmieszcza litery, sylaby, wyrazy i zdania w liniach – dokonuje samokontroli zapisu przez porównanie zewzorem		
PP 2) układa i zapisuje opowiadanie złożone z 6–10 poprawnych wypowiedzeń w ramach zagadnień opracowanych podczas zajęć; opisuje np. osobę, przedmiot, element świata przyrody na podstawie własnych obserwacji lub lektury		
– podpisuje ilustracje i poszczególne obrazki w historyjkach obrazkowych – nadaje tytuły opowiadaniom – gromadzi słownictwo potrzebne do ułożenia wypowiedzi pisemnej – układa kilkuzdaniową wypowiedź pisemną (3–4 zdania) z rozsypanki zdaniowej; zapisuje podane zdania we właściwej kolejności – uzupełnia luki w zdaniach tworzących opowiadanie – rozwija zdania – układa zdania opisujące – grupuje wyrazy i związki frazeologiczne wokół podanego tematu – tworzy komiks – spontanicznie pisze opowiadanie na interesujący go temat, zastępując wyrazy, których nie potrafi napisać, rysunkami (piktogramami)	– stosuje trójczłonową budowę opowiadania: wstęp, rozwinięcie, zakończenie – uczestniczy w zbiorowym redagowaniu opowiadania i opisu w oparciu o plan i zgromadzone słownictwo – samodzielnie redaguje z podanych zdań opowiadanie i opis; porządkuje zdania we właściwej kolejności zgodnej z podanym planem opisu lub wydarzeń – samodzielnie dopisuje do podanego fragmentu opowiadania wstęp lub zakończenie – uzupełnia opis zgromadzonymi lub własnymi określeniami – stosuje różnorodne określenia stosunków czasowych i przestrzennych – samodzielnie pisze krótkie opowiadanie (4–5 zdań) zgodnie z podanymi wymaganiami (kryteria sukcesu wg nacobezu) – tworzy swobodny tekst; uczestniczy w zbiorowym omawianiu i korygowaniu wybranego tekstu	– zapisuje plan opowiadania w różnych formach (zdania oznajmujące, równoważniki zdań) – wyjaśnia pojęcia opowiadanie i opis; wskazuje różnice – samodzielnie redaguje zainspirowane lekturą opowiadanie twórcze, np. przedstawiające dalsze losy bohatera – układa opowiadanie (6–10 zdań) na podstawie historyjki obrazkowej, lektury lub własnych doświadczeń – redaguje opis na podstawie bezpośredniej obserwacji bądź ilustracji, z wykorzystaniem planu i zgromadzonego słownictwa – redaguje opis porównawczy – tworzy charakterystykę realnej postaci lub bohatera utworu literackiego – wzbogaca opowiadanie epitetami, porównaniami, przenośniami, wplata w nie poznane związki frazeologiczne – redaguje opowiadanie z wykorzystaniem dialogów – współtworzy powieść klasową, dopisując własny fragment do tekstu ułożonego przez koleżanki/kolegów
PP 3) pisze notatkę, życzenia, ogłoszenie, zaproszenie, podziękowanie, list; zapisuje adres nadawcy i odbiorcy; pisze krótkie teksty, wykorzystując aplikacje komputerowe		
– uzupełnia luki w tekście życzeń, ogłoszenia, zaproszenia, listu – podejmuje próby samodzielnego układania i zapisywania krótkich życzeń, np. na laurkach, kartkach świątecznych – układa podziękowanie i/lub gratulacje (np. w formie dyplomu uznania) – redaguje treść esemesa	– adresuje kopertę; stosuje pojęcia: <i>nadawca</i> i <i>odbiorca</i> – poprawia niewłaściwie zredagowane teksty użytkowe (życzenia, ogłoszenie, zaproszenie, podziękowanie, list) zgodnie z podanymi wymaganiami (kryteria sukcesu wg nacobezu) – indywidualnie i zbiorowo układa życzenia, ogłoszenie, podziękowanie – indywidualnie i zbiorowo redaguje zaproszenie, np. na uroczystość szkolną – samodzielnie układa list, np. do św. Mikołaja, na podstawie zgromadzonego słownictwa – pisze życzenia, ogłoszenie, zaproszenie, korzystając z prostych aplikacji komputerowych	– samodzielnie redaguje życzenia, ogłoszenie, zaproszenie, list – zapisuje ciekawe informacje z życia klasy (notatki kronikarskie) i publikuje je na stronie internetowej szkoły – układa i pisze instrukcję do gry opracowanej samodzielnie lub w zespole – samodzielnie układa i pisze recenzję z przedstawienia teatralnego – pisze list oficjalny, zawierający np. prośbę, podziękowanie, gratulacje – redaguje e-mail

PP 4) pisze z pamięci i ze słuchu; przestrzega poprawności ortograficznej w wyrazach poznanych i opracowanych podczas zajęć

– pisze z pamięci sylaby, wyrazy i zdania w zakresie opracowanego słownictwa o pisowni zgodnej z wymową/ czyste fonetycznie – dostrzega, że niektóre głoski zapisuje się dwoma sposobami: <i>u–ó, ż–rz, ch–h, ś–si, ź–zi, ć–ci, dź–dzi, ń–ni</i> – uczy się czujności ortograficznej; w wypadku wątpliwości zadaje pytania dotyczące poprawnego zapisu – zapisuje spółgłoski miękkie w wyrazach – pisze wyrazy z <i>ą, ę</i> zgodnie z wymową przed spółgłoskami szczelinowymi: <i>f, w, s, z, sz, ż, ś, ź, ch</i>, np. <i>wąwóz, rzęsy, pięść, węch</i> – poznaje zasadę wymiany <i>ó</i> na <i>o</i>	– pisze z pamięci i ze słuchu (w tym wypadku z komentarzem) wyrazy i zdania w zakresie opracowanego słownictwa – przejawia czujność ortograficzną, dokonuje samokontroli zapisu – ilustruje ortogramy, tworzy słowniczkę tematyczne z trudnymi wyrazami – prawidłowo przenosi wyrazy – prawidłowo pisze wyrazy ze spółgłoskami miękkimi: <i>ś–si, ź–zi, ć–ci, dź–dzi, ń–ni</i> – pisząc wyrazy z utratą dźwięczności w środku lub na końcu, uzasadnia ich pisownię, podając inne formy tych wyrazów lub ich zapis w liczbie mnogiej – prawidłowo pisze <i>ą</i> i <i>ę</i> w wybranych wyrazach niezgodnie z wymową, np. <i>trąbka, święta, kąpać</i> – pisze wyrazy z <i>ó, h, ch, ż, rz</i> opracowane na zajęciach – poznaje: • zasadę wymiany <i>ó</i> na samogłoski (<i>o, e, a</i>) • pisownię <i>ó</i> w zakończeniach <i>-ów, -ówka</i> • pisownię <i>ch</i> na końcu wyrazów, wyjątek <i>druh</i> • pisownię <i>u</i> na końcu wyrazów • zasadę wymiany <i>rz</i> na <i>r</i> • pisownię <i>rz</i> po spółgłoskach	– pisze ze słuchu wyrazy i zdania w oparciu o poznane ortogramy i zasady ortograficzne – przejawia czujność ortograficzną, dokonuje samokontroli zapisu oraz sprawdza zapisy koleżanek/kolegów w ramach oceny koleżeńskiej – stosuje wprowadzone zasady ortograficzne oraz pisze poprawnie poznane ortogramy w samodzielnie skonstruowanej wypowiedzi pisemnej – korzysta ze słownika ortograficznego oraz aplikacji komputerowych służących do kontroli poprawnego zapisu – pisze wyrazy z <i>ó, h, ch, ż, rz</i> trudnymi do objaśnienia, opracowanymi na zajęciach; <i>poszerza ich zakres</i> – pisze <i>ą</i> na końcu czasowników w czasie teraźniejszym i przyszłym w 3. osobie liczby mnogiej, np. <i>rysują, malują, namalują</i>, oraz <i>ę</i> w 1. osobie liczby pojedynczej, np. <i>rysuję, maluję, namaluję</i> – pisze <i>ą, ę</i>, przed literami <i>l, ł</i> w zakończeniach form osobowych czasowników w czasie przeszłym, np. <i>wziął, wzięli</i> – pisze <i>om</i> w zakończeniach celownika liczby mnogiej rzeczowników wszystkich rodzajów: np. <i>domom, sąsiadom</i> – wyjaśnia pisownię wyrazów poznanymi zasadami ortograficznymi – zna i na ogół stosuje zasady pisowni: • wyrazów z <i>ó</i> wymiennym na <i>o, a, e</i> • <i>rz</i> wymiennego na <i>r</i> • <i>ó</i> w końcówkach <i>-ów, -ówka, -ówna</i> • <i>rz</i> po spółgłoskach • <i>ż</i> wymiennego na <i>g</i> • <i>ch</i> wymiennego na <i>sz</i> • nie z czasownikami • nie z przymiotnikami • <i>sz</i> po spółgłoskach w pisowni przymiotników w stopniu wyższym i najwyższym • <i>u</i> w końcówkach czasowników <i>-uje, -uję, -ują</i> • <i>u</i> w końcówkach <i>-unek, -unka</i> – zna niektóre wyjątki w pisowni: <i>sz</i> po spółgłoskach (<i>pszczoła, pszenica, kształt, wszyscy, wszędzie</i>) oraz <i>u</i> w wyrazach <i>skuwka, zasuwka</i>

PP 5) stosuje poprawnie znaki interpunkcyjne na końcu zdania i przecinki przy wyliczaniu, zapisuje poznane i najczęściej stosowane skróty, w tym skróty matematyczne		
– kończy zdanie kropką, pytajnikiem lub wykrzyknikiem – dostrzega i wyróżnia w zdaniach przecinek i dwukropek – dostrzega i wyróżnia cudzysłów w tytułach książek i tekstów literackich – stosuje skróty: <i>kg, cm, l, godz., zł, ul., s</i>	– stosuje dwukropek i przecinek przy wyliczaniu – używa cudzysłowu w tytułach książek, piosenek, czasopism i tekstów literackich – stosuje skróty: <i>kg, dag, g, km, m, cm, l, godz., min, s, zł, gr, ul., nr, np., pt.</i>	– stosuje wielokropek i myślnik – zapisuje dialogi z użyciem znaków interpunkcyjnych – używa cudzysłowu, zapisując cytaty – stosuje skróty: <i>kg, dag, g, km, m, cm, l, godz., min, s, zł, gr, ul., nr, np., pt., itd., itp., mgr, dr, prof.</i> – wyjaśnia, dlaczego po niektórych skrótach nie stawia się kropek – używa skrótowców – tworzy skrótowce własnego pomysłu
PP 6) porządkuje wyrazy w kolejności alfabetycznej według pierwszej i drugiej litery		
– zna kolejność alfabetyczną liter w wersji podstawowej (24 litery) – porządkuje litery alfabetu	– porządkuje wyrazy według pierwszej litery alfabetu – tworzy ilustrowany słowniczek, np. ortograficzny (według pierwszej litery alfabetu) – układa listę nazwisk w kolejności alfabetycznej	– zna kolejność alfabetyczną liter w wersji ze znakami diakrytycznymi i dwuznakami (32 litery) – porządkuje wyrazy w kolejności alfabetycznej według pierwszej i drugiej litery alfabetu – porządkuje wyrazy w kolejności alfabetycznej według drugiej i kolejnych liter – wykorzystuje znajomość alfabetu w praktyce, np. podczas pracy ze słownikami, encyklopedią
PP 7) zapisuje poprawnie liczebniki oraz wybrane, poznane w trakcie zajęć pojęcia dotyczące różnych dyscyplin naukowych		
– zapisuje liczebniki główne do 10 – poprawnie przepisuje słowa związane z różnymi dyscyplinami naukowymi – układa i zapisuje zdania z poznanymi wyrazami	– zapisuje liczebniki główne i porządkowe do 100 – tworzy ortograficzne słowniczki tematyczne dotyczące różnych dyscyplin naukowych	– zapisuje liczebniki główne i porządkowe do 1000 – poprawnie przepisuje, pisze z pamięci i ze słuchu terminy związane z różnymi dyscyplinami naukowymi
PP 8) stosuje poprawną wielkość liter w zapisie tytułów utworów, książek, poznanych nazw geograficznych, imion i nazwisk		
– rozpoczyna zdanie wielką literą – zapisuje wielką literą imiona i nazwiska – stosuje wielką literę w poznanych nazwach geograficznych: głównych rzek (Wisła, Odra), gór (Tatry), morza (Morze Bałtyckie, Bałtyk), nazwach państw (Polska, Rzeczpospolita Polska); nazwie rodzinnej miejscowości, najbliższego miasta – stosuje poprawną wielkość liter w zapisie swojego adresu	– stosuje poprawną wielkość liter w zapisie tytułów książek i piosenek – zapisuje wielką literą nazwy geograficzne rzek, gór, mórz, nazwy państw, z którymi Polska graniczy, nazwy astronomiczne, nazwy miast w Polsce, nazwy ulic	– stosuje poprawną wielkość liter w zapisie tytułów utworów muzycznych, dzieł malarskich, czasopism – poprawnie zapisuje poznane nazwy geograficzne i administracyjne (w tym nazwy województw) – stosuje właściwą wielkość liter w pisowni nazw obiektów, zabytków, instytucji – poprawnie pisze nazwy mieszkańców kontynentów, krajów, regionów, miejscowości
PP 9) układa i zapisuje zdarzenia we właściwej kolejności, układa i zapisuje plan wypowiedzi		
– układa obrazki historyjki obrazkowej we właściwej kolejności – porządkuje ilustracje do tekstu we właściwej kolejności	– nadaje tytuły wyodrębnionym wydarzeniom – porządkuje podane tytuły wydarzeń we właściwej kolejności	– zapisuje plan wydarzeń w różnych formach (zdania oznajmujące, równoważniki zdań)

– dobiera podpisy do ilustracji – układa plan wydarzeń z rozsypanki zdaniowej – uzupełnia plan wydarzeń czasownikami	– ustala i zapisuje plan wydarzeń, zaznacza wydarzenia na osi czasu – porządkuje plan wypowiedzi – zapisuje plan wypowiedzi pisemnej	– przekształca plan wypowiedzi (zamienia zdania oznajmujące na równoważniki zdań i na odwrót) – samodzielnie układa i zapisuje plan wypowiedzi
5. OSIĄGNIĘCIA W ZAKRESIE KSZTAŁCENIA JĘZYKOWEGO. UCZEŃ:		
PP 1) wyróżnia w wypowiedziach zdania, w zdaniach wyrazy, w wyrazach samogłoski i spółgłoski		
– wyodrębnia zdania w mowie i w tekście – określa liczbę zdań w tekście – określa liczbę wyrazów w wypowiedzeniach i w zdaniach – dzieli wyrazy na sylaby – dzieli wyrazy na głoski i litery – porównuje liczbę głosek i liter w wyrazach – wyróżnia w wyrazach samogłoski i spółgłoski	– biegle wyodrębnia zdania w mowie i w tekście; określa liczbę wyrazów w zdaniach – sprawnie dzieli wyrazy na głoski i litery; porównuje liczbę głosek i liter w wyrazach; wskazuje różnicę między głoską a literą – rozdziela wyrazy w zdaniach zapisanych bez spacji – wskazuje litery i wyrazy niepasujące do pozostałych w podanych zestawach – rozwija zdania	– rozróżnia zdania i równoważniki zdań – przekształca zdania w równoważniki zdań i równoważniki w zdania – rozwija zdania i ogranicza liczbę wyrazów w zdaniu – wskazuje najważniejsze wyrazy w zdaniu (bez używania terminów) – zapisuje wypowiedzi o wskazanej liczbie zdań – prawidłowo artykułuje głoski, które nie występują w języku polskim, np. <i>Ō</i> w wyrazach <i>Ōlle, Ōre (Dzieci z Bullerbyn)</i>
PP 2) rozpoznaje zdania oznajmujące, pytające, rozkazujące w wypowiedziach ustnych i pisemnych		
– rozpoznaje w wypowiedziach ustnych pytania i nakazy – wyróżnia w tekście zdania zakończone kropką, pytajnikiem, wykrzyknikiem – wypowiada zdania z odpowiednią intonacją	– rozpoznaje, układa i wypowiada z odpowiednią intonacją zdania oznajmujące, pytające, rozkazujące – uzupełnia tekst odpowiednimi rodzajami zdań	– rozpoznaje i układa zdania oznajmujące, pytające, rozkazujące; dobiera rodzaj zdań do intencji komunikacyjnej – wykorzystuje w dialogu zdania oznajmujące, pytające, rozkazujące
PP 3) przekształca zdania oznajmujące w pytania i odwrotnie oraz zdania pojedyncze w złożone		
– układa odpowiedzi na pytania, przekształcając zdania pytające w oznajmujące – przekształca zdania oznajmujące w zdania pytające za pomocą intonacji	– układa pytania do podanych zdań oznajmujących – przekształca zdania oznajmujące w zdania pytające i odwrotnie – łączy dwa zdania pojedyncze w zdanie współzrędnie złożone – przekształca zdanie współzrędnie złożone w dwa zdania pojedyncze	– sprawnie przekształca zdania oznajmujące w zdania pytające i odwrotnie – tworzy zdania złożone poprzez łączenie w pary zdań pojedynczych – uzupełnia zdania złożone odpowiednimi spójnikami – łączy dwa zdania pojedyncze w zdania współzrędnie i podrzędnie złożone – rozkłada zdania złożone współzrędnie i podrzędnie na zdania pojedyncze – dopisuje zdanie podrzędne w celu dokończenia zdania złożonego
PP 4) rozróżnia rzeczowniki, czasowniki, przymiotniki i stosuje je w poprawnej formie		
– wyodrębnia nazwy ludzi, roślin, zwierząt i rzeczy – definiuje rzeczownik jako część mowy określającą nazwy ludzi, roślin, zwierząt i rzeczy	– definiuje rzeczownik jako część mowy określającą nazwy ludzi, roślin, zwierząt, rzeczy i zjawisk przyrodniczych – określa rodzaj rzeczowników w liczbie pojedynczej	– definiuje rzeczownik jako część mowy określającą ludzi, rośliny, zwierzęta, rzeczy, zjawiska przyrodnicze, uczucia – uzupełnia zdania częściami mowy w odpowiedniej formie

– wskazuje wyrazy oznaczające nazwy czynności – tworzy liczbę pojedynczą i mnogą rzeczowników – wskazuje wyraz, który nie pasuje do pozostałych, np. czasownik w zestawie rzeczowników, rzeczownik w liczbie mnogiej w zestawie rzeczowników w liczbie pojedynczej	– wskazuje rzeczowniki w zdaniu i w tekście – definiuje czasownik jako nazwę czynności – dobiera określenia do podanych rzeczowników	– rozumie pojęcia: <i>czas teraźniejszy</i>, <i>czas przeszły</i>, <i>czas przyszły</i> – definiuje czasowniki jako nazwy czynności i stanów – definiuje przymiotniki jako nazwy cech – wskazuje w tekście poznane części mowy
PP 5) rozpoznaje wyrazy o znaczeniu przeciwnym, wyrazy pokrewne i o znaczeniu bliskoznacznym		
– podaje antonimy do podanych wyrazów – łączy w pary wyrazy podobne znaczeniowo – podaje przykłady wyrazów wieloznacznych – tworzy proste wyrazy pochodne od wyrazu podstawowego (np. <i>kot</i> – <i>kotek</i>)	– rozumie pojęcia: <i>wyrazy pokrewne</i>, <i>rodzina wyrazów</i> – podaje przykłady wyrazów pokrewnych – wskazuje wyrazy pokrewne w podanym zbiorze wyrazów – wykorzystuje wyrazy pokrewne do uzasadnienia pisowni wyrazów (np. <i>mrówka</i> – <i>mrowisko</i>) – podaje przykłady wyrazów bliskoznacznych – rozumie pojęcia: <i>wyrazy bliskoznaczne</i>, <i>wyrazy o znaczeniu przeciwnym</i>	– samodzielnie tworzy rodzinę wyrazów stosuje wyrazy bliskoznaczne w redagowaniu wielozdaniowych wypowiedzi pisemnych (unikanie powtórzeń w formułowaniu spójnych zdań) – podaje przykłady homonimów (wyrazów o takim samym brzmieniu, ale innym znaczeniu) – stosuje zdrobnienia i zgrubienia
PP 6) łączy wyrazy w wypowiedzenia i poprawnie formułuje zdania pojedyncze i złożone		
– łączy wyrazy w zdania – układa zdania z rozsypanki wyrazowej – układa zdania z podanymi wyrazami – kończy rozpoczęte zdania	– rozwija zdania – układa zdanie z podanymi zwrotami i frazami – kończy rozpoczęte zdania rozwinięte – układa zdania, dobierając odpowiednie wyrazy z podanego zestawu	– poprawnie formułuje zdania złożone – układa zdania rozwinięte; wplata w nie poznane związki frazeologiczne
PP 7) odróżnia i nazywa utwory wierszowane od pisanych prozą, określa, który tekst jest notatką, zagadką, listem, życzeniami, podziękowaniem, ogłoszeniem, opowiadaniem, opisem, listem		
– odróżnia utwory wierszowane od utworów pisanych prozą – wyjaśnia pojęcia: <i>zwrotka</i>, <i>rym</i> – wskazuje rymy w wierszu – wskazuje zwrotki w wierszach i piosenkach – rozpoznaje: zagadkę, życzenia, list	– odróżnia utwory wierszowane od utworów pisanych prozą – określa liczbę zwrotek w wierszu i piosence oraz liczbę wersów w zwrotce – różnicuje pojęcia <i>pisarz</i>, <i>poeta</i> – dobiera w pary rymujące się wyrazy – zna formy <i>wiersza rymowanego</i> i <i>wiersza białego</i> – rozpoznaje: zagadkę, życzenia, list, ogłoszenie, zaproszenie, opis, opowiadanie	– analizując wiersze, posługuje się pojęciami: <i>zwrotka</i>, <i>rym</i> – wyjaśnia różnicę między utworami: wierszowanymi i pisany prozą – rozpoznaje <i>wiersze rymowane</i> i <i>wiersze białe</i> – tworzy rymy do podanych wyrazów – dostrzega cechy języka poetyckiego – stosuje porównania, epitety, metafory – rozpoznaje: zagadkę, życzenia, list, ogłoszenie, zaproszenie, opis, opowiadanie, notatkę, podziękowanie, pozdrowienia, instrukcję, recenzję
6. UMIEJĘTNOŚCI W ZAKRESIE SAMOKSZTAŁCENIA. UCZEŃ:		
PP 1) Podejmuje próby zapisu nowych, samodzielnie poznanych wyrazów i sprawdza poprawność ich zapisu, korzystając ze słownika ortograficznego		
– podejmuje próby zapisu nowych wyrazów, tworząc samodzielnie lub w zespole książeczki tematyczne, plakaty, prezentacje	– podejmuje próby zapisu nowych wyrazów podczas samodzielnego konstruowania wypowiedzi pisemnych, przygotowywania prezentacji, lapbooków (teczek tematycznych) itp.	– sprawdza poprawność zapisu nowych wyrazów użytych w samodzielnie redagowanych wypowiedziach pisemnych – samodzielnie korzysta ze słownika ortograficznego w wersji elektronicznej i papierowej

– sprawdza poprawność zapisu w słowniku ortograficznym, korzystając ze wsparcia osób dorosłych	– z niewielką pomocą korzysta ze słownika ortograficznego w wersji papierowej lub elektronicznej – tworzy ilustrowany słowniczek ortograficzny	
PP 2) korzysta z różnych źródeł informacji, np. atlasów, czasopism dla dzieci, słowników i encyklopedii czy zasobów internetu, i rozwija swoje zainteresowania		
– prezentuje swoje ulubione książki i czasopisma z domowej biblioteki – korzysta z księgozbioru biblioteki szkolnej – opowiada o swoich zainteresowaniach	– wypowiada się na temat swoich zainteresowań, ulubionych sposobach spędzania wolnego czasu – porządkuje, selekcjonuje przygotowane informacje – wypowiada się o samodzielnie wybranych i przeczytanych książkach, zachęca rówieśników do ich przeczytania – wyszukuje informacje w atlasach, słownikach i encyklopediach, korzystając z pomocy osób dorosłych – korzysta z zasobów internetu z pomocą osób dorosłych	– przygotowuje informacje na temat podany przez nauczyciela – korzysta z różnych źródeł informacji podczas pracy nad projektem badawczym – wyszukuje informacje w atlasach, słownikach, encyklopediach itp. – wskazuje źródła, w których znajdzie potrzebne informacje (atlas grzybów, drzew i krzewów, słowniki wyrazów obcych, encyklopedie) – sprawnie korzysta z zasobów internetu – krytycznie ocenia i weryfikuje treści zawarte w zasobach internetowych
PP 3) wykorzystuje nabyte umiejętności do rozwiązywania problemów i eksploracji świata, dbając o własny rozwój i tworząc indywidualne strategie uczenia się		
– dobiera skojarzenia, wykorzystuje krótkie rymowanki, aby zapamiętać ważne informacje, np. <i>-uje się nie kreskuje</i> – rozwiązuje zagadki, krzyżówki, rebusy – rozumie rysunki mnemotechniczne ułatwiające zapamiętanie pisowni wyrazów z ortografami – czyta ze zrozumieniem instrukcje i przepisy zapisane w formie piktogramów lub metodą mieszaną, słowno-obrazkową – opowiada, kim chce być w przyszłości oraz czym zajmują się osoby wykonujące opisywany zawód – z pomocą dokonuje samooceny – uczy się rozwiązywania problemów	– ze wsparciem nauczyciela tworzy mapy myśli, lapbooki oraz słowniczki tematyczne dotyczące interesujących go problemów – wspólnie i samodzielnie tworzy rysunki mnemotechniczne ułatwiające zapamiętanie pisowni wyrazów z ortogramami – korzysta w życiu codziennym z samodzielnie czytanych prostych instrukcji i przepisów – opowiada o swoich marzeniach dotyczących przyszłego zawodu – wskazuje umiejętności, jakie powinny posiadać osoby wykonujące opisywany zawód – dokonuje samooceny (według kryteriów sukcesu nacobezu) – planując przedsięwzięcia, potrafi wskazać przeszkody i sposoby ich pokonania	– tworzy samodzielnie lub w zespole mapy myśli, lapbooki oraz słowniczki tematyczne dotyczące interesujących go problemów – samodzielnie tworzy rysunki mnemotechniczne ułatwiające zapamiętanie pisowni wyrazów z ortogramami – wskazuje w tekstach informacyjnych najważniejsze informacje, ciekawostki; układa pytania do tekstu – przy wyborze książki lub czasopisma zapoznaje się pobieżnie z jej/jego treścią – zna i stosuje wybrane techniki ułatwiające zapamiętywanie informacji, np. techniki mnemoniczne – prezentuje zdobyte informacje w formie samodzielnie układanych zagadek, krzyżówek, rebusów – opowiada o zawodach, które go interesują; wskazuje w związku z nimi obszary rozwoju osobistego – samodzielnie tworzy instrukcje, przepisy – planując przedsięwzięcia, formułuje cele i określa sposoby ich realizacji – dokonuje samooceny, określając swoje mocne strony i zainteresowania, a także uzdolnienia i kompetencje

Przygotowanie do uczenia się matematyki	
Przygotowanie do rozumienia liczby naturalnej w różnych aspektach, do tworzenia i rozumienia pojęć matematycznych, dostrzegania reguł i regularności. Budowanie odporności emocjonalnej. Wspomaganie rozwoju intelektualnego dziecka w celu osiągnięcia poziomu myślenia operacyjnego. Rozszerzanie zakresu dziecięcego liczenia i utrwalanie zasad poprawnego liczenia. Rozwijanie umiejętności kodowania i dekodowania informacji.	
Umiejętności szczegółowe zaproponowane przez autorki. Uczeń:	Uwagi
w aspekcie rozwoju wiedzy matematycznej: – porównuje, segreguje, klasyfikuje przedmioty pod względem wyróżnionych cech (w tym – cech wielkościowych), grupuje obiekty środowiska społeczno-przyrodniczego ze względu na określoną cechę, kilka cech, koduje i dekoduje określone cechy obiektów za pomocą prostego kodu obrazkowego – szacuje liczebność zbioru, przelicza liczbę elementów, stosując zasady poprawnego liczenia w dostępnym dla siebie zakresie – porównuje liczebność zbiorów „na oko”, a także poprzez przeliczanie lub ustawianie w pary – układa obiekty (np. patyczki) w serie rosnące i malejące, numeruje je; koduje ilość obiektów za pomocą stworzonego przez siebie symbolu (np. za pomocą kresek); wybiera obiekt w takiej serii i określa następne obiekty i poprzednie – dostrzega, tworzy, uzupełnia i kontynuuje rytmy w różnych środowiskach, przekłada regularności dostrzeżone w jednej reprezentacji na inną (np. rytmy rysunkowe na rytmy słuchowe, ruchowe) w aspekcie rozwoju osobowości: – uczy się wykonywać zadanie do końca, samodzielnie poszukuje różnych rozwiązań	Szacowanie będzie wykorzystywane jako ćwiczenie w klasach 1–3. Liczmany mogą być wykorzystywane przez ucznia zgodnie z jego potrzebami.

Umiejętności szczegółowe w odniesieniu do podstawy programowej	Pojęcia i umiejętności przydatne na późniejszych etapach nauki	Uwagi
1. OSIĄGNIĘCIA W ZAKRESIE ROZUMIENIA STOSUNKÓW PRZESTRZENNYCH I CECH WIELKOŚCIOWYCH. UCZEŃ: PP 1) określa i prezentuje wzajemne położenie przedmiotów na płaszczyźnie i w przestrzeni; określa i prezentuje kierunek ruchu przedmiotów oraz osób; określa położenie przedmiotu na prawo/na lewo od osoby widzianej z przodu (także przedstawionej na fotografii czy obrazku); 2) porównuje przedmioty pod względem wyróżnionej cechy wielkościowej, np. długości czy masy; dokonuje klasyfikacji przedmiotów; 3) posługuje się pojęciami: pion, poziom, skos		
w aspekcie rozwoju wiedzy matematycznej: – rozróżnia stronę lewą i prawą – słownie określa i prezentuje wzajemne położenie i ruch własnego ciała, przedmiotów w stosunku do własnego ciała, jednych przedmiotów w stosunku do drugich na płaszczyźnie i w przestrzeni – określa i prezentuje kierunek ruchu przedmiotów i osób – określa kierunki ze swojego punktu widzenia i punktu widzenia drugiej osoby – planuje i zapisuje drogę za pomocą różnych kodów – porównuje przedmioty pod względem wyróżnionej serii i porządkuje je w serie malejące i rosnące w aspekcie rozwoju osobowości: – samodzielnie dostrzega związki i relacje między obiektami	Rozumowanie przestrzenne – przygotowanie do rozumienia geometrii przestrzennej i płaskiej	

2. OSIĄGNIĘCIA W ZAKRESIE ROZUMIENIA LICZB I ICH WŁASNOŚCI. UCZEŃ:

PP 1) liczy (w przód i wstecz) od podanej liczby po 1, po 2, po 10 itp.; 2) odczytuje i zapisuje, za pomocą cyfr, liczby od zera do tysiąca oraz wybrane liczby do miliona (np. 1 500, 10 000, 800 000); 3) wyjaśnia znaczenie cyfr w zapisie liczby; wskazuje jedności, dziesiątki, setki itd., określa kolejność, posługując się liczbą porządkową; 4) porównuje liczby; porządkuje liczby od najmniejszej do największej i odwrotnie; rozumie sformułowania typu: liczba o 7 większa, liczba o 10 mniejsza; stosuje znaki: <, =, >

w aspekcie rozwoju wiedzy matematycznej:

- liczy w przód i wstecz po 1 do 20, po 10 do 100
- zapisuje symbolicznie i odczytuje liczby od 0 do 100
- przelicza w zakresie dostępnym dziecku
- szacuje wielkości, porównuje wielkości
- wskazuje jedności i dziesiątki w zapisie liczby dwucyfrowej
- porządkuje liczby od najmniejszej do największej i odwrotnie, używa sformułowań typu: liczba o dwa większa
- porównuje liczby w zakresie 20 oraz w dostępnym mu zakresie
- stosuje znaki: <, =, >

w aspekcie rozwoju osobowości:

- nie boi się popełniania błędów, wykorzystuje nabyte umiejętności do rozwiązywania problemów

Rozumienie pojęcia liczby i jej zapisu w systemie pozycyjnym dziesiętkowym, porządkowanie zbioru liczb naturalnych

3. OSIĄGNIĘCIA W ZAKRESIE POSŁUGIWANIA SIĘ LICZBAMI. UCZEŃ:

PP 1) wyjaśnia istotę działań matematycznych – dodawania, odejmowania, mnożenia, dzielenia oraz związki między nimi; korzysta intuicyjnie z własności działań; 2) dodaje do podanej liczby w pamięci i od podanej liczby odejmuje w pamięci: liczbę jednocyfrową, liczbę 10, liczbę 100 oraz wielokrotności 10 i 100 (w prostszych przykładach); 3) mnoży i dzieli w pamięci w zakresie tabliczki mnożenia; mnoży w pamięci przez 10 liczby mniejsze od 20; rozwiązuje równania z niewiadomą zapisaną w postaci okienka (uzupełnia okienko); stosuje własne strategie, wykonując obliczenia; posługuje się znakiem równości i znakami czterech podstawowych działań; 4) dodaje i odejmuje liczby dwucyfrowe, zapisując w razie potrzeby częściowe wyniki działań lub, wykonując działania w pamięci, od razu podaje wynik; oblicza sumy i różnice większych liczb w prostych przykładach typu: $250 + 50$, $180 - 30$; mnoży liczby dwucyfrowe przez 2, zapisując, jeśli ma taką potrzebę, częściowe wyniki działań; przy obliczeniach stosuje własne strategie

w aspekcie rozwoju wiedzy matematycznej:

- rozkłada liczby na składniki w obrębie 10; dopełnia liczby do danej liczby w zakresie 10
- doskonali sprawność rachunkową w zakresie pierwszej dziesiątki
- wykonuje dodawanie i odejmowanie do 20 lub w dostępnym sobie szerszym zakresie i na dostępnym mu poziomie
- korzysta intuicyjnie z własności działań
- praktycznie wykorzystuje związki między dodawaniem i odejmowaniem
- posługuje się znakiem równości oraz znakami dodawania, odejmowania i mnożenia
- przelicza na przykład po 2, 3, 5
- mnoży w zakresie do 20 lub w zakresie dostępnym dziecku
- rozwiązuje równania z niewiadomą zapisaną w postaci okienka
- dzieli na dwie i cztery równe części, np. kartkę papieru

w aspekcie rozwoju osobowości:

- stosuje własne strategie, wykonując obliczenia

Dodawanie i odejmowanie
Mnożenie i dzielenie

Intuicje ułamka

4. OSIĄGNIĘCIA W ZAKRESIE CZYTANIA TEKSTÓW MATEMATYCZNYCH. UCZEŃ:

PP 1) analizuje i rozwiązuje zadania tekstowe proste i wybrane złożone; dostrzega problem matematyczny oraz tworzy własną strategię jego rozwiązania, odpowiednią do warunków zadania; opisuje rozwiązanie za pomocą działań, równości z okienkiem, rysunku lub w inny wybrany przez siebie sposób; 2) układa zadania i je rozwiązuje, tworzy łamigłówki matematyczne, wykorzystuje w tym procesie własną aktywność artystyczną, techniczną, konstrukcyjną; wybrane działania realizuje za pomocą prostych aplikacji komputerowych

w aspekcie rozwoju wiedzy matematycznej:

- dostrzega problem matematyczny w realnej sytuacji, przedstawia sytuację zadaniową w postaci dramy, symulacji na konkretach, rysunku oraz tworzy własną strategię jego rozwiązania, odpowiednią do warunków zadania
- opisuje rozwiązanie za pomocą działań, równości z okienkiem, rysunku lub w inny wybrany przez siebie sposób
- analizuje i rozwiązuje proste zadania tekstowe
- układa zadania (zainspirowany ilustracją, zabawą, sytuacją życiową, prostą historią sformułowaną słownie) i je rozwiązuje, tworzy łamigłówki matematyczne, wykorzystuje w tym procesie własną aktywność artystyczną, techniczną, konstrukcyjną; wybrane działania realizuje za pomocą prostych aplikacji komputerowych
- słucha prostych historii matematycznych, tworzy do nich pytania i na nie odpowiada; wymyśla zakończenie historii matematycznej

w aspekcie rozwoju osobowości:

- samodzielnie rozwija umiejętność przedstawiania świata realnego w postaci związków matematycznych

Umiejętność posługiwania się tekstem matematycznym

Krótkie teksty matematyczne w drugim semestrze do samodzielnego czytania

5. OSIĄGNIĘCIA W ZAKRESIE ROZUMIENIA POJĘĆ GEOMETRYCZNYCH. UCZEŃ:

PP 1) rozpoznaje – w naturalnym otoczeniu (w tym na ścianach figur przestrzennych) i na rysunkach – figury geometryczne: prostokąt, kwadrat, trójkąt, koło; wyodrębnia te figury spośród innych figur; kreśli przy linijce odcinki i łamane; rysuje odręcznie prostokąty (w tym kwadraty), wykorzystując sieć kwadratową; 2) mierzy długości odcinków, boków figur geometrycznych itp.; podaje wynik pomiaru, posługując się jednostkami długości: centymetr, metr, milimetr; wyjaśnia związki między jednostkami długości; posługuje się wyrażeniami dwumianowymi; wyjaśnia pojęcie kilometra; 3) mierzy obwody różnych figur za pomocą narzędzi pomiarowych, także w kontekstach z życia codziennego; oblicza obwód trójkąta i prostokąta (w tym także kwadratu) o danych bokach; 4) dostrzega symetrię w środowisku przyrodniczym, w sztuce użytkowej i innych wytworach człowieka obecnych w otoczeniu dziecka

w aspekcie rozwoju wiedzy matematycznej:

- rozpoznaje – w naturalnym otoczeniu (w tym na ścianach figur przestrzennych) i na rysunkach – figury geometryczne: prostokąt, kwadrat, trójkąt, koło; wyodrębnia te figury wśród figur o innych kształtach
- nazywa inne figury zgodnie z własną wiedzą
- konstruuje figury z patyczków, na goplanie; składa, rozcina papierowe figury geometryczne tak, by uzyskać figury o określonym kształcie; układa z mniejszych elementów (tangramu, układanki geometrycznej) figury o określonym kształcie; rysuje figury odręcznie na czystej kartce
- tworzy różne konstrukcje z klocków, opisuje je
- ustala stałość długości danego obiektu mimo zmian sugerowanych wizualnie innym jego ułożeniem
- mierzy przedmioty i podaje wyniki pomiarów dokonanych np. stopami, patyczkami
- mierzy długości odcinków, boków figur i podaje wyniki pomiarów, posługując się jednostkami długości: centymetr, metr
- posługuje się miarką centymetrową
- dostrzega symetrię w środowisku przyrodniczym, w sztuce użytkowej i innych wytworach człowieka występujących w otoczeniu dziecka
- tworzy symetryczne kompozycje z różnych dostępnych materiałów

Umiejętność analizowania budowy i opisywania figur i brył geometrycznych, rozwijanie intuicji przekształceń geometrycznych

Krótkie teksty matematyczne w drugim semestrze do samodzielnego czytania

w aspekcie rozwoju osobowości: – samodzielnie rozwija umiejętność przedstawiania świata realnego w postaci związków matematycznych		
6. OSIĄGNIĘCIA W ZAKRESIE STOSOWANIA MATEMATYKI W SYTUACJACH ŻYCIOWYCH ORAZ W INNYCH OBSZARACH EDUKACJI. UCZEŃ: PP 1) klasyfikuje obiekty i różne elementy środowiska społeczno-przyrodniczego z uwagi na wyodrębnione cechy; dostrzega rytm w środowisku przyrodniczym, sztuce użytkowej i innych wytworach człowieka, obecnych w środowisku dziecka; 2) dzieli na dwie i cztery równe części, np. kartkę papieru, czekoladę; używa pojęć: połowa, dwa i pół, cztery równe części, czwarta część lub ćwierć; 3) wykonuje obliczenia pieniężne; zamienia złote na grosze i odwrotnie, rozróżnia nominały na monetach i banknotach, wskazuje różnice w ich sile nabywczej; 4) odczytuje godziny na zegarze ze wskazówkami oraz elektronicznym (wyświetlającym cyfry w systemie 24-godzinny); wykonuje proste obliczenia dotyczące czasu; posługuje się jednostkami czasu: doba, godzina, minuta, sekunda; posługuje się stoperem, aplikacjami telefonu, tabletu, komputera; zapisuje daty np. swojego urodzenia lub datę bieżącą; posługuje się kalendarzem; odczytuje oraz zapisuje znaki rzymskie co najmniej do XII; 5) mierzy temperaturę za pomocą termometru oraz odczytuje ją; 6) dokonuje obliczeń szacunkowych w różnych sytuacjach życiowych; 7) waży; używa określeń: kilogram, dekagram, gram, tona; zna zależności między tymi jednostkami; odmierza płyny; używa określeń: litr, pół litra, ćwierć litra; 8) wykorzystuje warcaby, szachy i inne gry planszowe lub logiczne do rozwijania umiejętności myślenia strategicznego, logicznego, rozumienia zasad itd.; przekształca gry, tworząc własne strategie i zasady organizacyjne; 9) wykorzystuje nabyte umiejętności do rozwiązywania problemów, działań twórczych i eksploracji świata, dbając o własny rozwój i tworząc indywidualne strategie uczenia się		
w aspekcie rozwoju wiedzy matematycznej: – wykonuje obliczenia pieniężne realizowane w złotych; rozróżnia nominały na monetach i banknotach, wskazuje różnice w ich sile nabywczej – odczytuje pełne godziny na zegarze ze wskazówkami oraz elektronicznym – zna następstwo czasu, posługuje się nazwami miesięcy, dni tygodnia – mierzy temperaturę za pomocą termometru i ją odczytuje – dokonuje obliczeń szacunkowych w różnych sytuacjach życiowych (rozróżnia przedmioty lżejsze i cięższe; porównuje ilości płynów; wie, że po przelaniu płynu do naczynia o innym kształcie ilość płynu pozostanie taka sama) – waży, używa określenia <i>kilogram</i> – odmierza płyny, używa określenia <i>litr</i> – wykorzystuje gry planszowe lub logiczne do rozwijania umiejętności myślenia strategicznego, logicznego, rozumienia zasad itd.; stosuje ustalone zasady podczas gier	Umiejętność posługiwania się wyrażeniami mianowanymi jako przygotowanie do rozumienia liczby wymiernej	

Klasa 2

Kształtowanie umiejętności ułatwiających uczenie się matematyki	
Przygotowanie do rozumienia liczby naturalnej w różnych aspektach, do tworzenia i rozumienia pojęć matematycznych, dostrzegania reguł i regularności. Przygotowanie do tworzenia prostych uogólnień. Przygotowanie do uczenia się zagadnień kombinatorycznych i statystycznych. Budowanie odporności emocjonalnej.	
Umiejętności szczegółowe zaproponowane przez autorki	Uwagi
w aspekcie rozwoju wiedzy matematycznej: – porównuje, segreguje, klasyfikuje przedmioty pod względem wyróżnionych cech (w tym cech wielkościowych); grupuje obiekty środowiska społeczno-przyrodniczego ze względu na określoną cechę, kilka cech; koduje i dekoduje określone cechy obiektów za pomocą prostego kodu obrazkowego	

- szacuje liczebność zbioru i przelicza liczbę elementów, stosując zasady poprawnego liczenia w dostępnym dla siebie zakresie
 - porównuje liczebność zbiorów „na oko”, poprzez przeliczanie lub ustawianie w pary
 - ustala równoliczność w porównywanych zbiorach mimo obserwowanych zmian w układzie elementów
 - układa obiekty (np. patyczki) w serie rosnące i malejące, numeruje je; koduje ilość obiektów za pomocą stworzonego przez siebie symbolu (np. za pomocą kresek); wybiera obiekt w takiej serii i określa następne obiekty i poprzednie
 - dostrzega, tworzy, uzupełnia i kontynuuje rytmy w różnych środowiskach, przekłada regularności dostrzeżone w jednej reprezentacji na inną (np. rytmy rysunkowe na rytmy słuchowe, ruchowe), wskazuje „błędy” (zaburzenia) w przedstawionym rytmie
 - kontynuuje serie geometrycznych wzorów prowadzące do prostych uogólnień liczbowych (patyczkowe wzory)
 - układa w różnych konfiguracjach trzy elementy i bada liczbę możliwych konfiguracji
 - zbiera dane, koduje informacje w tabelach, odczytuje informacje prezentowane w tabelach i na prostych diagramach
- w aspekcie rozwoju osobowości:
- uczy się wykonywać zadanie do końca, samodzielnie poszukuje różnych rozwiązań

Umiejętności szczegółowe w odniesieniu do podstawy programowej	Pojęcia i umiejętności przydatne na późniejszych etapach nauki	Uwagi
1. OSIĄGNIĘCIA W ZAKRESIE ROZUMIENIA STOSUNKÓW PRZESTRZENNYCH I CECH WIELKOŚCIOWYCH. UCZEŃ: PP 1) określa i prezentuje wzajemne położenie przedmiotów na płaszczyźnie i w przestrzeni; określa i prezentuje kierunek ruchu przedmiotów oraz osób; określa położenie przedmiotu na prawo/na lewo od osoby widzianej z przodu (także przedstawionej na fotografii czy obrazku); 2) porównuje przedmioty pod względem wyróżnionej cechy wielkościowej, np. długości czy masy; dokonuje klasyfikacji przedmiotów; 3) posługuje się pojęciami: pion, poziom, skos		
w aspekcie rozwoju wiedzy matematycznej: – określa i prezentuje wzajemne położenie przedmiotów na płaszczyźnie i w przestrzeni – określa i prezentuje kierunek ruchu przedmiotów i osób – określa kierunki ze swojego punktu widzenia i punktu widzenia drugiej osoby – planuje i zapisuje drogę za pomocą różnych kodów – porównuje przedmioty pod względem wyróżnionej serii i porządkuje je w serie malejące i rosnące – opisuje różnice w budowie konstrukcji przestrzennych, np. z klocków sześciennych – posługuje się pojęciami: <i>pion</i>, <i>poziom</i>, <i>skos</i> w aspekcie rozwoju osobowości: – samodzielnie dostrzega związki i relacje między obiektami	Rozumowania przestrzenne, przygotowanie do rozumienia geometrii przestrzennej i płaskiej Budowanie intuicji przejścia między geometrią płaską a przestrzenną	
2. OSIĄGNIĘCIA W ZAKRESIE ROZUMIENIA LICZB I ICH WŁASNOŚCI. UCZEŃ: PP 1) liczy (w przód i wstecz) od podanej liczby po 1, po 2, po 10 itp.; 2) odczytuje i zapisuje, za pomocą cyfr, liczby od zera do tysiąca oraz wybrane liczby do miliona (np. 1 500, 10 000, 800 000); 3) wyjaśnia znaczenie cyfr w zapisie liczby; wskazuje jedności, dziesiątki, setki itd., określa kolejność, posługując się liczbą porządkową; 4) porównuje liczby; porządkuje liczby od najmniejszej do największej i odwrotnie; rozumie sformułowania typu: liczba o 7 większa, liczba o 10 mniejsza; stosuje znaki: <, =, >		
w aspekcie rozwoju wiedzy matematycznej: – liczy w przód i wstecz po 1 do 100, po 10 do 100, po 100 do 1000 – zapisuje i odczytuje liczby od 0 do 100, setkami do tysiąca – szacuje wielkości	Rozumienie pojęcia liczby i jej zapisu w systemie pozycyjnym dziesiętkowym, porządkowanie zbioru liczb naturalnych	

– porównuje wielkości – wyjaśnia znaczenie cyfry zapisanej w miejscu jednośc, dziesiątek i setek – prezentuje setki, dziesiątki i jednośc za pomocą różnych materiałów dydaktycznych – określa kolejnośc, posługując się liczbą porządkową – porównuje liczby, stosuje znaki: $<$, $=$, $>$ – przelicza w zakresie dostępnym dziecku – porządkuje liczby od najmniejszej do największej i odwrotnie, używa sformułowań typu: liczba o ... większa, liczba o ... mniejsza – zna i stosuje liczby rzymskie od I do XII w aspekcie rozwoju osobowości: – nie boi się popełniania błędów, wykorzystuje nabyte umiejętności do rozwiązywania problemów		
3. OSIĄGNIĘCIA W ZAKRESIE POSŁUGIWANIA SIĘ LICZBAMI. UCZEŃ: PP 1) wyjaśnia istotę działań matematycznych – dodawania, odejmowania, mnożenia, dzielenia oraz związki między nimi; korzysta intuicyjnie z własności działań; 2) dodaje do podanej liczby w pamięci i od podanej liczby odejmuje w pamięci: liczbę jednocyfrową, liczbę 10, liczbę 100 oraz wielokrotności 10 i 100 (w prostszych przykładach); 3) mnoży i dzieli w pamięci w zakresie tabliczki mnożenia; mnoży w pamięci przez 10 liczby mniejsze od 20; rozwiązuje równania z niewiadomą zapisaną w postaci okienka (uzupełnia okienko); stosuje własne strategie, wykonując obliczenia; posługuje się znakiem równości i znakami czterech podstawowych działań; 4) dodaje i odejmuje liczby dwucyfrowe, zapisując w razie potrzeby częściowe wyniki działań lub, wykonując działania w pamięci, od razu podaje wynik; oblicza sumy i różnice większych liczb w prostych przykładach typu: $250 + 50$, $180 - 30$; mnoży liczby dwucyfrowe przez 2, zapisując, jeśli ma taką potrzebę, częściowe wyniki działań; przy obliczeniach stosuje własne strategie		
w aspekcie rozwoju wiedzy matematycznej: – rozumie istotę dodawania i odejmowania – praktycznie stosuje prawo przemienności i łączności dodawania (w celu ułatwienia wykonania działania); porównuje sumy i różnice – wyjaśnia związki między dodawaniem i odejmowaniem – posługuje się znakiem równości i znakami czterech podstawowych działań; poprawnie zapisuje przeprowadzane obliczenia – rozkłada liczby na składniki; dopełnia liczbę do danej liczby – dodaje i odejmuje liczby dwucyfrowe, zapisując w razie potrzeby częściowe wyniki działań; stosuje różne strategie dodawania i odejmowania – dodaje i odejmuje w dostępnym sobie szerszym zakresie – mnoży w zakresie tabliczki mnożenia, wykonuje mnożenie przez 0 – praktycznie stosuje prawo przemienności mnożenia – dzieli w zakresie do 30 – mnoży w pamięci przez 10 liczby mniejsze od 20; mnoży liczby dwucyfrowe przez 2, stosując własną strategię – podwaja i połowi (mnożenie i dzielenie przez 2) – rozkłada liczbę na czynniki w prostych przypadkach – rozwiązuje równania z niewiadomą zapisaną w postaci okienka (wpisuje w okienko) – dzieli na dwie i cztery równe części, np. kartkę papieru w aspekcie rozwoju osobowości: – stosuje własne strategie, wykonując obliczenia; nie boi się popełniania błędów, uzasadnia ewentualny błąd i wskazuje sposób jego poprawienia	Dodawanie i odejmowanie Mnożenie i dzielenie Intuicje ułamka	

4. OSIĄGNIĘCIA W ZAKRESIE CZYTANIA TEKSTÓW MATEMATYCZNYCH. UCZEŃ:

PP 1) analizuje i rozwiązuje zadania tekstowe proste i wybrane złożone; dostrzega problem matematyczny oraz tworzy własną strategię jego rozwiązania, odpowiednią do warunków zadania; opisuje rozwiązanie za pomocą działań, równości z okienkiem, rysunku lub w inny wybrany przez siebie sposób; 2) układa zadania i je rozwiązuje, tworzy łamigłówki matematyczne, wykorzystuje w tym procesie własną aktywność artystyczną, techniczną, konstrukcyjną; wybrane działania realizuje za pomocą prostych aplikacji komputerowych

w aspekcie rozwoju wiedzy matematycznej:

- dostrzega problem matematyczny
- dostrzega problem matematyczny w realnej sytuacji, przedstawia sytuację zadaniową w postaci dramy, symulacji na konkretach, rysunku oraz tworzy własną strategię jego rozwiązania, odpowiednią do warunków zadania
- przedstawia rozwiązanie za pomocą działań, równości z okienkiem, rysunku lub w inny wybrany przez siebie sposób
- analizuje i rozwiązuje proste i złożone zadania tekstowe
- układa zadania (zainspirowany ilustracją, zabawą, sytuacją życiową, prostą historią sformułowaną słownie) i je rozwiązuje
- tworzy łamigłówki matematyczne, wykorzystuje w tym procesie własną aktywność artystyczną, techniczną, konstrukcyjną; wybrane działania realizuje za pomocą prostych aplikacji komputerowych
- słucha opowiadań matematycznych, odpowiada na pytania do tekstu, wymyśla zakończenie
- samodzielnie czyta historię (opowiadania) matematyczne, odpowiada na pytania do tekstu, proponuje jeszcze inne pytania

w aspekcie rozwoju osobowości:

- samodzielnie rozwija umiejętność przedstawiania świata realnego w postaci związków matematycznych
- nie boi się popełniania błędów, uzasadnia ewentualny błąd i wskazuje sposób jego poprawienia
- wykorzystuje nabyte umiejętności do rozwiązywania problemów

Umiejętność posługiwania się tekstem matematycznym

5. OSIĄGNIĘCIA W ZAKRESIE ROZUMIENIA POJĘĆ GEOMETRYCZNYCH. UCZEŃ:

PP 1) rozpoznaje – w naturalnym otoczeniu (w tym na ścianach figur przestrzennych) i na rysunkach – figury geometryczne: prostokąt, kwadrat, trójkąt, koło; wyodrębnia te figury spośród innych figur; kreśli przy linijce odcinki i łamane; rysuje odręcznie prostokąty (w tym kwadraty), wykorzystując sieć kwadratową; 2) mierzy długości odcinków, boków figur geometrycznych itp.; podaje wynik pomiaru, posługując się jednostkami długości: centymetr, metr, milimetr; wyjaśnia związki między jednostkami długości; posługuje się wyrażeniami dwumianowymi; wyjaśnia pojęcie kilometra; 3) mierzy obwody różnych figur za pomocą narzędzi pomiarowych, także w kontekstach z życia codziennego; oblicza obwód trójkąta i prostokąta (w tym także kwadratu) o danych bokach; 4) dostrzega symetrię w środowisku przyrodniczym, w sztuce użytkowej i innych wytworach człowieka obecnych w otoczeniu dziecka

w aspekcie rozwoju wiedzy matematycznej:

- rozpoznaje – w naturalnym otoczeniu (w tym na ścianach figur przestrzennych) i na rysunkach – figury geometryczne: prostokąt, kwadrat, trójkąt, koło
- wyodrębnia te figury wśród figur o innych kształtach
- nazywa inne figury zgodnie z własną wiedzą
- konstruuje figury z patyczków, na geoplanie, rysuje odręcznie na czystej kartce
- tworzy różne konstrukcje z klocków, opisuje je
- koduje ułożenie klocków tworzących konstrukcję (w dowolny sposób)
- wykorzystuje sieć kwadratową do rysowania figur o kątach prostych (wprowadzenie terminu)
- wykorzystuje linijkę do rysowania figur

Umiejętność analizowania budowy i opisywania figur i brył geometrycznych, budowanie intuicji przekształceń geometrycznych

– mierzy długość różnymi jednostkami; podaje wyniki – mierzy długości odcinków, boków figur; podaje wyniki pomiarów, posługując się jednostkami długości: <i>centymetr, metr</i> – podaje obwód trójkąta i prostokąta, wykorzystując do mierzenia nitkę lub tasiemkę – buduje różne prostokąty z tej samej liczby kafelków (kartoników) – powiększa i pomniejsza figury na sieci kwadratowej o różnych wymiarach – dostrzega symetrię w środowisku przyrodniczym, w sztuce użytkowej i innych wytworach człowieka obecnych w otoczeniu dziecka; tworzy symetryczne kompozycje z różnych dostępnych materiałów – rozpoznaje i tworzy figury osiowo-symetryczne (np. przecinając złożoną kartkę papieru); tworzy mozaiki w aspekcie rozwoju osobowości: – stosuje własne strategie, rozwija kreatywność, wzmacnia poczucie własnej wartości.	Obliczanie obwodów różnych figur Tworzenie intuicji pola figury Definiowanie symetrii osiowej	
6. OSIĄGNIĘCIA W ZAKRESIE STOSOWANIA MATEMATYKI W SYTUACJACH ŻYCIOWYCH ORAZ W INNYCH OBSZARACH EDUKACJI. UCZEŃ: PP 1) klasyfikuje obiekty i różne elementy środowiska społeczno-przyrodniczego z uwagi na wyodrębnione cechy; dostrzega rytm w środowisku przyrodniczym, sztuce użytkowej i innych wytworach człowieka, obecnych w środowisku dziecka; 2) dzieli na dwie i cztery równe części, np. kartkę papieru, czekoladę; używa pojęć: połowa, dwa i pół, cztery równe części, czwarta część lub ćwierć; 3) wykonuje obliczenia pieniężne; zamienia złote na grosze i odwrotnie, rozróżnia nominały na monetach i banknotach, wskazuje różnice w ich sile nabywczej; 4) odczytuje godziny na zegarze ze wskazówkami oraz elektronicznym (wyświetlającym cyfry w systemie 24-godzinny); wykonuje proste obliczenia dotyczące czasu; posługuje się jednostkami czasu: doba, godzina, minuta, sekunda; posługuje się stoperem, aplikacjami telefonu, tabletu, komputera; zapisuje daty np. swojego urodzenia lub datę bieżącą; posługuje się kalendarzem; odczytuje oraz zapisuje znaki rzymskie co najmniej do XII; 5) mierzy temperaturę za pomocą termometru oraz odczytuje ją; 6) dokonuje obliczeń szacunkowych w różnych sytuacjach życiowych; 7) waży; używa określeń: kilogram, dekagram, gram, tona; zna zależności między tymi jednostkami; odmierza płyny; używa określeń: litr, pół litra, ćwierć litra; 8) wykorzystuje warcaby, szachy i inne gry planszowe lub logiczne do rozwijania umiejętności myślenia strategicznego, logicznego, rozumienia zasad itd.; przekształca gry, tworząc własne strategie i zasady organizacyjne; 9) wykorzystuje nabyte umiejętności do rozwiązywania problemów, działań twórczych i eksploracji świata, dbając o własny rozwój i tworząc indywidualne strategie uczenia się		
w aspekcie rozwoju wiedzy matematycznej: – wykonuje obliczenia pieniężne; rozróżnia nominały na monetach i banknotach; zamienia złote na grosze i odwrotnie, wskazuje różnice w ich sile nabywczej – odczytuje godziny i minuty (15 minut, 30 minut, 45 minut) na zegarze ze wskazówkami oraz godziny i minuty na zegarze elektronicznym; odczytuje rozkłady jazdy i szacuje długość planowanej podróży – zna następstwo czasu, posługuje się nazwami miesięcy, dni tygodni – zapisuje datę z wykorzystaniem znaków rzymskich do XII; posługuje się kalendarzem zgodnie ze swoimi możliwościami, np. wie, ile miesięcy ma rok, pół roku, znajdzie ważną dla siebie datę – wykonuje proste obliczenia kalendarzowe – mierzy temperaturę za pomocą termometru i ją odczytuje; porównuje wartości temperatury – mierzy długość różnymi jednostkami, używa miarki centymetrowej; podaje i porównuje wyniki – dokonuje obliczeń szacunkowych w różnych sytuacjach życiowych – waży; używa określeń: <i>kilogram, dekagram, gram</i>; zna zależności między tymi jednostkami – odczytuje wagi różnych produktów, posługuje się wyrażeniami dwumianowanymi – odmierza płyny; używa określeń: <i>litr, pół litra</i> – wykorzystuje gry planszowe lub logiczne (w tym szachy, warcaby) do rozwijania umiejętności myślenia strategicznego, logicznego, rozumienia zasad itd. – przekształca gry zgodnie z własnymi pomysłami	Umiejętność posługiwania się wyrażeniami dwumianowanymi jako przygotowanie do rozumienia liczby wymiernej	

w aspekcie rozwoju osobowości:

- wykorzystuje nabyte umiejętności do rozwiązywania problemów, działań twórczych i eksploracji świata, dbając o własny rozwój i tworząc indywidualne strategie uczenia się
- nie boi się popełniania błędów, wskazuje sposób naprawienia błędu

Klasa 3

Przygotowanie do uczenia się matematyki

Przygotowanie do rozumienia liczby naturalnej w różnych aspektach, do tworzenia i rozumienia pojęć matematycznych, dostrzegania reguł i regularności.

Przygotowanie do tworzenia prostych uogólnień.

Przygotowanie do uczenia się zagadnień kombinatorycznych i statystycznych.

Budowanie odporności emocjonalnej.

Umiejętności szczegółowe zaproponowane przez autorki

Uwagi

w aspekcie rozwoju wiedzy matematycznej:

- układa obiekty (np. patyczki) w serie rosnące i malejące, numeruje je
- wybiera obiekt w serii, wskazuje następne obiekty i poprzednie; ustala równoliczność porównywanych zbiorów mimo obserwowanych zmian w układzie elementów
- samodzielnie określa cechy wspólne, kontynuuje serie geometrycznych wzorów prowadzące do prostych uogólnień liczbowych (patyczkowe wzory), układa w różnych konfiguracjach np. trzy elementy, bada liczbę możliwych konfiguracji, wnioskuje na podstawie zauważonej regularności
- zbiera dane, koduje informacje w tabelach, odczytuje i interpretuje zakodowane informacje
- odczytuje uproszczone rysunki, dekoduje informacje

w aspekcie rozwoju osobowości:

- uczy się wykonywać zadanie do końca, samodzielnie poszukuje różnych rozwiązań

Umiejętności szczegółowe w odniesieniu do podstawy programowej

Pojęcia i umiejętności przydatne na późniejszych etapach nauki

Uwagi

1. OSIĄGNIĘCIA W ZAKRESIE ROZUMIENIA STOSUNKÓW PRZESTRZENNYCH I CECH WIELKOŚCIOWYCH. UCZEŃ:

PP 1) określa i prezentuje wzajemne położenie przedmiotów na płaszczyźnie i w przestrzeni; określa i prezentuje kierunek ruchu przedmiotów oraz osób; określa położenie przedmiotu na prawo/na lewo od osoby widzianej z przodu (także przedstawionej na fotografii czy obrazku); 2) porównuje przedmioty pod względem wyróżnionej cechy wielkościowej, np. długości czy masy; dokonuje klasyfikacji przedmiotów; 3) posługuje się pojęciami: pion, poziom, skos

w aspekcie rozwoju wiedzy matematycznej:

- określa i prezentuje wzajemne położenie przedmiotów na płaszczyźnie i w przestrzeni
- określa kierunki ze swojego punktu widzenia i punktu widzenia drugiej osoby
- podaje, co widać z danego punktu, patrząc w określonym kierunku
- określa i prezentuje kierunek ruchu przedmiotów oraz osób; planuje i zapisuje drogę za pomocą różnych kodów; odczytuje drogę zakodowaną w różny sposób; odczytuje plany, porusza się zgodnie z planem
- porównuje wysokości „na oko” oraz za pomocą różnych wielkości, np. liczby klocków

Rozumowania przestrzenne, przygotowanie do rozumienia geometrii przestrzennej i płaskiej
Budowanie intuicji przejścia między geometrią płaską a przestrzenną

– opisuje różnice w budowie konstrukcji przestrzennych, np. konstrukcji z klocków sześciennych – posługuje się pojęciami: <i>pion, poziom, skos</i> w aspekcie rozwoju osobowości: – samodzielnie dostrzega związki i relacje między obiektami		
2. OSIĄGNIĘCIA W ZAKRESIE ROZUMIENIA LICZB I ICH WŁASNOŚCI. UCZEŃ: PP 1) liczy (w przód i wstecz) od podanej liczby po 1, po 2, po 10 itp.; 2) odczytuje i zapisuje, za pomocą cyfr, liczby od zera do tysiąca oraz wybrane liczby do miliona (np. 1 500, 10 000, 800 000); 3) wyjaśnia znaczenie cyfr w zapisie liczby; wskazuje jedności, dziesiątki, setki itd., określa kolejność, posługując się liczbą porządkową; 4) porównuje liczby; porządkuje liczby od najmniejszej do największej i odwrotnie; rozumie sformułowania typu: liczba o 7 większa, liczba o 10 mniejsza; stosuje znaki: <, =, >		
w aspekcie rozwoju wiedzy matematycznej: – liczy w przód i wstecz po 1 do 100, po 100 do 1000 – liczy od ... do ..., przelicza w dostępnym mu zakresie – określa kolejność, posługując się liczbą porządkową – zapisuje i odczytuje liczby od 0 do 1000 oraz wybrane liczby do 1 000 000 – prezentuje tysiące, setki, dziesiątki i jedności, używając różnych materiałów dydaktycznych – wyjaśnia znaczenie cyfr w zapisie liczby, wskazuje jedności, dziesiątki, setki itd. – porównuje liczby, stosuje znaki: <, +, > – opisuje związki między liczbami – porządkuje liczby od najmniejszej do największej i odwrotnie; używa sformułowań typu: liczba o tyle większa, o tyle mniejsza – rozpoznaje liczby podzielne przez 10, 5, 2 w aspekcie rozwoju osobowości: – nie boi się popełniania błędów, wykorzystuje nabyte umiejętności do rozwiązywania problemów	Rozumienie pojęcia liczby i jej zapisu w systemie pozycyjnym dziesiętkowym, porządkowanie zbioru liczb naturalnych	
3. OSIĄGNIĘCIA W ZAKRESIE POSŁUGIWANIA SIĘ LICZBAMI. UCZEŃ: PP 1) wyjaśnia istotę działań matematycznych – dodawania, odejmowania, mnożenia, dzielenia oraz związki między nimi; korzysta intuicyjnie z własności działań; 2) dodaje do podanej liczby w pamięci i od podanej liczby odejmuje w pamięci: liczbę jednocyfrową, liczbę 10, liczbę 100 oraz wielokrotności 10 i 100 (w prostszych przykładach); 3) mnoży i dzieli w pamięci w zakresie tabliczki mnożenia; mnoży w pamięci przez 10 liczby mniejsze od 20; rozwiązuje równania z niewiadomą zapisaną w postaci okienka (uzupełnia okienko); stosuje własne strategie, wykonując obliczenia; posługuje się znakiem równości i znakami czterech podstawowych działań; 4) dodaje i odejmuje liczby dwucyfrowe, zapisując w razie potrzeby częściowe wyniki działań lub, wykonując działania w pamięci, od razu podaje wynik; oblicza sumy i różnice większych liczb w prostych przykładach typu: $250 + 50$, $180 - 30$; mnoży liczby dwucyfrowe przez 2, zapisując, jeśli ma taką potrzebę, częściowe wyniki działań; przy obliczeniach stosuje własne strategie		
w aspekcie rozwoju wiedzy matematycznej: – wyjaśnia istotę działań matematycznych – praktycznie stosuje prawo przemienności i łączności dodawania (w celu ułatwienia wykonania działania) – wyjaśnia związki między dodawaniem i odejmowaniem – posługuje się znakiem równości i znakami czterech podstawowych działań – rozkłada liczby na składniki, dopełnia liczbę do danej liczby – dodaje do podanej liczby w pamięci i odejmuje od podanej liczby w pamięci: liczbę jednocyfrową, liczbę 10 – dodaje i odejmuje liczby dwucyfrowe, zapisując w razie potrzeby częściowe wyniki działań; stosuje różne strategie dodawania i odejmowania – dodaje i odejmuje liczby trzycyfrowe, proste przypadki; stosuje różne strategie dodawania i odejmowania	Umiejętność posługiwania się tekstem matematycznym	

- mnoży i dzieli w zakresie tabliczki mnożenia; mnoży w pamięci przez 10 liczby mniejsze od 20; mnoży liczby dwucyfrowe przez 2, stosując własną strategię; rozkłada liczbę na czynniki w prostych przypadkach
 - intuicyjnie stosuje prawo rozdzielności mnożenia i dzielenia względem dodawania i odejmowania, wykonując obliczenia; liczy z wykorzystaniem zaokrągleń (szacuje)
 - rozwiązuje równania z niewiadomą zapisaną w postaci okienka (wpisuje w okienko)
 - szacuje wielkości; porównuje wielkości
 - dzieli na dwie i cztery równe części, np. kartkę papieru
- w aspekcie rozwoju osobowości:
- stosuje własne strategie, wykonując obliczenia
 - nie boi się popełniania błędów, uzasadnia ewentualny błąd i wskazuje sposób jego poprawienia

4. OSIĄGNIĘCIA W ZAKRESIE CZYTANIA TEKSTÓW MATEMATYCZNYCH. UCZEŃ:

PP 1) analizuje i rozwiązuje zadania tekstowe proste i wybrane złożone; dostrzega problem matematyczny oraz tworzy własną strategię jego rozwiązania, odpowiednią do warunków zadania; opisuje rozwiązanie za pomocą działań, równości z okienkiem, rysunku lub w inny wybrany przez siebie sposób; 2) układa zadania i je rozwiązuje, tworzy łamigłówki matematyczne, wykorzystuje w tym procesie własną aktywność artystyczną, techniczną, konstrukcyjną; wybrane działania realizuje za pomocą prostych aplikacji komputerowych

w aspekcie rozwoju wiedzy matematycznej:

- dostrzega problem matematyczny, przedstawia sytuację zadaniową w postaci dramy, symulacji na konkretach, rysunku oraz tworzy własną strategię jego rozwiązania, odpowiednią do warunków zadania
- przedstawia rozwiązanie za pomocą działań, równości z okienkiem, rysunku lub w inny wybrany przez siebie sposób
- analizuje i rozwiązuje proste i złożone zadania tekstowe
- układa zadania (zainspirowany ilustracją, zabawą, sytuacją życiową) i je rozwiązuje; tworzy łamigłówki matematyczne, wykorzystując w tym procesie własną aktywność artystyczną, techniczną, konstrukcyjną; wybrane działania realizuje za pomocą prostych aplikacji komputerowych
- samodzielnie czyta historyjki (opowiadania) matematyczne, odpowiada na pytania do tego tekstu, układa własne pytania

w aspekcie rozwoju osobowości:

- nie boi się popełniania błędów; uzasadnia ewentualny błąd i wskazuje sposób jego poprawienia; wykorzystuje nabyte umiejętności do rozwiązywania problemów

Umiejętność posługiwania się tekstem matematycznym

5. OSIĄGNIĘCIA W ZAKRESIE ROZUMIENIA POJĘĆ GEOMETRYCZNYCH. UCZEŃ:

PP 1) rozpoznaje – w naturalnym otoczeniu (w tym na ścianach figur przestrzennych) i na rysunkach – figury geometryczne: prostokąt, kwadrat, trójkąt, koło; wyodrębnia te figury spośród innych figur; kreśli przy linijce odcinki i łamane; rysuje odręcznie prostokąty (w tym kwadraty), wykorzystując sieć kwadratową; 2) mierzy długości odcinków, boków figur geometrycznych itp.; podaje wynik pomiaru, posługując się jednostkami długości: centymetr, metr, milimetr; wyjaśnia związki między jednostkami długości; posługuje się wyrażeniami dwumianowymi; wyjaśnia pojęcie kilometr; 3) mierzy obwody różnych figur za pomocą narzędzi pomiarowych, także w kontekstach z życia codziennego; oblicza obwód trójkąta i prostokąta (w tym także kwadratu) o danych bokach; 4) dostrzega symetrię w środowisku przyrodniczym, w sztuce użytkowej i innych wytworach człowieka obecnych w otoczeniu dziecka

w aspekcie rozwoju wiedzy matematycznej:

- rozpoznaje – w naturalnym otoczeniu (w tym na ścianach figur przestrzennych) i na rysunkach – figury geometryczne: prostokąt, kwadrat, trójkąt, koło; wyodrębnia te figury wśród figur o innych kształtach; nazywa inne figury zgodnie z własną wiedzą; konstruuje figury z patyczków, na geoplanie, rysuje odręcznie na czystej kartce, tworzy różne konstrukcje z klocków, opisuje je; koduje ułożenie klocków tworzących konstrukcje (w dowolny sposób)

Umiejętność analizowania budowy i opisywania figur i brył geometrycznych, budowanie intuicji przekształceń geometrycznych

– przekształca konstrukcje z klocków kierowany instrukcją słowną; modeluje z papieru lub plasteliny inne bryły geometryczne – wykorzystuje sieć kwadratową do rysowania figur o kątach prostych (posługując się tym terminem) – wykorzystuje linijkę do rysowania figur; kreśli figury geometryczne, korzystając z przyrządów kreślarskich (linijka, ekierka, cyrkiel) – mierzy długość różnymi jednostkami; podaje wyniki pomiarów – mierzy długości odcinków, boków figur; podaje wyniki pomiarów, posługując się jednostkami długości: milimetr, centymetr, metr, kilometr; wyznacza obwód trójkąta i prostokąta oraz dowolnych innych figur, wykorzystując nitkę lub tasiemkę; oblicza obwody figur, posługując się miarką – buduje różne prostokąty z tej samej ilości kafelków (kartoników) – powiększa i pomniejsza figury na sieci kwadratowej o różnych wymiarach – dostrzega symetrię w środowisku przyrodniczym, w sztuce użytkowej i innych wytworach człowieka obecnych w otoczeniu dziecka; tworzy symetryczne kompozycje z różnych dostępnych materiałów; rozpoznaje i tworzy figury osiowo-symetryczne (np. przecinając złożoną kartkę papieru); tworzy mozaiki – rozpoznaje linie równoległe i prostopadłe w aspekcie rozwoju osobowości: – stosuje własne strategie, rozwija kreatywność, wzmacnia poczucie własnej wartości	Obliczania obwodów różnych figur Tworzenie intuicji pola figury i obwodu figury Definiowanie symetrii osiowej, intuicja skali – powiększania i pomniejszania figur	
6. OSIĄGNIĘCIA W ZAKRESIE STOSOWANIA MATEMATYKI W SYTUACJACH ŻYCIOWYCH ORAZ W INNYCH OBSZARACH EDUKACJI. UCZEŃ: PP 1) klasyfikuje obiekty i różne elementy środowiska społeczno-przyrodniczego z uwagi na wyodrębnione cechy; dostrzega rytm w środowisku przyrodniczym, sztuce użytkowej i innych wytworach człowieka, obecnych w środowisku dziecka; 2) dzieli na dwie i cztery równe części, np. kartkę papieru, czekoladę; używa pojęć: połowa, dwa i pół, cztery równe części, czwarta część lub ćwierć; 3) wykonuje obliczenia pieniężne; zamienia złote na grosze i odwrotnie, rozróżnia nominały na monetach i banknotach, wskazuje różnice w ich sile nabywczej; 4) odczytuje godziny na zegarze ze wskazówkami oraz elektronicznym (wyświetlającym cyfry w systemie 24-godzinny); wykonuje proste obliczenia dotyczące czasu; posługuje się jednostkami czasu: doba, godzina, minuta, sekunda; posługuje się stoperem, aplikacjami telefonu, tabletu, komputera; zapisuje daty np. swojego urodzenia lub datę bieżącą; posługuje się kalendarzem; odczytuje oraz zapisuje znaki rzymskie co najmniej do XII; 5) mierzy temperaturę za pomocą termometru oraz odczytuje ją; 6) dokonuje obliczeń szacunkowych w różnych sytuacjach życiowych; 7) waży; używa określeń: kilogram, dekagram, gram, tona; zna zależności między tymi jednostkami; odmierza płyny; używa określeń: litr, pół litra, ćwierć litra; 8) wykorzystuje warcaby, szachy i inne gry planszowe lub logiczne do rozwijania umiejętności myślenia strategicznego, logicznego, rozumienia zasad itd.; przekształca gry, tworząc własne strategie i zasady organizacyjne; 9) wykorzystuje nabyte umiejętności do rozwiązywania problemów, działań twórczych i eksploracji świata, dbając o własny rozwój i tworząc indywidualne strategie uczenia się		
w aspekcie rozwoju wiedzy matematycznej: – wykonuje obliczenia pieniężne; rozróżnia nominały na monetach i banknotach, zamienia złote na grosze i odwrotnie, wskazuje różnice w ich sile nabywczej – odczytuje godziny i minuty na zegarze ze wskazówkami oraz elektronicznym, odczytuje rozkłady jazdy i szacuje długość planowanej podróży – wykonuje proste obliczenia związane z czasem – posługuje się stoperem, aplikacjami w telefonie, komputerze – zna następstwo czasu, posługuje się nazwami miesięcy, dni tygodnia; zapisuje datę z wykorzystaniem znaków rzymskich do XII; posługuje się kalendarzem zgodnie ze swoimi możliwościami, np. wie, ile miesięcy ma rok, pół roku, znajduje ważną dla siebie datę, wykonuje proste obliczenia kalendarzowe – mierzy temperaturę za pomocą termometru oraz ją odczytuje; porównuje wartości temperatury – mierzy długość różnymi jednostkami, używa miarki centymetrowej, podaje i porównuje wyniki – dokonuje obliczeń szacunkowych w różnych sytuacjach życiowych		

– waży; używa określeń: kilogram, dekagram, gram, zna zależności między tymi jednostkami; odczytuje wagi różnych produktów; posługuje się wyrażeniami dwumianowanymi – dokonuje obliczeń prowadzących do intuicji kolejności działań (typu: <i>2 kg po 5 zł i 3 po 7 zł – ile to razem kosztuje?</i>) – odmierza płyny; używa określeń: <i>litr, pół litra, dwa i pół litra, czwarta część lub ćwierć</i> – odczytuje i zapisuje znaki rzymskie do XII oraz w dostępnym mu zakresie – wykorzystuje gry planszowe lub logiczne (w tym szachy, warcaby) do rozwijania umiejętności myślenia strategicznego, logicznego, rozumienia zasad itd. w aspekcie rozwoju osobowości: – wykorzystuje nabyte umiejętności do rozwiązywania problemów, działań twórczych i eksploracji świata, dbając o własny rozwój i tworząc indywidualne strategie uczenia się; nie boi się popełniania błędów		
--	--	--

Edukacja społeczna

1. OSIĄGNIĘCIA W ZAKRESIE ROZUMIENIA ŚRODOWISKA SPOŁECZNEGO. UCZEŃ:		
Klasa 1	Klasa 2	Klasa 3
PP 1) identyfikuje się z grupą społeczną, do której należy: rodzina, klasa w szkole, drużyna sportowa, społeczność lokalna, naród; respektuje normy i reguły postępowania w tych grupach		
– zna imiona i nazwiska koleżanek i kolegów z klasy – prosi o pomoc – uczestniczy w klasowych uroczystościach: (Pasowanie na Ucznia, Dzień Dziewczyny, Dzień Chłopaka) – zna i respektuje podstawowe normy obowiązujące w szkole – identyfikuje się ze swoją rodziną – określa podstawowe relacje w najbliższej rodzinie: ojciec, matka, rodzice, syn, córka, dzieci, brat, siostra, rodzeństwo, dziadek, babcia, wnuk, wnuczka – przestrzega zasad obowiązujących w rodzinie – wie, jakiej jest narodowości i że mieszka w Polsce – opowiada o grupach, do których należy (drużyna sportowa, drużyna harcerska, zespół artystyczny itp.)	– opowiada o koleżankach i kolegach z klasy; wie czym się interesują, w co lubią się bawić – uczestniczy w przygotowaniu klasowych uroczystości – tworzy drzewko rodowe – rozumie pojęcie <i>więzi rodzinne</i> – podaje pomysły na wspólne spędzanie czasu – wie, że każdy członek rodziny powinien wypełniać swoje obowiązki; pomaga rodzicom – respektuje normy i reguły postępowania w grupach, do których należy – wspólnie spędza czas z koleżankami i kolegami na podwórku – projektuje podwórko marzeń	– rozumie, dlaczego należy utrzymywać dobre relacje z koleżankami i kolegami oraz sąsiadami w miejscu zamieszkania – planuje i współorganizuje uroczystości klasowe – opowiada o ulubionych zabawach z dzieciństwa rodziców i dziadków – podaje przykłady zwyczajów i tradycji rodzinnych – podaje przykłady, w jaki sposób dba o swoje miejsce zamieszkania – uczestniczy w akcjach społecznych w miejscu swojego zamieszkania – wie, czym zajmują się mieszkańcy jego miejscowości – podaje przykłady, jak mieszkańcy dbają o swoją miejscowość – poznaje wybrane zwyczaje i tradycje różnych narodów (np. przy okazji świąt)
PP 2) wyjaśnia, iż wszyscy ludzie posiadają prawa i obowiązki, wymienia własne prawa i obowiązki, przestrzega ich i stosuje je w codziennym życiu		
– wie, że dzieci mają swoje prawa – zna obowiązki ucznia i stara się ich przestrzegać – odpowiedzialnie wywiązuje się z obowiązków dyżurnego – opowiada o swoich obowiązkach domowych oraz o obowiązkach innych członków rodziny	– zna prawa i obowiązki ucznia zapisane w statucie szkoły – zna podstawowe postanowienia konwencji o prawach dziecka – porównuje prawa dzieci dawniej i dziś – stara się wywiązywać z obowiązków domowych bez przypominania o ich wykonaniu	– wypowiada się na temat praw człowieka; wie, gdzie są one zapisane – rozumie, że każdy ma obowiązki wobec innych – wywiązuje się z obowiązków domowych bez przypominania o ich wykonaniu

	– respektuje prawo rodziców do wypoczynku – rozumie, dlaczego należy przestrzegać ustanowionych praw i obowiązków	– podejmuje się dodatkowych obowiązków domowych i się z nich wywiązuje – wie, jak pogodzić własne potrzeby z potrzebami innych (kolegów z klasy, członków rodziny, sąsiadów) – wymienia obowiązki opiekuna zwierząt
PP 3) przyjmuje konsekwencje swojego uczestnictwa w grupie i własnego w niej postępowania w odniesieniu do przyjętych norm i zasad		
– utrzymuje serdeczne kontakty z koleżankami i kolegami – wyjaśnia, co to znaczy być dobrym kolegą – używa zwrotów grzecznościowych w kontaktach z dziećmi i dorosłymi – uczy się cierpliwie oczekiwać na swoją kolej, np. w szatni, w szkolnej stołówce, podczas rozmowy – podaje pozytywne przykłady postępowania członków różnych grup społecznych, np. ucznia, kolegi, zucha w różnych sytuacjach – udziela pomocy, gdy ktoś o nią prosi – efektywnie współpracuje w parze – zna podstawowe zasady współpracy w grupie – zna zasady bezpiecznego zachowania uczniów podczas przerw – przestrzega zasad bezpiecznego uczestnictwa w ruchu drogowym podczas drogi do szkoły, wyjść i wycieczek szkolnych	– reaguje na potrzeby innych; proponuje pomoc – cierpliwie czeka na swoją kolej, np. w szatni, w szkolnej stołówce, podczas rozmowy – zachowuje się zgodnie z zasadami kultury osobistej w odniesieniu do osób starszych: przepuszcza ich w drzwiach, ustępuje im miejsca w środkach komunikacji miejskiej – zna zasady savoir-vivre'u dotyczące spożywania posiłków – zachowuje się kulturalnie podczas spektaklu teatralnego, koncertu, wizyty w muzeum itp. – współpracuje w grupie podczas realizacji wspólnego zadania; uczy się funkcjonować w różnych rolach – przyjmuje odpowiedzialność za efekty pracy grupowej	– wie, że każdy ma inne potrzeby; rozumie, że nie należy zaspokajać swoich potrzeb kosztem innych – uczy się odraczać realizację własnej potrzeby – stosuje zasady savoir-vivre'u w odniesieniu do osób starszych; wie, kto pierwszy podaje rękę podczas powitania, pierwszy zajmuje miejsce przy stole itp. – wie, że specjalne okazje (wizyty w teatrze, uroczystości szkolne, rodzinne itp.) wymagają odpowiedniego ubioru – opracowuje zasady postępowania w innych grupach społecznych, do których należy, np. w grupie rówieśniczej na podwórku, w klubie sportowym – efektywnie współpracuje w zespole, przyjmując rolę lidera – jest otwarty na opinie i pomysły innych członków zespołu – przewiduje skutki niestosowania się do ogólnie przyjętych zasad postępowania – wie, że należy reagować na trudne zachowania innych członków grupy – właściwie reaguje na trudne zachowania innych członków grupy
PP 4) ocenia swoje postępowanie i innych osób, odnosząc się do poznanych wartości, takich jak: godność, honor, sprawiedliwość, obowiązkowość, odpowiedzialność, przyjaźń, życzliwość, umiar, powściągliwość, pomoc, zadośćuczynienie, przepraszanie, uznanie, uczciwość, wdzięczność oraz inne, respektowane przez środowisko szkolne		
– uczy się adekwatnej oceny własnego postępowania oraz zachowania innych osób i odnosi ją do poznanych wartości, takich jak obowiązkowość, uczciwość, życzliwość, pomoc, umiejętność przepraszania – rozumie, co to znaczy być dobrym kolegą i przyjacielem; próbuje obiektywnie oceniać swoją postawę wobec innych – potrafi przyznać się do błędu, przeprosić za niewłaściwe zachowanie – dokonuje samooceny i oceny innych w pełnieniu ról społecznych (np. roli dyżurnego) zgodnie z ustalonymi kryteriami	– ocenia swoje postępowanie oraz zachowanie innych osób w różnych sytuacjach i odnosi je do poznanych wartości – rozumie znaczenie uprzejmości, życzliwości, przyjaźni; uczestniczy w różnych akcjach, np. w dniu uprzejmości, w akcji „Cichy przyjaciel” – rozumie, czym jest przyjaźń; podaje cechy prawdziwego przyjaciela i wskazuje je u dzieci, z którymi się przyjaźni – określa cechy charakteru, które są ważne w życiu każdego człowieka; tworzy piramidę wartości społecznych	– dokonuje adekwatnej oceny własnego postępowania oraz zachowania innych osób, odnosząc ją do poznanych wartości – wyjaśnia pojęcie <i>rycerskie zachowanie</i>; podaje przykłady takiego zachowania – podaje przykłady godnego, honorowego, sprawiedliwego, życzliwego, uczciwego zachowania różnych osób – bohaterów literackich, postaci historycznych, osób publicznych, osób ze swojego otoczenia – udziela rad osobie chcącej okazać komuś wdzięczność – uczy się składania gratulacji

	– na podstawie tekstu literackiego wyjaśnia, czym jest zadośćuczynienie – w sytuacjach życiowych stara się naprawić szkodę/ wynagrodzić krzywdę – stara się zachować powściągliwość i umiar w sytuacjach społecznych; uczy się samokontroli i panowania nad emocjami – stara się sprawiedliwie oceniać innych, niezależnie od osobistych sympatii i antypatii	– dokonując oceny postępowania innych osób, bierze pod uwagę ich intencje
PP 5) przedstawia siebie i grupę, do której należy, zapisuje swój adres, adres szkoły, zawód i miejsce pracy rodziców; posługuje się danymi osobistymi wyłącznie w sytuacjach bezpiecznych dla siebie i reprezentowanych osób; jest powściągliwy w używaniu takich danych w sytuacjach nowych i wirtualnych		
– przedstawia się: podaje imię, nazwisko, wiek, miejscowość, w której mieszka – podaje swój adres – zna adres szkoły – wie, kiedy można, a kiedy nie należy podawać swojego adresu	– przedstawia grupę, do której należy (np. klasę, drużynę sportową), np. podczas konkursów szkolnych lub międzyszkolnych – zna zawód i miejsce pracy rodziców – potrafi skontaktować się rodzicami, np. telefonicznie – podaje przykłady informacji, których nie można podawać obcym osobom – wie, że nie należy podawać danych osobowych w sytuacjach nowych i wirtualnych	– ćwiczy umiejętność autoprezentacji: podaje imię, nazwisko, wiek, przedstawia osiągnięcia, uzdolnienia, zainteresowania – wyjaśnia, jakie zagrożenia mogą wynikać z podania danych osobowych obcym osobom w sytuacjach realnych lub wirtualnych
PP 6) rozpoznaje i nazywa wybrane grupy społeczne, do których nie należy, a które wzbudzają jego zainteresowanie, np. drużyny i kluby sportowe, zespoły artystyczne, a także inne narodowości		
– nazywa różne grupy społeczne budzące jego zainteresowanie, np. kluby sportowe – rozmawia na temat różnych grup społecznych, np. grupy koleżeńskiej, drużyny zuchowej, podaje przykłady różnych kół zainteresowań i klubów	– charakteryzuje różne grupy społeczne, np. drużyny sportowe, drużyny zuchowe, grupy koleżeńskie – zapoznaje się z ofertą wybranych przez uczniów kół zainteresowań, klubów sportowych, zespołów artystycznych – rozpoznaje i nazywa osoby innej narodowości, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci uczących się w tej samej klasie lub szkole	– ocenia ofertę kół zainteresowań, klubów sportowych, zespołów artystycznych – poznaje zajęcia i zwyczaje mieszkańców innych krajów – wskazuje podobieństwa i różnice w życiu dzieci w różnych krajach
PP 7) opowiada ciekawostki historyczne dotyczące regionu, kraju, wyróżniając w nich postaci fikcyjne i realne		
– opowiada o ciekawych miejscach w kraju poznanych podczas wakacji – wskazuje elementy fikcyjne i realne w poznawanych baśniach i legendach	– przygotowuje prezentację (wystawę) o ciekawych miejscach, zabytkach oglądanych podczas wakacji – gromadzi ciekawostki historyczne związane ze swoim miejscem zamieszkania (w formie albumu lub lapbooka)	– opowiada ciekawostki z historii Polski samodzielnie wyszukane w różnych źródłach informacji – prezentuje ciekawostki historyczne o wybranych miastach – przygotowuje zadania do konkursu wiedzy o polskich miastach i/lub uczestniczy w takim konkursie
PP 8) stosuje pojęcia: porozumienie, umowa; uczestniczy w wyborach samorządu uczniowskiego w klasie, w szkole; wymienia przykłady powstałych w efekcie porozumień i umów grup społecznych, np. stowarzyszenia pomocy chorym i niepełnosprawnym dzieciom, organizacje ekologiczne, a także stowarzyszenia dużych grup społecznych, jak miasta i państwa czy Unia Europejska		
– rozmawia na temat różnych sposobów porozumiewania się – używa pojęć: <i>porozumienie, umowa</i>	– uczestniczy w opracowaniu klasowego kodeksu ucznia	– krytycznie ocenia zasady zawarte w klasowym kodeksie ucznia

– zna i respektuje zasady zawarte w klasowym kodeksie ucznia, stara się dotrzymywać umów zawartych w klasie – uczestniczy w wyborach do klasowego samorządu – uczestniczy w szkolnych akcjach charytatywnych, np. w zbiórce zabawek, książek, w akcji Szlachetna Paczka	– rozumie, w jaki sposób i dlaczego organizuje się wybory do klasowego samorządu uczniowskiego – rozmawia na temat różnych organizacji charytatywnych organizujących pomoc potrzebującym; rozumie pojęcie <i>wolontariusz</i> – bierze udział w akcji charytatywnej, np. na rzecz zwierząt – wypowiada się na temat organizacji ekologicznych działających w Polsce i na świecie; <i>wyjaśnia, czym się zajmują</i>	– uczestniczy w wyborach do samorządu szkolnego; uczestniczy w przygotowaniach do kampanii wyborczej – wymienia najważniejsze organizacje międzynarodowe (Unia Europejska, ONZ, UNICEF, UNESCO, WHO) – wskazuje inwestycje w swoim miejscu zamieszkania, które powstały dzięki funduszom unijnym
PP 9) szanuje zwyczaje i tradycje różnych grup społecznych i narodów, przedstawia i porównuje zwyczaje ludzi, np. dotyczące świąt w różnych regionach Polski, a także w różnych krajach		
– opowiada o obchodach świąt Bożego Narodzenia w swojej rodzinie; wskazuje podobieństwa i różnice w zwyczajach świątecznych rodzin koleżanek i kolegów z klasy – wymienia potrawy wigilijne z różnych regionów Polski – opowiada o tradycjach związanych z obchodzeniem Świąt Wielkanocnych – zna zwyczaje: tłusty czwartek, prima aprilis – wyjaśnia symbolikę jaj wielkanocnych, poznaje różne sposoby ich zdobienia – uczestniczy w zabawie w andrzejkowe wróżby – poznaje piosenki ludowe	– wskazuje różnice w obchodzeniu świąt Bożego Narodzenia np. w Australii, w Ukrainie – wyjaśnia symbolikę pokarmów wchodzących w skład święconki – opisuje palmę wielkanocną – przygotowuje wróżby na wieczór andrzejkowy – prezentuje popularne w Polsce potrawy z różnych stron świata (np. pizza, hamburger, spaghetti, kebab, sushi) – opisuje wytwory sztuki ludowej, np. wycinanki łowickie – rozpoznaje charakterystyczne stroje ludowe, np. góralski, krakowski, łowicki, oraz stroje z własnego regionu – słucha wypowiedzi i piosenek w różnych gwarach, np. śląskiej, góralskiej, oraz w języku kaszubskim	– opowiada o zwyczajach ludowych (np. bielenie chat, darcie pierza, katarzynki, dożynki, śmigus-dyngus) – uczestniczy w zabawach inspirowanych zwyczajami ludowymi (np. topienie marzanny, chodzenie z kogucikiem dyngusowym, kolędowanie z gwiazdą i turoniem) – rozmawia na temat obchodzenia polskich świąt, np. Barbórki, dnia Wszystkich Świętych – słucha muzyki ludowej z różnych stron świata – poznaje tradycje i zwyczaje z kraju pochodzenia kolegów szkolnych innej narodowości
PP 10) wykorzystuje pracę zespołową w procesie uczenia się, w tym przyjmując rolę lidera zespołu, i komunikuje się za pomocą nowych technologii		
– efektywnie współpracuje w parze – uczestniczy w podziale zadań podczas pracy zespołowej – przyjmuje odpowiedzialność za powierzone mu zadania podczas pracy zespołowej – uczy się prezentacji efektów pracy grupowej – poznaje podstawowe zasady bezpiecznego komunikowania się za pomocą internetu	– zbiera i opracowuje informacje związane z historią i współczesnością swojego miejsca zamieszkania – uczestniczy w całorocznej pracy metodą projektu – gromadzi informacje podczas pracy metodą projektu – przyjmuje różne role podczas pracy zespołowej – prezentuje efekty pracy grupowej – przestrzega zasad bezpiecznego korzystania z internetu – stosuje zasady netykiety – nie zamieszcza w internecie zdjęć innych osób bez ich zgody – komunikuje się za pomocą grupowego e-maila	– gromadzi informacje związane z historią i współczesnością wybranego miasta w Polsce lub państwa w Europie w ramach całorocznej pracy grupowej metodą projektu – przyjmuje różne role podczas opracowywania projektu, <i>w tym rolę lidera</i> – planuje i prowadzi badania terenowe – przygotowuje prezentację projektu, selekcjonuje i opracowuje zgromadzone materiały – wykorzystuje w pracy zespołowej dysk wirtualny, np. zamieszczając na nim i przetwarzając opracowywane materiały – prezentuje wybrane miasto w Polsce lub państwo w Europie – komunikuje się za pomocą telefonu komórkowego
2. OSIĄGNIĘCIA W ZAKRESIE ORIENTACJI W CZASIE HISTORYCZNYM. UCZEŃ:		
PP 1) opowiada o legendarnym powstaniu państwa polskiego, wyjaśnia związek legendy z powstaniem godła i barw narodowych, przedstawia wybrane legendy dotyczące regionu, w którym mieszka, lub inne		

– opowiada legendę o Lechu, Czechu i Rusie w związku z historią powstania państwa polskiego, jego godła i barw narodowych – zna wybraną legendę dotyczącą powstania lub pochodzenia nazwy miejscowości, będącej miejscem zamieszkania ucznia	– wyjaśnia związek legendy o Lechu, Czechu i Rusie z historią powstania państwa polskiego i jego symbolami – poznaje pojęcie <i>legenda</i> – opowiada legendy związane z wybranymi polskimi miastami; wskazuje w nich elementy historyczne (fakty, postacie, miejsca), np. <i>Wars i Sawa</i> (Warszawa), <i>O poznańskich koziołkach</i> (Poznań), <i>O smoku wawelskim</i> (Kraków), <i>O toruńskich piernikach</i> (Toruń) – prezentuje legendę związaną z rodzinną miejscowością lub z regionem, w którym mieszka	– wskazuje fakty historyczne w legendzie o powstaniu państwa polskiego – wyjaśnia pojęcie <i>legenda</i> – opowiada legendy związane z różnymi krainami geograficznymi Polski; wskazuje w nich elementy fantastyczne i realne: np. <i>Legenda o śpiących rycerzach</i> (Tatry), <i>Jak powstały Pieniny?</i> (Pieniny), <i>Podanie o Skarbniku</i> (Śląsk), <i>Jurata, królowa Bałtyku</i> (Pobrzeże Bałtyku) – opowiada legendę związaną z regionem, w którym mieszka – uczestniczy w konkursie krasomówczym, prezentując legendę związaną ze swoim regionem
PP 2) rozpoznaje: godło, barwy, hymn narodowy, mundur wojskowy, wybrane stroje ludowe, np. związane z regionem Polski, w którym mieszka		
– wie, jakiej jest narodowości i że mieszka w Polsce – wygłasza z pamięci wiersz W. Bełzy <i>Kto ty jesteś?</i> – śpiewa pierwszą zwrotkę i refren hymnu narodowego – rozpoznaje barwy narodowe – opisuje godło Polski – wie, że żołnierze, policjanci i strażacy noszą mundury	– podaje pełną nazwę swojej ojczyzny – rozpoznaje godło i barwy narodowe, potrafi je opisać – zna nazwę hymnu narodowego: <i>Mazurek Dąbrowskiego</i>, wykonuje dwie zwrotki hymnu – opisuje charakterystyczny strój ludowy, np. łowicki, góralski, krakowski – prezentuje strój ludowy ze swojego regionu – rozpoznaje polski mundur wojskowy i nazywa jego części	– rozpoznaje symbole narodowe: flagę, godło, hymn; wie, że zmieniały się one na przestrzeni dziejów – wykonuje cztery zwrotki hymnu; opowiada historię jego powstania – wskazuje różnicę między flagą a banderą – zna podstawowe zasady wywieszania flagi państwowej (musi być czysta, bez napisów, nie może dotykać ziemi) – wypowiada się na temat munduru wojskowego, jego części, kroju, symboliki, sposobu noszenia – rozpoznaje rodzaje mundurów wojskowych – rozpoznaje inne mundury, np. mundur policjanta, strażaka, harcerza – opisuje stroje ludowe z różnych regionów Polski – nazywa części stroju góralskiego
PP 3) uczestniczy w świętach narodowych i innych ważnych dniach pamięci narodowej; wykonuje kokardę narodową, biało-czerwony proporczyk; zachowuje się godnie i z szacunkiem podczas śpiewania lub słuchania hymnu, wciągania flagi na maszt itp.		
– wymienia święta narodowe – uczy się prawidłowej postawy podczas śpiewania hymnu – podaje przykłady sytuacji, w których jest śpiewany hymn – wie, jaki strój obowiązuje podczas ważnych uroczystości – uczestniczy w szkolnych uroczystościach z okazji świąt narodowych: Konstytucji 3 maja, Narodowego Święta Niepodległości – wykonuje kotylion w barwach narodowych	– wyjaśnia, czym są święta narodowe – zachowuje prawidłową postawę podczas słuchania i śpiewania hymnu, wciągania flagi na maszt, wchodzenia pocztu sztandarowego ze sztandarem – opisuje strój galowy obowiązujący podczas ważnych uroczystości – wykonuje kokardę narodową i/lub biało-czerwony proporczyk – uczestniczy w dekorowaniu sali lekcyjnej z okazji świąt narodowych – czyta teksty, recytuje wiersze, śpiewa piosenki związane ze świętami narodowymi	– opowiada krótko o wydarzeniach historycznych związanych z ustanowieniem Konstytucji 3 maja oraz odzyskaniem przez Polskę niepodległości w 1918 r. – wymienia inne święta państwowe, np. Narodowy Dzień Pamięci Powstania Warszawskiego, <u>Święto Pracy</u>, <u>Narodowy Dzień Zwycięstwa</u>; wie, dlaczego je ustanowiono – instruuje, w jaki sposób należy zachować się podczas słuchania i śpiewania hymnu, wciągania flagi na maszt, wchodzenia pocztu sztandarowego ze sztandarem oraz jaki strój obowiązuje podczas ważnych uroczystości

		– wykonuje kotylion w barwach narodowych oraz biało-czerwony proporczyk; projektuje dekoracje, plakaty z okazji świąt narodowych – aktywnie uczestniczy w szkolnych i lokalnych obchodach świąt narodowych – wygłasza wiersze, śpiewa piosenki podczas uroczystości szkolnych – uczestniczy w akcjach ogólnopolskich, np. <i>Szkoła do hymnu, Bohaterom</i> (akcja wysyłania kartek z życzeniami do uczestników powstania warszawskiego)
PP 4) rozpoznaje i nazywa patrona szkoły, miejscowości, w której mieszka, wyjaśnia pojęcie „patron”, wymienia imiona i nazwiska np. pierwszego władcy i króla Polski, obecnego prezydenta Polski, wymienia nazwę pierwszej stolicy Polski		
– zna imię i nazwisko patrona szkoły; wskazuje, gdzie w szkole znajduje się poświęcone mu miejsce – wie, że w dawnych czasach w Polsce rządzą królowie, a obecnie głową państwa jest prezydent Polski – wie, że pierwszą stolicą Polski było Gniezno (na podstawie legendy o początkach państwa polskiego) – wie, że obecnie stolicą naszego kraju jest Warszawa	– wyjaśnia pojęcie <i>patron</i>; wie, kim był patron szkoły – podaje nazwisko obecnego prezydenta Polski – wie, że Mieszko I był pierwszym władcą Polski, a Bolesław Chrobry pierwszym królem – prezentuje zabytki Krakowa, dawnej stolicy Polski	– wymienia dokonania patrona szkoły, opowiada ciekawostki z jego życia, przygotowuje pytania do konkursu wiedzy o patronie – gromadzi informacje o patronach ulic w swojej miejscowości – zapoznaje się ze sposobem wyboru i obowiązkami oraz miejscem urzędowania prezydenta Polski – wymienia kolejne stolice Polski – prezentuje najciekawsze miejsca w Warszawie, Krakowie, Gnieźnie, Poznaniu (opracowuje plan wycieczki) – rozwiązuje zagadki o obecnej i dawnych stolicach Polski
PP 5) wyjaśnia znaczenie wybranych zwyczajów i tradycji polskich		
– uczestniczy w obrzędach związanych z pierwszym dniem wiosny; wyjaśnia, co symbolizuje marzanna, dlaczego ludzie żegnają zimą – uczestniczy w rozmowie na temat symboliki jaj wielkanocnych i tradycji ich zdobienia – zna tradycje dzielenia się opłatkiem, jajkiem, składania życzeń – wie, co to jest śmigus-dyngus	– wyjaśnia, skąd się wziął zwyczaj zdejmowania czapki w pomieszczeniu przez chłopców i mężczyzn – opowiada o tradycyjnych potrawach: pierniki (Boże Narodzenie), mazurek (Wielkanoc), pączki (Tłusty Czwartek), marcińskie rogalce (11 listopada) – wyjaśnia tradycję dzielenia się opłatkiem, jajkiem, składania życzeń	– wyjaśnia, dlaczego w Polsce nie wypada trzymać rąk w kieszeni podczas rozmowy z drugą osobą – rozmawia na temat zwyczaju podawania sobie rąk na powitanie – opowiada o polskich zwyczajach ludowych: topieniu marzanny, puszczaniu wianków w noc świętojańską, dożynkach
PP 6) opisuje znaczenie dorobku minionych epok w życiu człowieka, jest świadomy, że stosuje w swej aktywności ten dorobek, np. cyfry arabskie i rzymskie, papier, mydło, instrumenty muzyczne itp.		
– jest świadomy, że warunki życia człowieka zmieniały się na przestrzeni wieków – porównuje podróżowanie w dawnych czasach i obecnie – wskazuje korzyści wynikające z wynaleźnięcia alfabetu	– opisuje znaczenie dorobku minionych epok w życiu człowieka; jest świadomy, że współczesny człowiek korzysta z tego dorobku, i podaje przykłady (np. cyfry arabskie i rzymskie, mydło, papier, instrumenty muzyczne) – porównuje odmierzanie czasu dawniej i obecnie (zegar, kalendarz)	– poznaje historię pisma i druku; wyjaśnia, jak wynalezienie druku wpłynęło na upowszechnienie czytelnictwa – bierze udział w dyskusji o tym, jak wynalezienie koła zapoczątkowało rozwój motoryzacji – rozważa, co by było, gdyby nie wynaleziono koła, papieru, alfabetu itp.

	– wskazuje korzyści wynikające z wynalezienia papieru, zegara, kalendarza itp.	– opowiada, w jaki sposób na przestrzeni wieków zmieniały się sposoby oświetlania i ogrzewania domów, porozumiewania się, ubierania, pieczenia chleba, płacenia
PP 7) opowiada historię własnej rodziny, przedstawia wybrane postacie i prezentuje informacje o wielkich Polakach: królowa Jadwiga, król Stefan Batory, astronom Mikołaj Kopernik, noblistka Maria Skłodowska-Curie, alpinistka Wanda Rutkiewicz, papież Jan Paweł II, nauczycielka – cichociemna gen. Elżbieta Zawacka „Zo”		
– odpowiada na pytanie: <i>Kogo możemy nazwać wielkim Polakiem?</i> – wymienia znanych mu wybitnych Polaków, np. Wandę Rutkiewicz – opowiada o królowej Jadwidze (na podstawie legendy <i>Stopka królowej Jadwigi</i>) – opowiada o dzieciństwie swoich dziadków (np. o ich zabawach, szkole)	– rozmawia na temat wpływu nauki i badań naukowych na rozwój cywilizacji – wypowiada się o odkryciach Mikołaja Kopernika i ich wpływie na rozwój astronomii i wiedzy o świecie – poznaje wynalazek Ignacego Łukasiewicza – odpowiada na pytanie: <i>Dlaczego możemy być dumni z tego, że papież Jan Paweł II był Polakiem?</i> – poznaje obrazy Jana Matejki, na ich podstawie tworzy z rówieśnikami żywe obrazy – opowiada o wybranych wydarzeniach z przeszłości rodziny	– prezentuje dokonania wybranych królów Polski (w tym Stefana Batorego); uczestniczy w debacie – wyborach superwładcy – opowiada o osiągnięciach alpinistki Wandy Rutkiewicz – prezentuje postać gen. Elżbiety Zawackiej „Zo” – poznaje osiągnięcia naukowe Marii Skłodowskiej-Curie – prezentuje postacie innych polskich laureatów nagrody Nobla – wypowiada się na temat bohaterskiej walki Polaków podczas II wojny światowej – opowiada o przeszłości swojej rodziny na tle ważnych wydarzeń historycznych, np. II wojny światowej (na podstawie wywiadu z członkami rodziny)

Edukacja przyrodnicza

1. OSIĄGNIĘCIA W ZAKRESIE ROZUMIENIA ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO. UCZEŃ:		
Klasa 1	Klasa 2	Klasa 3
PP 1) rozpoznaje w swoim otoczeniu popularne gatunki roślin i zwierząt, w tym zwierząt hodowlanych, a także gatunki objęte ochroną		
– rozpoznaje pospolite gatunki roślin i zwierząt znane z życia codziennego, hodowlane – rozpoznaje rośliny i zwierzęta poznane na lekcji (np. szpak zwyczajny, bocian czarny i biały, słowik rdzawy, jerzyk zwyczajny, bóbr europejski, świstak tatrzański, jeż europejski, dżdżownica ziemna; klon zwyczajny, dąb szypułkowy, kasztanowiec zwyczajny, brzoza brodawkowata, lipa drobnolistna, leszczyna pospolita, orzech włoski, borówka amerykańska, malina, jeżyna, jabłoń, grusza, śliwa, aronia) – rozpoznaje wybrane rośliny ogrodowe (np. konwale, stokrotki, akamitki, nasturcje, malwy, hortensje, piwonie, bratki, goździki, irysy, lawenda) – opisuje wygląd wybranych zwierząt; przypisuje poznawane zwierzęta do grup (ssaki, ptaki, owady)	– rozpoznaje wybrane gatunki roślin i zwierząt, w tym gatunki rodzime (zwłaszcza te chronione lub o charakterystycznej fenologii – zwiastuny wiosny, ssaki zasypiające na zimę itd.), zwierzęta hodowane w gospodarstwie, rośliny uprawiane w sadzie, ogrodzie i na polu – opisuje wygląd wybranych grup zwierząt (ssaki, ptaki, ryby, owady, pająki) i roślin (drzewa iglaste i liściaste, krzewy, rośliny zielne); w miarę możliwości przypisuje poznawane gatunki do tych grup – opowiada o rozwoju zwierzęcia na przykładzie wybranego zwierzęcia z gospodarstwa domowego – wskazuje główne części roślin obserwowanych na wycieczce lub w hodowli (korzeń, liść, łodyga, kwiat, owoc)	– rozpoznaje wybrane gatunki roślin i zwierząt, w tym gatunki rodzime (chronione, o charakterystycznej fenologii, symbole niektórych regionów i parków narodowych), hodowane w gospodarstwie, uprawiane w sadzie, ogrodzie i na polu – opisuje wygląd wybranych grup zwierząt (ssaki, ptaki, gady, płazy, ryby, owady, pająki) i roślin (drzewa, krzewy, rośliny zielne); w miarę możliwości przypisuje poznawane gatunki do tych grup – porównuje cykle rozwojowe zwierząt na przykładzie wybranych gatunków – wskazuje główne części roślin obserwowanych na wycieczce lub w hodowli (korzeń, liść, łodyga, kwiat, owoc); podaje przykłady jadalnych części roślin oraz specyficznych ich przekształceń (liście – ciernie i łodyga

– opisuje wygląd wybranych roślin (drzewa, krzewy) – przedstawia rozwój zwierzęcia na przykładzie bociana – wskazuje główne części roślin obserwowanych na wycieczce lub w hodowli (korzeń, liść, łodyga, kwiat, owoc); rozpoznaje i nazywa owoce pospolitych gatunków znanych z parku, sadu, sklepu – obserwuje rozwój rośliny na przykładzie fasoli – wymienia zwiastuny wiosny – wymienia wybrane rośliny chronione	– podaje przykłady jadalnych części roślin (np. korzeń marchwi) – opisuje budowę kwiatu, podaje, czym wyróżniają się owoce (mają nasiona) wśród innych części rośliny – przedstawia rozwój rośliny na przykładzie roślin znanych z hodowli, pola i ogrodu – opisuje wygląd grzybów; wymienia przykładowe gatunki trujące i jadalne	spichrzowa kaktusa, korzenie czepne bluszczu, rozłogi – podziemne łodygi poziomek); opisuje budowę kwiatu i owocu, opowiada o zapylaniu i rozsiewaniu się roślin – opowiada o rozwoju rośliny na przykładzie roślin znanych z hodowli, pola i ogrodu – tłumaczy, dlaczego grzybów nie zaliczamy do roślin
PP 2) rozpoznaje i wyróżnia cechy ekosystemów, takich jak: łąka, jezioro, rzeka, morze, pole, staw, las, las gospodarczy; określa składowe i funkcje ekosystemu na wybranym przykładzie, np. las, warstwy lasu, polany, torfowiska, martwe drzewo w lesie		
– opisuje wybrane ekosystemy: las, park, sad i ogród, przypisuje im poznane gatunki roślin i zwierząt – opisuje, czym różni się ożywiona część przyrody od części nieożywionej (odpowiada na pytania: <i>Czy kamień żyje? Czy roślina żyje?</i>) – opisuje wybrane cechy i znaczenie wody, powietrza, Słońca dla człowieka, zwierząt, roślin – opisuje lód i jego właściwości – wie, co to jest gleba – opisuje wpływ rodzaju i wilgotności gleby na rozwój nasion; przedstawia znaczenie dżdżownic w glebie – podaje przykłady schronień budowanych lub zamieszkiwanych przez zwierzęta (np. gniazdo, dziupla, gawra, mrowisko) – podaje przykłady sposobów odżywiania się zwierząt	– opisuje wybrane ekosystemy: las, park, sad, ogród, łąkę (także halę górską), staw, rzekę, martwe drzewo w lesie; przypisuje im poznane gatunki roślin, zwierząt, grzybów – wyróżnia części przyrody: ożywioną i nieożywioną – wymienia stany skupienia wody, wie że woda jest dobrym rozpuszczalnikiem – opisuje ruch wody w przyrodzie i wynikającą z niego funkcję transportową wody (transport wodny – statki) – ma świadomość, że woda jest bogactwem, które należy chronić – wymienia składniki gleby i odszukuje je w terenie; przyporządkowuje składniki gleby do przyrody ożywionej i nieożywionej – stopniuje pojęcia określające siłę wiatru (wietrzyk, wiatr, wichura, huragan); opisuje rolę wiatru w przyrodzie i w życiu człowieka (np. rozsiewanie nasion, zapylanie kwiatów, szkody wiatrowe, produkcja energii) – wymienia poznane bogactwa naturalne Ziemi (np. piasek, węgiel, kreda, miedź); omawia ich zastosowanie i rozumie konieczność ochrony – podaje przykłady związków zachodzących w ekosystemach (np. wpływ rodzaju i wilgotności gleby na rozwój nasion, zapylanie kwiatów przez owady)	– opisuje wybrane ekosystemy: las (w tym las gospodarczy), torfowisko, park, sad, ogród, łąka (także halę górską), jezioro, staw, rzekę, morze; przypisuje im poznane gatunki roślin, zwierząt; wymienia gatunki związane z różnymi warstwami lasu – wyróżnia części przyrody: ożywioną i nieożywioną – wymienia stany skupienia wody; wie że woda jest dobrym rozpuszczalnikiem; wie, że substancje rozpuszczone w wodzie mogą się z niej wytrącić, i łączy ten fakt ze zjawiskami w przyrodzie (powstawanie kryształów soli, skał osadowych, np. kredy, tworzenie się słonych suchych jezior na pustyni) – opisuje ruch wody w przyrodzie – podaje przykłady przystosowań roślin i zwierząt do nadmiaru i niedoboru wody (np. u sosny liście w postaci igieł ograniczają utratę wody, kaktus magazynuje wodę; organizm wielbłąda oszczędnie gospodaruje wodą) – opowiada, jakie znaczenie mają szkody mrozowe dla człowieka i przyrody (np. pękająca kora drzew, przemarzające i porozrywane przez kryształki lodu pączki kwiatów) – podaje przykłady oszczędzania malejących zasobów wody pitnej

	– podaje przykłady schronień budowanych lub zamieszkiwanych przez zwierzęta – podaje przykłady sposobów odżywiania się zwierząt – opowiada o przystosowaniach ptaków do lotu, a ryb do pływania – opisuje wybrane cechy i znaczenie wody, powietrza, Słońca dla człowieka, zwierząt, roślin	– wyjaśnia, w jaki sposób tworzy się wiatr; stopniuje pojęcia określające siłę wiatru; opisuje rolę wiatru w przyrodzie i w życiu człowieka – wymienia i rozpoznaje podstawowe bogactwa naturalne Ziemi (np. piasek, żwir, kamienie, glina; węgiel, kreda; gips; gaz ziemny, ropa naftowa; kamienie szlachetne; rudy metali; czyste powietrze, ziemia, woda); dzieli bogactwa naturalne na odnawialne i nieodnawialne, opisuje ich wykorzystywanie i rozumie konieczność ochrony – podaje przykłady, w jaki sposób rośliny i zwierzęta chronią się przed nadmiernym nasłonecznieniem (np. chowanie się w cieniu, pokrywanie się warstwą błota, zmniejszanie powierzchni liści) – wyjaśnia, w jaki sposób ludzie wykorzystują energię słoneczną (np. baterie w kalkulatorach, panele słoneczne na dachu) – podaje przykłady związków zachodzących w ekosystemach: opisuje wpływ rodzaju i wilgotności gleby na rozwój nasion, zapylanie kwiatów przez owady, znaczenie dżdżownic w glebie – podaje przykłady schronień, sposobów odżywiania się zwierząt (wie, że wszystkie są cudzożywne), przystosowań do siedliska (np. gatunków wodnych, leśnych), wskazuje przystosowania ptaków do lotu, a ryb do pływania – opisuje wpływ działalności człowieka na ekosystemy (gospodarka leśna, zanieczyszczenia, zaprzestanie uprawy pól, wypalanie łąk)
PP 3) rozpoznaje wybrane zwierzęta i rośliny, których w naturalnych warunkach nie spotyka się w polskim środowisku przyrodniczym		
– rozpoznaje popularne egzotyczne gatunki zwierząt znane z hodowli, lektur, wycieczki do zoo – rozpoznaje wybrane egzotyczne owoce popularne na rynku polskim	– dzieli znane gatunki roślin i zwierząt na występujące i niewystępujące w Polsce w warunkach naturalnych – rozpoznaje popularne egzotyczne gatunki zwierząt znane z hodowli, lektur, wycieczki do zoo – rozpoznaje wybrane egzotyczne owoce popularne na rynku polskim	– dzieli znane gatunki roślin i zwierząt na występujące i niewystępujące w Polsce w warunkach naturalnych – rozpoznaje popularne egzotyczne gatunki zwierząt znane z hodowli, lektur, wycieczki do zoo – rozpoznaje wybrane egzotyczne owoce popularne na rynku polskim – opisuje warunki panujące na sawannie, gorącej pustyni, w wilgotnym lesie równikowym i terenach podbiegunowych (z podziałem na te występujące na północy i na południu Ziemi), w ciepłych oceanach; podaje przykłady charakterystycznych dla nich gatunków; opisuje przystosowania zwierząt i roślin do panującego tam klimatu; samodzielnie w domu lub w klasowych zespołach tworzy makietę wybranego ekosystemu

		– wymienia gatunki zwierząt i roślin charakterystyczne dla poszczególnych kontynentów (np. opisuje ssaki w Australii: ssaki znoszące jaja – dziobak, kolczatka; torbacze – kangur, koala)
PP 4) odszukuje w różnych dostępnych zasobach, w tym internetowych, informacje dotyczące środowiska przyrodniczego, potrzebne do wykonania zadania, ćwiczenia		
– korzysta z podpisanych ilustracji w albumie przyrodniczym w celu rozpoznania wybranych gatunków zwierząt i roślin – z przygotowanego przez nauczyciela księgozbioru wybiera ilustrowaną książkę, w której można znaleźć informacje na podany temat – pod kierunkiem nauczyciela wykonuje prace (plakat, album), w których przedstawia zebrane informacje przyrodnicze – wie, że informacji, np. przepisów kulinarnych, można szukać w różnych źródłach (książki, czasopisma, internet)	– korzysta z albumów i atlasów przyrodniczych w celu rozpoznania wybranych gatunków zwierząt, roślin, grzybów – ze szkolnego księgozbioru wybiera ilustrowane książki, w których można znaleźć informacje na podany temat – wyszukuje w atlasie drzew/ptaków konkretne informacje o wybranym gatunku – na wybranej przez nauczyciela stronie internetowej wyszukuje potrzebne informacje przyrodnicze – wykonuje prace (plakat, album, lapbook), w których przedstawia zebrane informacje przyrodnicze	– korzysta z albumów i atlasów przyrodniczych, w których rozpoznaje wybrane gatunki zwierząt, roślin, grzybów i wyszukuje informacje na ich temat – w szkolnej i osiedlowej bibliotece wyszukuje ilustrowane książki, w których można znaleźć informacje na podany temat – na zaproponowanych przez nauczyciela stronach internetowych wyszukuje pod kontrolą dorosłego potrzebne informacje przyrodnicze – podaje przykłady wiarygodnych baz danych przyrodniczych dostępnych w internecie (m.in. strony parków narodowych, lasów państwowych, wybranych towarzystw ochrony przyrody, np. www.salamandra.org.pl, www.otopjunior.org.pl) – pod kontrolą dorosłego wyszukuje na mapach internetowych lokalizację parków narodowych, rezerwatów, głównych ośrodków przemysłowych w okolicy – projektuje i wykonuje prace, w których przedstawia zebrane informacje przyrodnicze – wyszukuje niezbędne informacje na opakowaniach produktów spożywczych
PP 5) prowadzi proste hodowle roślin, przedstawia zasady opieki nad zwierzętami domowymi, hodowanymi i innymi		
– zakłada hodowlę fasoli, obserwuje jej rozwój i przy pomocy nauczyciela rejestruje wyniki obserwacji – opowiada o uprawach prowadzonych w domu, ogrodzie i sadzie, o hodowli zwierząt w domu i gospodarstwie; opisuje wykonywane przy tym czynności i używane narzędzia – wymienia warunki konieczne do rozwoju roślin i zwierząt w hodowlach i uprawach; ma świadomość, że podobne potrzeby mają też organizmy występujące w stanie naturalnym – porównuje własności gleby ogrodowej i piasku; ocenia ich przydatność do upraw	– prowadzi proste uprawy w sali lekcyjnej (np. trzykrotka rozmnażana z sadzonek pędowych) i w ogrodzie (np. szczypiorek, nagietki, marchew); prowadzi ich obserwacje i samodzielnie rejestruje wyniki – opowiada o uprawach prowadzonych w domu, ogrodzie i sadzie, o hodowli zwierząt w domu i gospodarstwie; opisuje wykonywane przy tym czynności i używane narzędzia – przyporządkowuje prace gospodarskie do pór roku – opowiada o życiu pszczoł w hodowli – wymienia przykłady roślin uprawianych w Polsce (zbożowych, okopowych) oraz hodowlach mniej typowych gatunków zwierząt	– prowadzi proste hodowle w sali lekcyjnej (np. trzykrotka rozmnażana z sadzonek pędowych) i w ogrodzie (np. rzodkiewka, groszek zielony), opowiada o uprawach prowadzonych w domu, ogrodzie i sadzie, o hodowli zwierząt w domu i gospodarstwie; opisuje wykonywane przy tym czynności i używane narzędzia – przyporządkowuje prace gospodarskie do pór roku – opowiada o życiu pszczoł w hodowli – podaje przykłady roślin hodowanych w Polsce (w tym oleistych, włóknistych) oraz mniej typowych gatunków zwierząt

- wymienia mniej typowe gatunki zwierząt hodowanych w Polsce (np. perliczka, struś, przepiórka)
- wymienia przykładowe rasy psów
- przedstawia korzyści płynące z hodowli i upraw; podaje przykłady konkretnych zwierząt i roślin (np. krowy dają mleko, jabłonie – jabłka, pies może być przewodnikiem niewidomego)
- ma świadomość, że domowe zwierzęta należy traktować z odpowiedzialnością i szacunkiem, a nie jak zabawki

- wymienia nazwy i opisuje pracę wybranych maszyn rolniczych; łączy nazwy zabudowań gospodarczych z ich funkcją (obora, stajnia, chlew, kurnik, szklarnia itd.)
- wymienia warunki konieczne do rozwoju roślin w uprawach i zwierząt w hodowlach; ma świadomość, że podobne potrzeby mają też organizmy występujące w stanie naturalnym; porównuje potrzeby roślin i zwierząt z potrzebami człowieka
- porównuje własności gleby ogrodowej i piasku; ocenia ich przydatność do upraw
- przedstawia korzyści płynące z hodowli i upraw; podaje przykłady konkretnych roślin i zwierząt
- opisuje sposoby i etapy przetwarzania produktów (zboże – chleb, mleko – ser, truskawki – konfitury)
- przedstawia korzyści wynikające z hodowli zwierząt, np. psów i koni, podaje przykłady ras psów
- ma świadomość, że domowe zwierzęta należy traktować z odpowiedzialnością i szacunkiem, a nie jak zabawki

- podaje przykłady roślin hodowanych poza granicami Polski; wskazuje położenie przykładowych upraw na mapie (banany, pomarańcze, ryż, bawełna, soja, oliwki, pieprz, wanilia, kawa, herbata, kakaowiec)
- podaje przykłady chwastów i szkodników upraw (chaber, mak polny, kąkol, mysz polna, nornik zwyczajny); wie, że zmniejszają one plony, ale są ważne w ekosystemie polnym – ich eliminacja powoduje niekorzystne zmiany, w tym również dla człowieka (np. nadmierne stosowanie środków ochrony roślin – alergię; zmniejszenie liczby owadów zapylających)
- wymienia nazwy i opisuje pracę wybranych maszyn rolniczych; łączy nazwy zabudowań gospodarczych z ich funkcją (obora, stajnia, chlew, kurnik, szklarnia itd.)
- wymienia warunki konieczne do rozwoju roślin w uprawach i zwierząt w hodowlach; ma świadomość, że podobne potrzeby mają też organizmy występujące w stanie naturalnym; porównuje potrzeby roślin i zwierząt z potrzebami człowieka
- przedstawia korzyści wynikające z hodowli i upraw; podaje przykłady konkretnych roślin i zwierząt; opisuje sposoby i etapy przetwarzania produktów (zboże – chleb, mleko – ser, truskawki – konfitury, drzewo – meble, wiklina – kosze)
- przedstawia korzyści wynikające z hodowli psów; podaje przykłady ras psów
- ma świadomość, że domowe zwierzęta należy traktować z odpowiedzialnością i szacunkiem, a nie jak zabawki

PP 6) planuje, wykonuje proste obserwacje, doświadczenia i eksperymenty dotyczące obiektów i zjawisk przyrodniczych, tworzy notatki z obserwacji, wyjaśnia istotę obserwowanych zjawisk według procesu przyczynowo-skutkowego i czasowego

- podczas prowadzenia doświadczeń rozumie przedstawiony przez nauczyciela problem badawczy i hipotezę; przy pomocy nauczyciela podsumowuje wyniki i formułuje wnioski
- bierze udział w przygotowaniach do terenowych obserwacji przyrodniczych – przygotowuje odpowiednią odzież oraz materiały potrzebne do zabezpieczania zbiorów
- przy pomocy nauczyciela prowadzi obserwacje przyrodnicze szkolnych hodowli oraz obserwacje w terenie; gromadzi i zabezpiecza zbiory

- podczas prowadzenia doświadczeń rozumie przedstawiony przez nauczyciela problem badawczy; samodzielnie stara się podsumować wyniki i sformułować wnioski
- bierze udział w przygotowaniach do wyprawy badawczej – przygotowuje odpowiednią odzież oraz materiały potrzebne do zabezpieczania zbiorów
- samodzielnie przeprowadza obserwacje przyrodnicze szkolnych hodowli oraz obserwacje w terenie; gromadzi i zabezpiecza zbiory
- posługuje się lupą i lornetką

- podejmuje próby samodzielnego projektowania doświadczeń na podstawie udostępnionych przez nauczyciela materiałów
- bierze udział w przygotowaniach do wyprawy badawczej – przygotowuje odpowiednią odzież oraz materiały potrzebne do zabezpieczania zbiorów; podejmuje próby samodzielnego zaprojektowania trasy wyprawy, mając na uwadze określony cel (np. obserwację ekosystemu jeziora)

– posługuje się lupą – obserwuje zmiany zachodzące w pogodzie i przyrodzie związane z porami roku; przy pomocy nauczyciela dokumentuje zachodzące zmiany – wie, że zwierzęta zostawiają różne ślady (m.in. tropy, odchody); podejmuje próby identyfikacji wybranych tropów – udowadnia, że roślinie do życia potrzebne są: woda, światło słoneczne i gleba – porównuje wybrane cechy gleby ogrodowej i piasku – przeprowadza doświadczenia i obserwuje pokazy przedstawiające stany skupienia wody i przejścia między nimi (m.in. parowanie wody z czajnika elektrycznego, skraplanie się pary wodnej na talerzyku, zamarzanie wody, topnienie lodu, unoszenie się lodu na powierzchni wody) – przeprowadza doświadczenia ilustrujące wybrane cechy powietrza (jest gazem, ma ciężar, wywiera nacisk); przeprowadza doświadczenia ilustrujące ruch powietrza (m.in. wyścigi papierków poruszanych powietrzem dmuchanym przez słomkę, unoszenie kartek za pomocą suszarki do włosów); wykazuje, że powietrze stawia opór, i tłumaczy, w jaki sposób ludzie to wykorzystują (puszczanie samolocików) – bada wybrane cechy światła słonecznego; wie, jak powstaje cień – wie, że Słońce ogrzewa i oświetla Ziemię; omawia znaczenie tego faktu dla człowieka, roślin, zwierząt – przeprowadza doświadczenia ilustrujące cechy dwutlenku węgla jako gazu, który gasi ogień – rozumie, dlaczego należy zginać śmieci przed wyrzuceniem (np. butelki bez zakrętek, opakowania z kartonu i tektury)	– obserwuje zmiany zachodzące w pogodzie i przyrodzie związane z porami roku; samodzielnie dokumentuje zachodzące zmiany – odszukuje w terenie wybrane ślady zwierząt – tropy, gniazda ptaków, odchody, dziuple, mrowiska, jamy itd.; podejmuje próbę identyfikacji wybranych tropów (ślady ptaków, kopyt końskich, łap psów, w miarę możliwości racic sarny itd.) – wspólnie z nauczycielem prowadzi długoterminowe obserwacje wiosennego zachowania bocianów, wykorzystując do tego transmisję internetową z kamer montowanych w gniazdach; dokumentuje je w specjalnym kalendarzu ściennym – określa wiek drzewa na podstawie liczby słojów – wie, że niektóre rośliny mają właściwości barwiące (np. marchew, czerwona kapusta, natka pietruszki, burak, dynia); wykorzystuje je w pracy plastycznej – demonstruje i omawia wybrane cechy wody (m.in. zmiana kształtu w różnych naczyniach, niemożność ściśnięcia w strzykawce, rozpuszczanie substancji, dyfuzja – swobodne przemieszczanie się barwników, wyporność wody słodkiej i słonej); łączy je z krążeniem wody w przyrodzie i zastosowaniami przez człowieka, np. wyporność statków (budowa i zwodowanie statku z plasteliny oraz plastelinowej kulki) – doświadcza i wykazuje, że rośliny reagują na zmianę wilgotności powietrza („higrometr z szyszki” – obserwacje szyszki mokrej i stopniowo wysychającej) – proponuje doświadczenia ilustrujące krążenie wody w przyrodzie (przejścia między stanami skupienia wody) – wykonuje doświadczenia pokazujące, że woda jest dobrym rozpuszczalnikiem i pełni funkcję transportową – porównuje wymywanie przez wodę piaszczystego brzegu i gleby przerośniętej korzeniami roślin – bada wybrane cechy światła słonecznego; wie, jak powstaje półcień, odbicie, rozszczepienie	– samodzielnie przeprowadza obserwacje przyrodnicze szkolnych hodowli oraz obserwacje w terenie; gromadzi, klasyfikuje i zabezpiecza zbiory, proponuje metody ekspozycji – posługuje się lupą i lornetką; z pomocą nauczyciela korzysta z mikroskopu – obserwuje i samodzielnie dokumentuje zmiany zachodzące w pogodzie i przyrodzie związane z porami roku; porównuje swoje obserwacje z prognozą pogody i z pomocą nauczyciela wyciąga wnioski (prognozy nie są pewne, gdyż pogoda jest bardzo zmienna, przy szykowaniu ubrania trzeba zachować czujność) – odszukuje w terenie wybrane ślady zwierząt (w tym schronienia, ślady żerowania); z pomocą atlasów przyrodniczych podejmuje próbę ich identyfikacji – określa wiek drzewa na podstawie pomiarów pierśnicy – na wycieczce do lasu wykazuje, że liście i gałązki powoli rozkładają się i zamieniają w próchnicę (delikatne uniesienie ściółki) – udowadnia możliwość wytrącania się rozpuszczonych w wodzie substancji (wykonuje doświadczenie z krystalizacją soli rozpuszczonej w wodzie oraz obserwuje osad w czajniku) – udowadnia, że sól i detergenty mają szkodliwy wpływ na hodowlę (porównuje wyniki hodowli rośliny w glebie czystej i zanieczyszczonej) – udowadnia, że woda z rozpuszczonymi w niej substancjami krąży w roślinie (zabarwianie się płatków kwiatu trzymanego w wodzie z barwnikiem) – doświadcza i wykazuje, że rośliny reagują na zmianę wilgotności powietrza („higrometr z szyszki” – obserwacje szyszki mokrej i stopniowo wysychającej) – wykonuje doświadczenie pokazujące, w jaki sposób powstają szkody mrozowe (rozsadzenie zamkniętej szklanej butelki przez tworzący się lód) – bada wybrane cechy światła słonecznego (testuje działanie baterii słonecznych w kalkulatorze; sprawdza, w którym słoiku piasek szybciej wyschnie – w stojącym w cieniu czy w pełnym słońcu)
--	---	---

	– przeprowadza doświadczenia ilustrujące wybrane cechy powietrza, m.in. możliwość zmiany kształtu (balony), sprężanie (w strzykawce), ruch pod wpływem ogrzewania (pokaz: napełnianie się naciągniętego na butelkę balonu powietrzem unoszącym się na skutek ogrzania po wstawieniu butelki do miski z gorącą wodą) – bada czystość wody i powietrza; buduje małą oczyszczalnię ścieków (na bazie filtra do ekspresu do kawy); obserwuje wygląd kawałka taśmy klejącej wystawionej na kilka dni na podwórko – tworzy „Skarbiec bogactw” dokumentujący poszerzającą się wiedzę na temat surowców naturalnych – wykonuje doświadczenie demonstrujące tempo rozkładu odpadów (zakopanie obierek jabłka, zgniecionej kartki, plastikowego worka) – przeprowadza doświadczenia dotyczące wpływu tarcia na nasze życie (m.in. ścieranie gumki i kredy; przesuwanie kartonu wypełnionego książkami i pustego po śliskiej podłodze i po dywanie); wyjaśnia, w jaki sposób tarcie wpływa na zanieczyszczenie powietrza (zapalenie spowodowane ścieraniem się opon, klocków hamulcowych, asfaltu)	– bada czystość powietrza, używając do tego uproszczonej skali porostowej – porównuje wygląd porostów w otoczeniu z porostami przedstawionymi na skali (brak porostów, porosty skorupiate, liściaste, krzaczkowate) – tworzy „Skarbiec bogactw” dokumentujący poszerzającą się wiedzę na temat surowców naturalnych – przeprowadza doświadczenia dotyczące elektryzowania się przedmiotów (m.in. pocieranie foliowych woreczków o siebie, zbieranie skrawków papieru balonikiem, elektryzowanie włosów grzebieniem); ma świadomość, że tego typu oddziaływania zachodzą podczas burzy – przeprowadza doświadczenia ilustrujące oddziaływania magnetyczne (m.in. przyciąganie i odpychanie się magnesów łączących wagoniki drewnianej kolejki; przyciąganie magnesem rzeczy wykonanych z metalu i innych; oddziaływanie magnesu przez kartkę i blat stołu) – wykonuje doświadczenia sprawdzające, w jaki sposób rozchodzi się dźwięk (szepc z drugiego końca sali, szepc przy użyciu telefonu z kubeczków po jogurcie), porównuje ich wyniki – opisuje, w jaki sposób tworzą się dźwięki (drżenie strun ukulele, drżenie membrany tamburynu, drżenie krtani); sprawdza, w jakim ośrodku dźwięki rozchodzą się lepiej – w powietrzu czy w ciele stałym (szepc z drugiego końca sali, użycie „telefonu” wykonanego z kubeczków po jogurcie)
PP 7) chroni przyrodę, wskazuje wybrane miejsca ochrony przyrody oraz parki narodowe, pomniki przyrody w najbliższym otoczeniu – miejscowości, regionie		
– zna pojęcie <i>ochrona gatunkowa</i>; wymienia kilka gatunków roślin i zwierząt chronionych w Polsce (np. śnieżyczka przebiśnieg, śnieżyczka wiosenna, sasanka wiosenna, jeż, jerzyk, świstak tatrzański, foka szara) – wymienia i opisuje podstawowe zagrożenia dla przyrody powodowane działalnością człowieka (zanieczyszczenia, w tym spalanie paliw, ścieki, nielegalne składowanie odpadów; dewastacja, np. łamanie gałęzi; płoszenie zwierząt); wyszukuje ich przykłady w swoim otoczeniu – omawia i stara się w miarę możliwości wdrażać w życie zachowania ograniczające dewastację przyrody (m.in. rezygnacja z opakowań jednorazowych, segregowanie śmieci, ponowne wykorzystanie odpadów, oszczędzanie wody i prądu, odpowiednie zachowanie w lesie)	– wyjaśnia pojęcie <i>ochrona gatunkowa</i>; wymienia wybrane gatunki roślin i zwierząt chronione w Polsce (np. kozica, niedźwiedź brunatny, wydra europejska; krokus spiski, dziewięciświat bełzodygowy, szarotka, grązeł żółty, grzybień białe, konwalia majowa) – wie, że istnieją takie formy ochrony przyrody, jak park narodowy, rezerwat, pomnik przyrody – podaje cel ochrony przyrody – podaje zasady zachowania się w parku narodowym/ rezerwacie przyrody oraz wobec objętych ochroną tworów przyrody – w miarę możliwości wie, czy w najbliższej okolicy znajdują się chronione obszary lub obiekty przyrodnicze	– wyjaśnia pojęcie <i>ochrona gatunkowa</i>; wymienia wybrane gatunki roślin i zwierząt chronione w Polsce, odnosząc je do regionów i parków narodowych, gdzie występują (np. foka szara, łos, żubr, żbik, wąż eskulapa, wilk, nocek duży, bielik, kormoran, głuszc, żuraw, czajka; mikołajek nadmorski, obuwik pospolity, rosiczka okrągłolistna, kotewka orzech wodny, lilia złotogłów) – wylicza realizowane w Polsce formy ochrony przyrody: park narodowy, park krajobrazowy, rezerwat, pomnik przyrody; podaje poznane na lekcji przykłady tych terenów/obiektów – podaje cel ochrony przyrody – podaje zasady zachowania się w parku narodowym/ rezerwacie przyrody oraz wobec objętych ochroną tworów przyrody

– podaje zasady odpowiedzialnego dokarmiania ptaków; w miarę możliwości pomaga zwierzętom przetrwać zimę i upalne lato – razem z klasą włącza się w akcje związane z ochroną przyrody (np. Sprzątanie Świata, Dzień Ziemi)	– opisuje Tatrzański Park Narodowy, wymienia występujące tam chronione gatunki roślin i zwierząt – wymienia i opisuje podstawowe zagrożenia dla przyrody powodowane działalnością człowieka (m.in. zrzut ścieków z fabryk, wypalanie łąk); odnosi te zagrożenia do konkretnych poznanych ekosystemów (np. ścieki – jezioro, nielegalna wycinka, kłusownictwo – las); wyszukuje przykłady zagrażających przyrodzie działań człowieka w swoim otoczeniu – omawia i stara się w miarę możliwości wdrażać w życie zachowania ograniczające dewastację przyrody – podaje zasady odpowiedzialnego dokarmiania ptaków; w miarę możliwości pomaga zwierzętom przetrwać zimę i upalne lato – razem z klasą włącza się w akcje związane z ochroną przyrody (np. Sprzątanie Świata, Dzień Ziemi)	– wymienia formy ochrony przyrody w najbliższej okolicy – opisuje kilka polskich parków narodowych, wskazuje na mapie ich lokalizację (np. Woliński PN, Białowiecki PN, Biebrzański PN, Bieszczadzki PN, Tatrzański PN oraz park narodowy zlokalizowany najbliżej własnej miejscowości); wymienia występujące tam chronione gatunki roślin i zwierząt – wymienia i opisuje podstawowe zagrożenia dla przyrody powodowane działalnością człowieka (m.in. tłumaczy, w jaki sposób powstaje smog); odnosi te zagrożenia do konkretnych poznanych ekosystemów; wyszukuje przykłady zagrażających przyrodzie działań człowieka w swoim otoczeniu – omawia wybrane gatunki zagrożone wyginieciem, wymienione w <i>Polskiej czerwonej księdze zwierząt</i> – wymienia i stara się w miarę możliwości wdrażać w życie zachowania ograniczające dewastację przyrody i kompensujące zniszczenia (np. sadzenie nowych drzew) – podaje zasady odpowiedzialnego dokarmiania ptaków; w miarę możliwości pomaga zwierzętom przetrwać zimę i upalne lato – razem z klasą włącza się w akcje związane z ochroną przyrody (np. Sprzątanie Świata, Dzień Ziemi)
PP 8) segreguje odpady i ma świadomość przyczyn i skutków takiego postępowania		
– odpowiada na pytanie: <i>Czy segregowanie odpadów jest ważne?</i> – rozpoznaje po kolorach pojemniki do segregacji śmieci i umie z nich korzystać (w trudniejszych przypadkach zasięgając rady u dorosłego) – tłumaczy, dlaczego należy rezygnować z jednorazowych opakowań i naczyń; podaje przykłady zastępowania ich tymi wielokrotnego użytku – ozdabia torbę wielokrotnego użytku (np. farbami akrylowymi, naszywkami)	– wyjaśnia znaczenie segregowania odpadów, podając przykłady negatywnego oddziaływania odpadów na przyrodę – rozpoznaje po kolorach pojemniki do segregacji śmieci i potrafi z nich korzystać – tłumaczy, dlaczego należy rezygnować z opakowań i naczyń jednorazowych; podaje przykłady zastępowania ich tymi wielokrotnego użytku – wyjaśnia, które odpady należy kompostować i w jakim celu się to robi – przedstawia sposób postępowania z odpadami specjalnymi (leki, baterie); w miarę możliwości pomaga w ich zbieraniu i utylizacji (wyrzucanie baterii do specjalnych pojemników) – wykonuje z kartonowego pudełka po herbacie pojemnik do zbierania zużytych baterii	– wyjaśnia znaczenie segregowania odpadów, podając przykłady negatywnego oddziaływania odpadów na przyrodę (w tym używa określenia wielka pacyficzna wyspa śmieci) – rozpoznaje po kolorach pojemniki na segregację śmieci i umie z nich korzystać – tłumaczy, dlaczego należy rezygnować z jednorazowych opakowań i naczyń; podaje przykłady zastępowania ich tymi wielokrotnego użytku – podaje, które odpady należy kompostować i w jakim celu się to robi – przedstawia sposób postępowania z odpadami specjalnymi (leki, baterie, odpady wielkogabarytowe, toksyczne, elektrośmieci); w miarę możliwości pomaga w ich zbieraniu i utylizacji – opisuje wybrane sposoby recyklingu (przetwarzanie plastikowych nakrętek, makulatury, szkła) – wykonuje koszyk z pociętych plastikowych butelek

2. OSIĄGNIĘCIA W ZAKRESIE FUNKCJI ŻYCIOWYCH CZŁOWIEKA, OCHRONY ZDROWIA, BEZPIECZEŃSTWA I ODPOCZYNKU. UCZEŃ:

PP 1) przedstawia charakterystykę wybranych zajęć i zawodów ludzi znanych z miejsca zamieszkania oraz zawodów użyteczności publicznej: nauczyciel, żołnierz, policjant, strażak, lekarz, pielęgniarz czy leśnik, a ponadto rozumie istotę pracy w służbach mundurowych i medycznych

Klasa 1	Klasa 2	Klasa 3
– opisuje pracę nauczyciela, innych pracowników szkoły oraz pracę zawodową rodziców – opowiada o pracy policjanta i żołnierza – omawia pracę lekarza (pediatra, okulista, stomatolog) i weterynarza	– opisuje pracę nauczyciela, innych pracowników szkoły, własnych rodziców – opowiada o pracy policjanta, żołnierza, strażaka – omawia pracę lekarza (laryngolog), pielęgniarki, weterynarza – opisuje pracę ogrodnika i rolnika	– opisuje pracę nauczyciela, innych pracowników szkoły, własnych rodziców, osób znanych z sąsiedztwa – przedstawia współpracę wielu służb mundurowych podczas klęsk żywiołowych (na przykładach: powódź na południu Polski w 1997 r., huragan na północy Polski w 2017 r.) – omawia pracę lekarza (pediatra, okulista, laryngolog, chirurg, alergolog), pielęgniarki, weterynarza – opisuje pracę ogrodnika, rolnika, leśnika, naukowca zajmującego się badaniem przyrody (np. botanika, zoologa)

PP 2) posługuje się numerami telefonów alarmowych, formułuje komunikat – wezwanie o pomoc: Policji, Pogotowia Ratunkowego, Straży Pożarnej

3) posługuje się danymi osobowymi w kontakcie ze służbami mundurowymi i medycznymi, w sytuacji zagrożenia zdrowia i życia

– zna zasady właściwego zachowania w kontaktach z obcą osobą – zna swój adres i wie, komu może go udostępnić w sytuacji zagrożenia – wie, do kogo zwrócić się o pomoc w trudnej sytuacji (zagubienie, wypadek, przemoc); ma świadomość konieczności współpracy z policjantem i ratownikiem medycznym – zna najważniejsze numery alarmowe – umie skorzystać z pomocy medycznej w szkole (pielęgniarka)	– zna zasady właściwego zachowania w kontaktach z obcą osobą – zna swój adres; ma świadomość, że należy on do danych osobowych podlegających ochronie i nie powinien być udostępniany niepowołanym osobom; wymienia wyjątkowe sytuacje, w których można odstąpić od tej zasady – wie, do kogo zwrócić się o pomoc w trudnej sytuacji (zagubienie, wypadek, przemoc); ma świadomość konieczności współpracy z przedstawicielami służb mundurowych i ratownikami medycznymi – zna najważniejsze numery alarmowe, umie z nich korzystać – umie skorzystać z pomocy medycznej w szkole	– zna zasady właściwego zachowania w kontaktach z obcą osobą, również w kontaktach przez internet – ma świadomość istnienia wrażliwych danych osobowych; przedstawia, komu i w jakich sytuacjach można je udostępniać – wie, do kogo zwrócić się o pomoc w trudnej sytuacji (zagubienie, wypadek, przemoc); ma świadomość konieczności współpracy z przedstawicielami służb mundurowych i ratownikami medycznymi – zna najważniejsze numery alarmowe, umie zgłosić prośbę o pomoc – umie skorzystać z pomocy medycznej w szkole
---	--	---

PP 4) dba o higienę oraz estetykę własną i otoczenia

– przedstawia podstawowe potrzeby człowieka oraz sposób ich zaspokajania (odżywianie się, odpoczynek itd.) – wymienia wybrane narządy zmysłów (oczy, uszy, nos, język, skóra) i łączy je z odpowiednimi zmysłami (wzrok, słuch, węch, smak, dotyk) – zna podstawowe zasady unikania chorób (odpowiednie odżywianie się, aktywny tryb życia, wystarczająca ilość odpoczynku, zasady higieny osobistej); ma świadomość konieczności kontrolowania własnego stanu zdrowia	– przedstawia podstawowe potrzeby człowieka oraz sposób ich zaspokajania – nazywa części ciała człowieka i wskazuje analogiczne części u zwierząt – wymienia, lokalizuje i w uproszczony sposób opisuje znaczenie głównych narządów człowieka (mózg, serce, płuca, żołądek, jelita, kości, mięśnie)	– przedstawia podstawowe potrzeby człowieka oraz sposób ich zaspokajania – nazywa części ciała człowieka i wskazuje analogiczne części u zwierząt – dostrzega istnienie cech wspólnych dla wszystkich ludzi (np. budowa wewnętrzna) i cech, którymi się różnią (kolor włosów, skóry, wzrost, waga itd.) – wymienia, lokalizuje i w uproszczony sposób opisuje główne narządy człowieka (mózg, nerwy, serce, naczynia)
--	---	--

– wymienia objawy mogące świadczyć o chorobie (katar, kaszel, ból, gorączka) – ma świadomość, że jest odpowiedzialny za wygląd nie tylko swojego pokoju (kącika), ale również reszty mieszkania, a także np. klatki schodowej, osiedlowego parku, autobusu – dba o wygląd klasy, w tym o szkolną hodowlę roślin	– wymienia wybrane narządy zmysłów i łączy je z odpowiednimi zmysłami; rozpoznaje podstawowe smaki (kwaśny, słodki, słony, gorzki); opisuje, w jaki sposób zmysły mogą być upośledzone i co się do tego może przyczynić (hałas, niestosowanie się do zaleceń okulisty, palenie papierosów) – bada działanie swojego organizmu (słucha bicia serca, dotyka szyi podczas mówienia i przełykania, rozpoznaje smaki z zamkniętymi oczami, napina mięśnie) – zna podstawowe zasady unikania chorób (w tym szczepienia ochronne, zasady przechowywania żywności, unikanie kontaktu z zarażającymi chorymi); ma świadomość konieczności kontrolowania własnego stanu zdrowia – poprawnie myje ręce – wymienia objawy mogące świadczyć o chorobie (w tym wysypka, świąd) – ma świadomość, że jest odpowiedzialny za wygląd nie tylko swojego pokoju (kącika), ale również reszty mieszkania, a także np. klatki schodowej, osiedlowego parku, autobusu – dba o wygląd klasy, w tym o szkolną hodowlę roślin; pomaga w tworzeniu klasowych gazetek, ozdabianiu klasy na różne uroczystości	krwionośne, nos, gardło, oskrzela, płuca, przełyk, żołądek, jelita, kości, mięśnie, nerki, pęcherz), łączy je w układy odpowiedzialne za konkretne funkcje organizmu i w uproszczony sposób opisuje ich działanie – wymienia wybrane narządy zmysłów i łączy je z odpowiednimi zmysłami; rozpoznaje podstawowe smaki; opisuje, w jaki sposób zmysły mogą być upośledzone i co się do tego może przyczynić; kojarzy terminy: krótkowzroczność, niedosłuch, ślepota, głuchota, język migowy, alfabet Braille'a – zna termin <i>drobnoustroje</i> i wiąże je z terminami <i>bakterie</i> oraz <i>wirusy</i>; wie, że niebezpieczne dla zdrowia mogą być również pasożytnicze zwierzęta (wszy, owsiki) – w uproszczony sposób wyjaśnia termin uczulenie i tłumaczy, dlaczego należy stosować się do zaleceń alergologa – zna podstawowe zasady unikania chorób (w tym zapobieganie zarażeniu się wszawicą i owsikami); ma świadomość konieczności kontrolowania własnego stanu zdrowia; w miarę możliwości stara się dbać o zdrowie innych – wymienia objawy mogące świadczyć o chorobie (w tym: częste oddawanie moczu, towarzyszący temu ból, zasłabnięcia) – ma świadomość, że jest odpowiedzialny za wygląd swojego pokoju (kącika), przestrzeni publicznych, a w sposób pośredni całej Ziemi (używanie plastikowych torebek powoduje gromadzenie się odpadów na śmietniskach, w tzw. wyspach oceanicznych; nieoszczędzanie energii powoduje tworzenie się smogu) – rozumie pojęcie <i>wandalizm</i> i wymienia jego przykłady (np. niszczenie zieleni w parku, uszkodzanie koszy i ławek, rozrzucanie odpadków, graffiti) – dba o wygląd klasy, w tym o szkolną hodowlę roślin; pomaga w tworzeniu klasowych gazetek, ozdabianiu klasy na różne uroczystości
PP 5) reaguje stosownym zachowaniem w sytuacji zagrożenia bezpieczeństwa, zdrowia jego lub innej osoby		
– podaje przykłady sytuacji zagrażających bezpieczeństwu i zdrowiu	– podaje przykłady sytuacji zagrażających bezpieczeństwu i zdrowiu	– podaje przykłady sytuacji zagrażających bezpieczeństwu i zdrowiu

– natychmiast zawiadamia nauczyciela o sytuacjach niebezpiecznych w szkole – słucha poleceń nauczyciela i dokładnie je wykonuje podczas próbnych alarmów przeciwpożarowych, bombowych lub symulacji ataku terrorystycznego – zna najważniejsze numery alarmowe – umie skorzystać z pomocy medycznej w szkole (pielęgniarka)	– natychmiast zawiadamia nauczyciela o sytuacjach niebezpiecznych w szkole – zachowuje się zgodnie z zasadami podczas próbnych alarmów przeciwpożarowych, bombowych lub symulacji ataku terrorystycznego; rozpoznaje sygnały alarmowe – rozpoznaje podstawowe obrażenia (stłuczenie, oparzenie, otarcie, krwotok z nosa) – wie, że w niebezpiecznej sytuacji najpierw należy zabezpieczyć siebie i poszkodowanego oraz miejsce udzielanej pomocy – wie, że nie należy fotografować poszkodowanego i miejsca wypadku – zna najważniejsze numery alarmowe i umie wezwać pomoc właściwych służb – umie współpracować z pomocą medyczną w szkole (pielęgniarka)	– natychmiast zawiadamia nauczyciela o sytuacjach niebezpiecznych w szkole – wyjaśnia zasady obowiązujące podczas próbnych alarmów przeciwpożarowych, bombowych lub symulacji ataku terrorystycznego; rozpoznaje sygnały alarmowe – dokonuje samooceny zachowania podczas próbnych alarmów oraz ocenia zachowanie koleżanek i kolegów w odniesieniu do obowiązujących zasad – rozpoznaje podstawowe obrażenia (stłuczenie, oparzenie, otarcie, krwotok z nosa) – potrafi rozpoznać stan poszkodowanego (przytomny, nieprzytomny, oddycha, nie oddycha) – udziela pomocy przedmedycznej zgodnie z zasadami podawanymi na kursach „Ratujemy i uczymy ratować” – wie, że w niebezpiecznej sytuacji najpierw należy zabezpieczyć siebie i poszkodowanego oraz miejsce udzielanej pomocy – wie, że nie należy fotografować poszkodowanego i miejsca wypadku – zna najważniejsze numery alarmowe i umie wezwać pomoc właściwych służb – umie współpracować z pomocą medyczną w szkole (pielęgniarka)
--	---	---

PP 6) wymienia wartości odżywcze produktów żywnościowych; ma świadomość znaczenia odpowiedniej diety dla utrzymania zdrowia, ogranicza spożywanie posiłków o niskich wartościach odżywczych i niezdrowych, zachowuje umiar w spożywaniu produktów słodzonych, zna konsekwencje jedzenia ich w nadmiarze

– dzieli produkty na zdrowe i niezdrowe; wskazuje posiłki, które składają się ze zdrowych produktów – wie, że warzywa i owoce powinny stanowić podstawę diety – ma świadomość, że posiłki należy jeść regularnie, w spokoju, najlepiej przy estetycznie nakrytym stole	– dzieli produkty na zdrowe i niezdrowe (żywność wysoko przetworzona, z dużą zawartością cukru, soli, tłuszczów, chemicznych dodatków typu barwniki); wskazuje posiłki, które składają się ze zdrowych produktów – wymienia przykłady produktów należących do owoców i warzyw (w tym warzyw strączkowych), produktów zbożowych, nabiału, mięsa i ryb oraz tłuszczów; ma świadomość, jakie produkty mają więcej wartości odżywczych (np. lepsze mięso chude niż tłuste, olej roślinny niż margaryna w kostce)	– wyróżnia podstawowe grupy pokarmów, podaje ich przykłady; zna wartości odżywcze wybranych produktów; wie, których produktów należy unikać lub całkowicie wykluczyć je z diety – ma świadomość, że posiłki należy jeść regularnie, w spokoju, najlepiej przy estetycznie nakrytym stole; powinny być one różnorodne i dobrze skomponowane w ciągu dnia – zna zasady dobierania produktów do całodziennego jadłospisu (piramida żywienia) i układa na ich podstawie jednodniowy jadłospis – podejmuje próby samodzielnej analizy informacji zawartych na opakowaniach w celu oceny produktów pod kątem wartości odżywczych
--	---	--

	– wie, że posiłki należy jeść regularnie, w spokoju, najlepiej przy estetycznie nakrytym stole, że powinny być one różnorodne i dobrze zaplanowane na cały dzień (możliwie częste jedzenie owoców i warzyw, jedzenie na śniadania i kolację produktów zbożowych, jedzenie produktów zawierających białko – nabiał, jajka, mięso, warzywa strączkowe); proponuje składniki zdrowego drugiego śniadania, łączy je w wartościowe zestawy – odszukuje na opakowaniu datę ważności produktu spożywczego oraz informację o jego składzie; sprawdza, czy nie ma adnotacji: „Może negatywnie wpływać na zachowanie i koncentrację u dzieci”; przy pomocy dorosłego dokonuje wyboru najlepszego produktu – wymienia i opisuje skutki niewłaściwej diety (otyłość, niedowaga, próchnica, problemy ze skórą, włosami i paznokciami, zła kondycja fizyczna) – opisuje sposoby przechowywania i przetwarzania żywności w domu	– wymienia skutki niewłaściwej diety (otyłość, niedowaga, próchnica, problemy ze skórą, włosami i paznokciami, zła kondycja fizyczna, problemy z koncentracją, choroby wynikające ze zbyt małej ilości witamin, np. zajądły czy, historyczny już, szkorbut) – opisuje sposoby przechowywania i przetwarzania żywności w domu; podaje przykłady wpływu sposobu przechowywania żywności na jej wartość odżywczą
PP 7) przygotowuje posiłki służące utrzymaniu zdrowia		
– wykonuje np. koreczki owocowe, kanapki, sałatkę owocową – przygotowuje kanapki z pożytecznych dla zdrowia składników	– wykonuje sałatkę owocową, koreczki owocowe – przygotowuje kanapki z samodzielnie wyhodowanym szczypiorkiem – wykonuje smoothie owocowo-warzywne – przygotowuje jogurt smakowy z naturalnych składników (owoce, nasiona, płatki, domowe dżemy)	– wykonuje surówkę warzywną, sałatkę owocową, koreczki i szaszłyki owocowe – przygotowuje kanapki z samodzielnie wyhodowanymi rzodkiewkami – wykonuje sok owocowy, smoothie owocowo-warzywne – przygotowuje jogurt smakowy z naturalnych składników (owoce, nasiona, płatki, domowe dżemy) – wykonuje e słodkie przekąski, np. „Kulki mocy” (z daktyli, bakalii i innych dodatków) i/lub zdrowe batony
PP 8) ubiera się odpowiednio do stanu pogody, poszukuje informacji na temat pogody, wykorzystując np. internet		
– przy pomocy osoby dorosłej prowadzi podstawowe obserwacje pogody i zapisuje je w formie obrazkowego kalendarza pogody – stara się zrozumieć prognozy pogody nadawane przez radio i telewizję – stara się dobrać ubranie stosownie do prognozy pogody i własnych obserwacji – wymienia kolejne pory roku – nazywa typowe dla kolejnych pór roku zjawiska atmosferyczne	– samodzielnie prowadzi i zapisuje podstawowe obserwacje pogody – stara się zrozumieć prognozy pogody nadawane przez radio i telewizję; przy pomocy dorosłego odszukuje i interpretuje prognozę pogody zamieszczoną w internecie – dobiera ubranie stosownie do prognozy pogody i własnych obserwacji – wymienia kolejne pory roku; podaje daty ich rozpoczęcia – nazywa typowe dla kolejnych pór roku zjawiska atmosferyczne	– samodzielnie prowadzi i zapisuje podstawowe obserwacje pogody – stara się zrozumieć komunikaty dotyczące prognozy pogody nadawane przez radio i telewizję; samodzielnie (choć pod kontrolą dorosłych) odszukuje sprawdzone strony internetowe podające komunikaty pogodowe – pod kontrolą dorosłego wyszukuje w internecie informacje na temat bieżącego zanieczyszczenia powietrza (alert smogowy)

– opisuje pogodę typową dla kolejnych pór roku i charakterystyczne dla poszczególnych pór roku zjawiska przyrodnicze	– opisuje pogodę typową dla kolejnych pór roku i charakterystyczne dla poszczególnych pór roku zjawiska przyrodnicze (np. wiosną: kiełkowanie nasion, otwieranie się pączków, pojawianie się liści i kwiatów, przyloty ptaków, pojawienie się owadów, budzenie się uśpionych zwierząt); ilustruje wypowiedź przykładami pojedynczych gatunków (np. jesienią bociany i żurawie odlatują do ciepłych krajów) – podejmuje próby wyjaśnienia zjawisk zachodzących w przyrodzie podczas kolejnych pór roku (np. zwierzęta zasypiają, ponieważ zimą brakuje jedzenia i jest zimno)	– dobiera ubranie stosownie do prognozy pogody i własnych obserwacji – wymienia kolejne pory roku; podaje daty ich rozpoczęcia – nazywa typowe dla kolejnych pór roku zjawiska atmosferyczne – opisuje pogodę i przyrodę podczas kolejnych pór roku i charakterystyczne dla poszczególnych pór roku zjawiska przyrodnicze; ilustruje wypowiedź przykładami – podejmuje próby wyjaśnienia zjawisk zachodzących w przyrodzie podczas kolejnych pór roku
PP 9) rozróżnia podstawowe znaki drogowe, stosuje przepisy bezpieczeństwa w ruchu drogowym i miejscach publicznych; przestrzega zasad zachowania się w środkach publicznego transportu zbiorowego		
– dostrzega znaki drogowe w najbliższym otoczeniu: na drodze do szkoły, w pobliżu domu; zna wybrane znaki drogowe – zna zasady przechodzenia przez jezdnię z sygnalizacją świetlną oraz bez sygnalizacji – rozumie konieczność noszenia kamizelek odblaskowych i innych elementów odblaskowych – dostrzega różnice w wyglądzie dróg na wsi i w mieście – zna zagrożenia, jakie pociągają za sobą zabawy w pobliżu jezdni – rozumie potrzebę korzystania z pasów bezpieczeństwa i fotelików dla dzieci	– dostrzega znaki drogowe w najbliższym otoczeniu: na drodze do szkoły, w pobliżu domu – zna wybrane znaki drogowe, rozróżnia znaki zakazu, nakazu, ostrzegawcze i informacyjne – zna zasady przechodzenia przez jezdnię z sygnalizacją świetlną oraz bez sygnalizacji – rozumie konieczność noszenia kamizelek odblaskowych i innych elementów odblaskowych – zna zasady poruszania się po drodze bez chodnika – dostrzega różnice w wyglądzie dróg na wsi i w mieście – zna zagrożenia, jakie pociągają za sobą zabawy w pobliżu jezdni; wskazuje niewłaściwe zachowania użytkownika drogi – zna zasady zachowania się w autobusie, tramwaju, autokarze – dostrzega zagrożenia komunikacyjne na swojej drodze do szkoły – rozumie potrzebę korzystania z pasów bezpieczeństwa i fotelików dla dzieci	– dostrzega znaki drogowe w najbliższym otoczeniu: na drodze do szkoły, w pobliżu domu – zna wybrane znaki drogowe, rozróżnia znaki zakazu, nakazu, ostrzegawcze i informacyjne – zna zasady przechodzenia przez jezdnię z sygnalizacją świetlną oraz bez sygnalizacji – rozumie konieczność noszenia kamizelek odblaskowych i innych elementów odblaskowych – zna zasady poruszania się po drodze bez chodnika – rozumie trudności związane z poruszaniem się po drogach podczas gołoledzi, deszczu, śniegu, zawieruchy, o zmroku – dostrzega różnice w wyglądzie dróg na wsi i w mieście – zna zagrożenia, jakie pociągają za sobą zabawy w pobliżu jezdni; wskazuje niewłaściwe zachowania użytkownika drogi – zna zasady zachowania się w autobusie, tramwaju, autokarze – dostrzega zagrożenia komunikacyjne na swojej drodze do szkoły – zna zasady obowiązujące podczas przejazdu przez tory kolejowe oraz znaki drogowe ostrzegające o zbliżaniu się do przejazdu kolejowego – rozumie potrzebę korzystania z pasów bezpieczeństwa i fotelików dla dzieci – rozumie pojęcia <i>transport</i> i <i>kommunikacja</i>
PP 10) stosuje się do zasad bezpieczeństwa w szkole, odnajduje drogę ewakuacyjną, rozpoznaje znaki i symbole informujące o różnych rodzajach niebezpieczeństw oraz zachowuje się zgodnie z informacją w nich zawartą; stosuje zasady bezpiecznej zabawy w różnych warunkach i porach roku		
– rozumie pojęcie <i>piktogram</i> – zna zasady bezpiecznego poruszania się w szkole	– rozumie pojęcie <i>piktogram</i> – zna zasady bezpiecznego poruszania się w szkole	– rozumie pojęcie <i>piktogram</i> – zna zasady bezpiecznego poruszania się w szkole

– zna drogę ewakuacyjną w szkole – wskazuje bezpieczne miejsca do zabawy – zna zagrożenia wynikające z niewłaściwego zachowania się w czasie przerw i na placu zabaw	– zna drogę ewakuacyjną w szkole; zna zasady bezpiecznej ewakuacji oraz zasady alarmowania o pożarze – zna zasady korzystania z urządzeń elektrycznych – rozpoznaje piktogram ostrzegający przed napięciem elektrycznym – wskazuje bezpieczne miejsca do zabawy – zna zagrożenia wynikające z niewłaściwego zachowania się w czasie przerw i na placu zabaw	– zna drogę ewakuacyjną w szkole; zna zasady bezpiecznej ewakuacji oraz zasady alarmowania o pożarze – zna zasady korzystania z urządzeń elektrycznych – rozpoznaje piktogram ostrzegający przed napięciem elektrycznym – wskazuje bezpieczne miejsca do zabawy – zna sposoby bezpiecznego spędzania wolnego czasu; zna zagrożenia wynikające z niewłaściwego zachowania się w czasie przerw i na placu zabaw – wie, jak zachować się podczas ataku psa lub dzikich zwierząt
PP 11) ma świadomość istnienia zagrożeń ze środowiska naturalnego, np. nagła zmiana pogody, huragan, ulewne deszcze, burza, susza oraz ich następstwa: powódź, pożar, piorun; określa odpowiednie sposoby zachowania się człowieka w takich sytuacjach		
– ma świadomość niebezpieczeństw wynikających z nagłych i gwałtownych zjawisk pogodowych, takich jak np. ulewne deszcze, burza, huragan (powódź, porażenie piorunem, pożar) – ma świadomość, że niektóre zwierzęta, rośliny i grzyby są niebezpieczne dla człowieka; zachowuje należytą ostrożność podczas wycieczek i obserwacji przyrodniczych – wie, jak chronić się przed słońcem (przegrzanie, promieniowanie UV) i przed kleszczami – zna zasady bezpiecznych zabaw na śniegu i lodzie, na kąpielisku i na placu zabaw – wie, że dziecko może używać urządzeń AGD tylko w obecności dorosłych (oprócz lodówki)	– opisuje wybrane zagrożenia związane z nagłymi i gwałtownymi zjawiskami pogodowymi (np. powódź, lawiny) – ma świadomość, jakim niebezpieczeństwem grozi pożar w budynku, na łące, w lesie – wie, jak się zachować w sytuacji zagrożenia nagłymi warunkami pogodowymi lub pożarem – podaje przykłady zwierząt, roślin i grzybów, które są niebezpieczne dla człowieka; zachowuje należytą ostrożność podczas wycieczek i obserwacji przyrodniczych – wie, jak chronić się przed słońcem (przegrzanie, promieniowanie UV) i przed kleszczami – zna zasady bezpiecznych zabaw na śniegu i lodzie, na kąpielisku i na placu zabaw – ma świadomość, że samodzielne przyjmowanie leków grozi zatruciem, a nawet śmiercią – ma świadomość zagrożeń wynikających z zabaw nieznanymi substancjami, zwłaszcza należącymi do tzw. chemii domowej i środkami ochrony roślin – wie, że dziecko nie może manipulować przy kuchenie gazowej, puszczać petard i sztucznych ogni	– opisuje wybrane zagrożenia związane z suszą – zna pojęcie <i>stan klęski żywiołowej</i> – ma świadomość, jakim niebezpieczeństwem grozi pożar w budynku, na łące, w lesie – wie, jak zachować się w sytuacji zagrożenia nagłymi warunkami pogodowymi oraz pożarem – podaje przykłady zwierząt, roślin i grzybów, które są niebezpieczne dla człowieka; zachowuje należytą ostrożność podczas wycieczek i obserwacji przyrodniczych – wie, jak chronić się przed słońcem (przegrzanie, promieniowanie UV) i przed kleszczami – zna zasady bezpiecznych zabaw na śniegu i lodzie, na kąpielisku i na placu zabaw – ma świadomość, że samodzielne przyjmowanie leków grozi zatruciem, a nawet śmiercią – ma świadomość zagrożeń płynących z zabaw nieznanymi substancjami, zwłaszcza należącymi do tzw. chemii domowej i środkami ochrony roślin – podaje przykłady innych łatwopalnych i wybuchowych substancji (benzyna, rozpuszczalnik)
PP 12) ma świadomość obecności nieprawdziwych informacji, np. w przestrzeni wirtualnej, publicznej; sprawdza informacje, zadając pytania nauczycielowi, rodzicom, policjantowi		
– wymienia zmysły jako środki poznawania świata – sprawdza informacje, zadając pytania dorosłym (nauczyciel, rodzice, bibliotekarz)	– wymienia zmysły jako środki poznawania świata – korzysta z biblioteki szkolnej – wymienia źródła informacji: skanseny i muzea, programy telewizyjne, reklamy, internet, strona internetowa szkoły, plotka; ocenia ich wartość poznawczą	– wymienia zmysły jako środki poznawania świata – korzysta z biblioteki szkolnej – wymienia źródła informacji: skanseny i muzea, programy telewizyjne, reklamy, internet, strona internetowa szkoły, plotka; ocenia ich wartość poznawczą

	– wskazuje osoby, do których może się zwrócić o pomoc w zdobyciu potrzebnych informacji (nauczyciel, bibliotekarz, rodzice, policjant)	– wskazuje osoby, do których może się zwrócić o pomoc w zdobyciu potrzebnych informacji (nauczyciel, bibliotekarz, rodzice, policjant) – korzysta z internetu jako źródła informacji tylko za zgodą rodziców lub nauczyciela
PP 13) stosuje zasady bezpieczeństwa podczas korzystania z urządzeń cyfrowych, rozumie i respektuje ograniczenia związane z czasem pracy z takimi urządzeniami oraz stosuje zasady netykiety 14) ma świadomość, iż nieodpowiedzialne korzystanie z technologii ma wpływ na utratę zdrowia człowieka		
– wskazuje urządzenia komputerowe w najbliższym otoczeniu – wie, że należy ograniczać czas korzystania z urządzeń cyfrowych	– rozpoznaje i nazywa urządzenia cyfrowe – zna pojęcie <i>wirus komputerowy</i>; rozumie konieczność zabezpieczania urządzeń cyfrowych – planuje czas wolny z uwzględnieniem ograniczeń korzystania z urządzeń cyfrowych	– rozpoznaje i nazywa urządzenia cyfrowe – zna pojęcie <i>wirus komputerowy</i>; rozumie konieczność zabezpieczania urządzeń cyfrowych – planuje czas wolny z uwzględnieniem ograniczeń korzystania z urządzeń cyfrowych – wie, że nieograniczone czasowo korzystanie z urządzeń cyfrowych ma negatywny wpływ na zdrowie i psychikę – zna i stosuje zasady netykiety
PP 15) ma świadomość pozytywnego znaczenia technologii w życiu człowieka		
– wymienia urządzenia techniczne znajdujące się w jego domu – opisuje sposoby podróżowania dawniej i dziś	– rozumie pojęcia: <i>wynalazek, odkrycie, robot</i> – wymienia urządzenia techniczne znajdujące się w jego domu – opisuje sposoby podróżowania dawniej i dziś – opisuje sposoby oświetlania mieszkań dawniej i dziś; zna nazwisko Ignacego Łukasiewicza – podaje sposoby mierzenia czasu dawniej i dziś – rozumie pojęcia <i>szczepionka, antybiotyk</i>	– rozumie pojęcia: <i>wynalazek, odkrycie, manufaktura, robot</i> – wymienia urządzenia techniczne znajdujące się w jego domu – przedstawia historię wybranych wynalazków, np. komputera, telefonu – omawia dawne i współczesne środki transportu – omawia wybrane dawne i współczesne maszyny rolnicze – opisuje sposoby oświetlania mieszkań dawniej i dziś; zna nazwisko Ignacego Łukasiewicza – opisuje krótką historię filmu: scenki z codziennego życia, filmy nieme, dźwiękowe, czarno-białe, kolorowe, w technice 3d i in. – zna sposoby mierzenia czasu dawniej i dziś – rozumie pojęcia <i>szczepionka, antybiotyk</i> – rozumie potrzebę ciągłego doskonalenia maszyn i urządzeń ze względu na: ubożące zasoby paliw kopalnych i zanieczyszczanie środowiska przyrodniczego; bierze udział w rozmowie na temat technologii przyszłości (pojazdy bez napędu spalinowego, alternatywne źródła energii elektrycznej)

3. OSIĄGNIĘCIA W ZAKRESIE ROZUMIENIA PRZESTRZENI GEOGRAFICZNEJ. UCZEŃ:

PP 1) określa położenie i warunki naturalne swojej miejscowości oraz okolicy, opisuje charakterystyczne formy terenu, składniki przyrody, charakterystyczne miejsca, np. miejsca pamięci narodowej, najważniejsze zakłady pracy, w tym ważniejsze przedsiębiorstwa produkcyjne i usługowe, interesujące zabytki, pomniki, tereny rekreacyjne, parki krajobrazowe, parki narodowe		
– wskazuje na mapie fizycznej Polski przybliżone położenie swojej miejscowości – opisuje typ krajobrazu, w jakim się ta miejscowość znajduje (miejski/wiejski) – wymienia charakterystyczne formy terenu i składniki przyrody występujące w okolicach domu i szkoły (np. park, las, jezioro, rzeka, pagórki, szczyty górskie, skały) – wymienia kilka charakterystycznych obiektów we własnej miejscowości, zwłaszcza znanych nie tylko lokalnie (zabytki, pomniki, charakterystyczne budynki)	– wskazuje na mapie fizycznej Polski położenie swojej miejscowości – opisuje typ krajobrazu, w jakim się ta miejscowość znajduje (miejski/wiejski, nizinny/wyżynny/górski) – wymienia charakterystyczne formy terenu i składniki przyrody występujące w jego miejscowości i jej okolicach – opisuje najbliższy położony park narodowy; ma świadomość istnienia w okolicy innych form ochrony przyrody (rezerwat, pomnik przyrody) – wymienia kilka charakterystycznych obiektów we własnej miejscowości, zwłaszcza znanych nie tylko lokalnie (zabytki, pomniki, charakterystyczne budynki); wskazuje znajdujące się w okolicy miejsca warte odwiedzenia (w tym tereny rekreacyjne, miejsca pamięci narodowej, ogród zoologiczny)	– wskazuje na mapie fizycznej Polski położenie swojej miejscowości, najbliższego kompleksu leśnego, rzeki, jeziora – opisuje region geograficzny oraz typ krajobrazu, w jakim się znajduje jego miejscowość (miejski/wiejski, nizinny/wyżynny/górski) – wymienia charakterystyczne formy terenu i składniki przyrody występujące w jego miejscowości i jej okolicach – opisuje i wskazuje na mapie najbliższy położony park narodowy oraz, w miarę możliwości, przykłady innych form ochrony przyrody (park krajobrazowy, rezerwat, pomnik przyrody) – wymienia kilka charakterystycznych obiektów we własnej miejscowości, zwłaszcza znanych nie tylko lokalnie (zabytki, pomniki, charakterystyczne budynki); wskazuje znajdujące się w okolicy miejsca warte odwiedzenia (w tym tereny rekreacyjne, miejsca pamięci narodowej, ogród zoologiczny) – wymienia najważniejsze zakłady i miejsca pracy w mieście/w okolicy
PP 2) wskazuje na mapie fizycznej Polski jej granice, główne miasta, rzeki, nazwy krain geograficznych		
– wskazuje na mapie Polski Warszawę, rodzinną miejscowość, granice kraju, Wisłę, morze i tereny górskie; zna nazwy: Bałtyk, Tatry – na podstawie ilustracji opisuje charakterystyczne cechy krajobrazu nadmorskiego i górskiego – rozpoznaje krajobraz wiejski i miejski	– wskazuje na mapie Polski granice kraju – lokalizuje na mapie Warszawę, inne poznawane miasta (np. Kraków, Gniezno, Gdańsk), rodzinną miejscowość – wskazuje na mapie Bałtyk, Wisłę, Odrę, największą rzekę regionu, Tatry – odczytuje z mapy główne dopływy Wisły – rozumie pojęcie <i>krajobraz</i> i wymienia niektóre jego elementy – opisuje charakterystyczne cechy krajobrazu nadmorskiego, nizinnego, wyżynnego i górskiego – porównuje krajobrazy: leśny, wiejski, miejski	– wskazuje na mapie Polski granice kraju, wymienia nazwy sąsiednich państw – lokalizuje na mapie Warszawę, inne poznawane miasta (np. Kraków, Gniezno, Gdańsk), wybrane stolice województw i regionów, największe miasto w okolicy, rodzinną miejscowość – odczytuje z mapy główne dopływy Wisły – wskazuje na mapie i opisuje w miarę możliwości główne regiony Polski – Pobrzeża (Południowobałtyckie), Pojezierze Pomorskie, Pojezierze Mazurskie, Pojezierze Wielkopolskie, Nizinę Mazowiecką, Nizinę Śląską, Wyżynę Lubelską, Wyżynę Małopolską, Polesie, Kotlinę Sandomierską, Sudety, Karpaty – opisuje charakterystyczne cechy krajobrazu nadmorskiego, nizinnego, wyżynnego i górskiego – porównuje krajobrazy: leśny, wiejski i miejski – używa pojęć: <i>krajobraz naturalny</i>, <i>krajobraz przekształcony</i>

PP 3) czyta proste plany, wskazuje kierunki główne na mapie, odczytuje podstawowe znaki kartograficzne map, z których korzysta; za pomocą komputera, wpisując poprawnie adres, wyznacza np. trasę przejazdu rowerem

– na przygotowanym planie (np. planie parku, ZOO) wyznacza trasę, posługując się określeniami mijanych obiektów i nazwami kierunków (lewo/prawo) – poznaje przebieg drogi ewakuacyjnej w szkole – wspólnie z koleżankami/kolegami wyznacza trasę zaplanowanej wycieczki	– przy pomocy nauczyciela korzysta z planów i map, na których odnajduje obiekty i wyznacza trasę – wymienia nazwy głównych kierunków świata i wskazuje je na mapie – wie, jak się posługiwać planem ewakuacyjnym szkoły – wie, że globus jest modelem Ziemi, poszukuje na nim Polski i innych miejsc poznanych na lekcjach (np. biegun północny, biegun południowy) – przy pomocy osoby dorosłej odnajduje w internecie mapy najbliższej okolicy i Tatrzańskiego Parku Narodowego z zaznaczonymi trasami rowerowymi i szlakami pieszymi – z pomocą nauczyciela dokumentuje na mapie ściennej trasy wycieczek klasowych, zaznacza miejsce startu i miejsce docelowe	– stara się samodzielnie korzystać z planów i map, w tym lokalizuje obiekty i wyznacza trasę – podaje nazwy głównych kierunków świata i wskazuje je na mapie – wie, jak się posługiwać planem ewakuacyjnym szkoły – wie, że globus jest modelem Ziemi, wskazuje na nim Polskę, kontynenty, wybrane oceany (Spokojny, Atlantycki, Indyjski), biegun północny, biegun południowy – przy pomocy osoby dorosłej odnajduje w internecie mapy najbliższej okolicy, parków narodowych i krajoobrazowych, rezerwatów z zaznaczonymi trasami rowerowymi i szlakami pieszymi – z pomocą nauczyciela dokumentuje na mapie ściennej trasy wycieczek klasowych, zaznaczając miejsce startu i miejsce docelowe
---	---	---

PP 4) wymienia nazwę stolicy Polski i charakterystyczne obiekty, wyjaśnia znaczenie stolicy dla całego kraju, wskazuje na mapie jej położenie

– podaje nazwę stolicy Polski – wymienia najważniejsze obiekty i zabytki Warszawy: Zamek Królewski, Łazienki, Pałac Kultury i Nauki, Starówka, pomnik Syrenki	– podaje nazwy obecnej i dawnych stolic Polski: Warszawa, Gniezno, Kraków – wymienia najważniejsze obiekty i zabytki Warszawy: Zamek Królewski, Łazienki, Pałac Kultury i Nauki, Starówka, pomnik Syrenki – wymienia najważniejsze obiekty i zabytki Krakowa i Gniezna	– podaje nazwę stolicy Polski; wyjaśnia znaczenie stolicy jako siedziby władz państwowych – podaje nazwy dawnych stolic Polski: Gniezno, Kraków; wymienia wybrane zabytki tych miast – wymienia najważniejsze obiekty i zabytki Warszawy: Zamek Królewski, Łazienki, Pałac Kultury i Nauki, Starówka, pomnik Syrenki; omawia zniszczenia wojenne stolicy i jej późniejszą odbudowę – wymienia najważniejsze współczesne obiekty Warszawy: metro, Stadion Narodowy, Muzeum Powstania Warszawskiego, Centrum Nauki Kopernik
--	--	--

PP 5) przedstawia charakterystyczne dla Polski dyscypliny sportowe, gospodarcze lub inne, np. artystyczną działalność człowieka, w której Polska odnosi sukcesy lub z niej słynie

– opisuje uprawiane w Polsce sporty zimowe: skoki narciarskie, biegi narciarskie, łyżwiarstwo, saneczkarstwo – wymienia polskie potrawy tradycyjne oraz niektóre potrawy regionalne	– opisuje uprawiane w Polsce sporty zimowe: skoki narciarskie, biegi narciarskie, łyżwiarstwo, saneczkarstwo – opisuje sporty letnie: lekkoatletyka, pływanie – przedstawia wybrane zagadnienia dotyczące turystyki w Polsce – zna polskie ludowe zespoły pieśni i tańca, np. Mazowsze, Śląsk – opisuje wytwory rzemiosła ludowego, np. koronki z Koniakowa	– opisuje sporty zimowe: skoki narciarskie, biegi narciarskie, łyżwiarstwo, saneczkarstwo – opisuje sporty letnie: lekkoatletyka, pływanie – opisuje gry zespołowe: piłka nożna, piłka siatkowa, piłka ręczna – przedstawia wybrane zagadnienia dotyczące turystyki w Polsce – zna polskie ludowe zespoły pieśni i tańca, np. Mazowsze, Śląsk
--	---	---

	– wymienia polskie potrawy tradycyjne oraz niektóre regionalne – zna pojęcia: <i>ekologiczne rolnictwo</i> i <i>ekologiczna żywność</i>	– opisuje wytwory rzemiosła ludowego, np. koronki z Koniakowa – wie, że Polska słynie z wyrobów z bursztynu (<i>Na bursztynowym szlaku</i>) – wie o istnieniu filmów animowanych Zespołu „Semafor”, np. <i>Bolek i Lolek, Reksio, Miś Uszatek</i> – wymienia polskie potrawy tradycyjne oraz niektóre potrawy regionalne – tłumaczy pojęcia: <i>ekologiczne rolnictwo</i> i <i>ekologiczna żywność</i>
PP 6) wyznacza kierunki główne w terenie na podstawie cienia, określa, z którego kierunku wieje wiatr, rozpoznaje charakterystyczne rodzaje opadów		
– wie, że pogoda zależy od pory roku i ma wpływ na życie ludzi, roślin i zwierząt – przy pomocy osoby dorosłej prowadzi obserwację wybranych składników pogody	– wie, że pogoda zależy od pory roku i ma wpływ na życie ludzi, roślin i zwierząt – samodzielnie prowadzi obserwację wybranych składników pogody: temperatury, kierunku i siły wiatru, zachmurzenia i opadów – zna wygląd i działanie wybranych urządzeń pomiarowych stosowanych w meteorologii (wiatromierz, deszczomierz i termometr) – opisuje wybrane opady atmosferyczne (deszcz, mżawka, śnieg, grad) – opowiada o tym, jak powstaje deszcz i śnieg – porównuje pozorną wędrówkę Słońca po niebie podczas kolejnych pór roku – określa główne kierunki geograficzne w terenie na podstawie kierunku padania cienia w południe – obserwuje pozorną wędrówkę Słońca po niebie w ciągu dnia; sprawdza, w którym miejscu Słońce wschodzi i zachodzi	– wie, że pogoda zależy od pory roku i ma wpływ na życie ludzi, roślin i zwierząt – samodzielnie prowadzi obserwację wybranych składników pogody: temperatury, kierunku i siły wiatru, zachmurzenia i opadów – zna wygląd i działanie wybranych urządzeń pomiarowych stosowanych w meteorologii (wiatromierz, deszczomierz, termometr) – opisuje wybrane opady i osady atmosferyczne (np. deszcz, mżawka, śnieg, grad; szadź, szron, rosa) oraz mgłę – porównuje pozorną wędrówkę Słońca podczas kolejnych pór roku; wie, że jest ona skutkiem ruchu obrotowego Ziemi, a jej roczne zmiany są wynikiem ruchu obiegowego Ziemi – określa główne kierunki geograficzne w terenie na podstawie kierunku padania cienia w południe; stara się zastosować tę metodę podczas innych pór dnia – przy pomocy nauczyciela wyznacza główne kierunki geograficzne w terenie – wyznacza główne kierunki geograficzne w terenie na podstawie obserwacji przyrodniczych (mech na pninach drzew, układ korony samotnie rosnącego drzewa, kształt mrowiska, układ pierścieni w pniu ściętego drzewa)
PP 7) przedstawia położenie Ziemi w Układzie Słonecznym		
– wie, że jest mieszkańcem planety Ziemi – dostrzega piękno i różnorodność elementów naturalnego krajobrazu planety, np. góry, morza, oceany, lasy, jeziora, pustynie, lodowce, wodospady	– wie, że jest mieszkańcem planety Ziemi – wie, że życie na naszej planecie jest możliwe dzięki Słońcu, które ją ogrzewa i oświetla – wie, że Ziemia krąży wokół Słońca i wokół własnej osi	– wie, że jest mieszkańcem planety Ziemi – wie, że życie na naszej planecie jest możliwe dzięki Słońcu, które ją ogrzewa i oświetla

– wie, że życie na naszej planecie jest możliwe dzięki Słońcu, które ją ogrzewa i oświetla – wie, że zmiany oświetlenia Ziemi zachodzą cyklicznie, w rytmie dobowym i rocznym; ich skutkiem są pory dnia i roku (zimną Słońce świeci krótko i nisko się wznosi nad horyzontem, słabo ogrzewa powietrze i ziemię, a latem jest odwrotnie)	– wskazuje na modelu (ilustracji) Układu Słonecznego położenie Ziemi – tłumaczy wpływ cyklicznych zmian oświetlenia Ziemi na przyrodę (np. zimą Słońce wznosi się nisko nad horyzontem i świeci krótko, dni są zimne, zwierzętom zaczyna brakować pokarmu; niektóre zwierzęta zasypiają, inne odlatują; wiosną dni stają się coraz dłuższe, Słońce wyżej wznosi się nad horyzontem i świeci mocniej)	– wie, że Ziemia krąży wokół Słońca i wokół własnej osi; na podstawie ilustracji opisuje budowę Układu Słonecznego – demonstruje ruch obiegowy i obrotowy Ziemi, używając globusa i lampki (lub dwóch piłek); omawia główne konsekwencje ruchu obiegowego (pory roku) i obrotowego (dzień i noc) – opowiada o dokonaniach Mikołaja Kopernika – podaje, czym różnią się planety, gwiazdy i satelity (Księżyc) – tłumaczy wpływ cyklicznych zmian oświetlenia Ziemi na przyrodę – ma świadomość istnienia takich zjawisk fizycznych, jak przewodnictwo cieplne, przepływ prądu, grawitacja, oddziaływania elektrostatyczne (elektryzowanie się) i magnetyczne
---	---	--

Edukacja plastyczna

1. OSIĄGNIĘCIA W ZAKRESIE PERCEPCJI WIZUALNEJ, OBSERWACJI I DOŚWIADCZEŃ. UCZEŃ:		
Klasa 1	Klasa 2	Klasa 3
PP 1) wyróżnia w obrazach, ilustracjach, impresjach plastycznych, plakatach, na fotografiach: a) kształty obiektów – nadaje im nazwę i znaczenie, podaje części składowe, b) wielkości i proporcje, położenie obiektów i elementów złożonych, różnice i podobieństwa w wyglądzie tego samego przedmiotu w zależności od położenia i zmiany stanowiska osoby patrzącej na obiekt, c) barwę, walor różnych barw, różnice walorowe w zakresie jednej barwy, fakturę, d) cechy charakterystyczne i indywidualne ludzi w zależności od wieku, płci, typu budowy; cechy charakterystyczne zwierząt, różnice w budowie, kształcie, ubarwieniu, sposobach poruszania się; 2) określa w swoim otoczeniu kompozycje obiektów i zjawisk, np. zamknięte (mozaiki na dywanie, rytmy na przedmiotach użytkowych), otwarte (chmury, papiery ozdobne, pościel, firany), kompozycje o budowie symetrycznej		
– wyróżnia kształty obiektów (prostokątny, w tym kwadratowy, trójkątny, owalny), nadaje im nazwy i znaczenie, podaje części składowe – wyróżnia wielkości i proporcje (mały, duży, wysoki, niski, szeroki, wąski), określa położenie pojedynczych obiektów i elementów obiektów złożonych (daleko/blisko, z prawej/lewej strony, u góry/na dole) – wskazuje różnice w wyglądzie tego samego przedmiotu w zależności od jego położenia i zmiany stanowiska osoby patrzącej – wyróżnia barwę jasną/ciemną, barwy podstawowe, walor różnych barw, różnice walorowe w zakresie jednej barwy, fakturę gładką/szorstką, miękką/twardą	– wyróżnia kształty obiektów (prostokątny, trójkątny, owalny, spiczasty, wydłużony, sercowaty), nadaje im nazwy i znaczenie, podaje części składowe, wskazuje podobieństwa, różnice, charakterystyczne cechy części składowych – wyróżnia wielkości i proporcje (mały, duży, wysoki, niski, szeroki, wąski) – określa położenie pojedynczych obiektów i elementów obiektów złożonych (daleko/blisko, z prawej/lewej strony, u góry/na dole, dalej/bliżej niż..., w tej samej odległości) – wskazuje różnice w wyglądzie tego samego przedmiotu w zależności od jego położenia i zmiany stanowiska osoby patrzącej	– wyróżnia kształty obiektów (prostokątny, trójkątny, owalny, spiczasty, wydłużony, sercowaty, wypukły, wklęsły – w złożonych formach), nadaje im nazwy i znaczenie, podaje części składowe, wskazuje podobieństwa, różnice, charakterystyczne cechy części składowych – wyróżnia wielkości i proporcje (mały, duży, wysoki, niski, szeroki, wąski) – określa położenie pojedynczych obiektów i elementów obiektów złożonych (daleko/blisko, z prawej/lewej strony, u góry/na dole, dalej/bliżej niż..., w tej samej odległości) – poznaje elementy perspektywy – wskazuje różnice w wyglądzie tego samego przedmiotu w zależności od jego położenia i zmiany stanowiska osoby patrzącej

- wyróżnia charakterystyczne i indywidualne cechy ludzi w zależności od wieku, płci, typu budowy; charakterystyczne cechy zwierząt, różnice w ich budowie, kształcie, ubarwieniu, sposobie poruszania się - wskazuje w swoim otoczeniu kompozycje symetryczne, kompozycje rytmiczne	- wyróżnia barwę jasną/ciemną, barwy podstawowe, ciepłe/zimne, walor różnych barw, różnice walorowe w zakresie jednej barwy, fakturę gładką/szorstką, miękką/twardą, matową/łśniącą - wyróżnia charakterystyczne i indywidualne cechy ludzi w zależności od wieku, płci, typu budowy; charakterystyczne cechy zwierząt, różnice w ich budowie, kształcie, ubarwieniu, sposobie poruszania się - wskazuje w swoim otoczeniu kompozycje symetryczne, otwarte, zamknięte	- wyróżnia barwę (jasną/ciemną, barwy podstawowe/pochodne, ciepłe/zimne), walor różnych barw, różnice walorowe w zakresie jednej barwy, fakturę gładką/szorstką, miękką/twardą, matową/łśniącą; wskazuje faktury podobne i kontrastowe - wyróżnia charakterystyczne i indywidualne cechy ludzi w zależności od wieku, płci, typu budowy; charakterystyczne cechy zwierząt, różnice w ich budowie, kształcie, ubarwieniu, sposobie poruszania się - wskazuje w swoim otoczeniu kompozycje symetryczne, otwarte, zamknięte
2. OSIĄGNIĘCIA W ZAKRESIE DZIAŁALNOŚCI, EKSPRESJI TWÓRCZEJ. UCZEŃ:		
Klasa 1	Klasa 2	Klasa 3
PP 1) rysuje kredką, kredą, ołówkiem, patykiem (płaskim i okrągłym), piórem, węglem, mazakiem; 2) maluje farbami, tuszami przy użyciu pędzli (płaskich, okrągłych), palców, stempli; 3) wydiera, wycina, składa, przylepia, wykorzystując gazetę, papier kolorowy, makulaturę, karton, ścinki tekstylne itp.; 4) modeluje (lepi i konstruuje) z gliny, modeliny, plasteliny, mas papierowych i innych, zarówno z materiałów naturalnych i przemysłowych; 5) powiela za pomocą kalki, tuszu, farby, stempla wykonanego, np. z korka i innych tworzyw, a także przy pomocy prostych programów komputerowych; 6) wykonuje prace, modele, rekwizyty, impresje plastyczne potrzebne do aktywności artystycznej i naukowej; 7) wykonuje prace i impresje plastyczne jako formy przekazania i przedstawienia uczuć, nastrojów i zachowań (np. prezent, zaproszenie); 8) ilustruje sceny i sytuacje (realne i fantastyczne) inspirowane wyobraźnią, baśnią, opowiadaniem i muzyką; korzysta z narzędzi multimedialnych; 9) tworzy przy użyciu prostej aplikacji komputerowej, np. plakaty, ulotki i inne wytwory		
- ćwiczy rysowanie kredką świecową i ołówkową, kredą, ołówkiem, patykiem (płaskim i okrągłym), piórem, węglem, mazakiem - kreśli linie różnego rodzaju: cienkie, grube, proste, łamane, faliste, zygzakowate - rysuje postacie ludzkie, zwierzęta, rośliny, przedmioty - maluje farbami, tuszami przy użyciu pędzli (płaskich, okrągłych), palców, stempli - używa cienkich i grubych pędzli - maluje farbami plakatowymi na kartkach w różnym formacie - wydiera, wycina, składa, przylepia, wykorzystując gazetę, kolorowy papier, makulaturę, karton, ścinki tekstylne itp. - modeluje (lepi i konstruuje) z gliny, modeliny, plasteliny, mas papierowych i innych, z materiałów naturalnych i przemysłowych (np. szyszki, kasztany, żołędzie, patyki, kora, papier, bibuła, karton, folia metalowa, cienkie drucziki, tworzywa, sznurki, opakowania itd.) - odbija, powiela za pomocą: kalki, tuszu, farby, stempla wykonanego z ziemniaka, gumy, korka i innych tworzyw, a także za pomocą prostych programów komputerowych	- doskonali rysowane kredką świecową, ołówkową, pastelami, kredą, ołówkiem, patykiem (płaskim i okrągłym), piórem, węglem, mazakiem, - kreśli linie pojedyncze: proste, łamane, faliste, zygzakowate, oraz linie tworzące plamy: pionowe, poziome, ukośne, krzyżujące się, pierzaste - rysuje postacie ludzkie, zwierzęta, rośliny, przedmioty - maluje farbami, tuszami przy użyciu pędzli (płaskich, okrągłych), palców, stempli - posługuje się pędzlami cienkimi i grubymi - maluje farbami plakatowymi i temperowymi na kartkach w różnym formacie. - wydiera, wycina, składa, przylepia, wykorzystując gazetę, kolorowy papier, makulaturę, karton, ścinki tekstylne itp. - modeluje (lepi i konstruuje) z gliny, modeliny, plasteliny, mas papierowych i innych, z materiałów naturalnych i przemysłowych (np. szyszki, kasztany, żołędzie, patyki, kora, papier, bibuła, karton, folia metalowa, cienkie drucziki, tworzywa, sznurki, opakowania itd.)	- sprawnie rysuje kredką świecową, ołówkową, pastelami suchymi i olejowymi, kredą, ołówkiem, patykiem (płaskim i okrągłym), piórem, węglem, mazakiem - kreśli linie pojedyncze: proste, łamane, faliste, zygzakowate, oraz linie tworzące plamy: pionowe, poziome, ukośne, krzyżujące się, pierzaste - eksperymentuje z rysowaniem różnymi narzędziami na powierzchniach o zróżnicowanej fakturze - rysuje rośliny, przedmioty, postacie ludzkie i zwierzęta w ruchu - samodzielnie dobiera narzędzie rysunkowe do zadania plastycznego - maluje farbami, tuszami przy użyciu pędzli (płaskich, okrągłych), palców, stempli - samodzielnie dobiera pędzle cienkie i grube - maluje farbami kryjącymi i akwarelowymi na kartkach w różnym formacie - wydiera, wycina, składa, przylepia, wykorzystując gazetę, kolorowy papier, makulaturę, karton, ścinki tekstylne itp.

- wykonuje prace, modele, rekwizyty, impresje plastyczne potrzebne do aktywności artystycznej, naukowej
- wykonuje prace i impresje plastyczne jako formy użytkowe (np. prezent, zaproszenie)
- wykonuje prace i impresje plastyczne, przedstawiając w nich nastroje, własne stany uczuciowe inspirowane przeżyciami, doświadczeniami, marzeniami, stanami pogody, porami roku, utworami literackimi, muzycznymi itd.
- przedstawia sceny i sytuacje (realne i fantastyczne) inspirowane wyobraźnią, baśnią, opowiadaniem, muzyką)
- przedstawia: zjawiska i wydarzenia z otaczającej rzeczywistości, zjawiska i wydarzenia realne i fantastyczne, obiekty indywidualne i sceny złożone, kolejne etapy zdarzeń
- przedstawia sceny, sytuacje, zjawiska, przedmioty, odnosząc je do warunków dotyczących kształtu, wielkości, proporcji, barwy, faktury, waloru czy kompozycji rytmicznej, symetrycznej, zamkniętej, otwartej
- tworzy przy użyciu prostej aplikacji komputerowej, np. plakaty, ulotki

- wypowiada się w różnych technikach, tworząc przestrzenne prace plastyczne (rzeźby w plastelinie, glinie, modelinie i in.)
- tworzy przedmioty charakterystyczne dla sztuki ludowej regionu, w którym mieszka
- odbija, powiela za pomocą: kalki, tuszu, farby, stempla wykonanego z ziemniaka, gumy, korka i innych tworzyw, a także za pomocą prostych programów komputerowych
- wykonuje prace, modele, rekwizyty (lalka, pacynka itp.), impresje plastyczne potrzebne do aktywności artystycznej, naukowej
- wykonuje prace i impresje plastyczne jako formy użytkowe (np. prezent, zaproszenie)
- wykonuje prace i impresje plastyczne, przedstawiając w nich nastroje, własne stany uczuciowe inspirowane przeżyciami, doświadczeniami, marzeniami, stanami pogody, porami roku, utworami literackimi, muzycznymi, filmami, świętami, ważnymi wydarzeniami itd.
- przedstawia sceny i sytuacje (realne i fantastyczne) inspirowane wyobraźnią, baśnią, opowiadaniem, muzyką
- przedstawia: zjawiska i wydarzenia z otaczającej rzeczywistości, zjawiska i wydarzenia realne i fantastyczne, obiekty indywidualne i sceny złożone, kolejne etapy zdarzeń
- przedstawia sceny, sytuacje, zjawiska, przedmioty, odnosząc je do warunków dotyczących kształtu, wielkości, proporcji, relacji w przestrzeni, barwy, faktury, waloru czy kompozycji rytmicznej, symetrycznej, zamkniętej, otwartej
- tworzy przy użyciu prostej aplikacji komputerowej, np. plakaty, ulotki

- modeluje (lepi i konstruuje) z gliny, modeliny, plasteliny, mas papierowych i innych, z materiałów naturalnych i przemysłowych (np. szyszki, kasztany, żołędzie, patyki, kora, papier, bibuła, karton, folia metalowa, cienkie druciki, tworzywa, sznurki, opakowania itd.)
- wypowiada się w różnych technikach, tworząc przestrzenne prace plastyczne (rzeźby w plastelinie, glinie, modelinie i in.)
- tworzy przedmioty charakterystyczne dla sztuki ludowej regionu, w którym mieszka
- odbija, powiela za pomocą: kalki, tuszu, farby, stempla wykonanego z ziemniaka, gumy, korka i innych tworzyw, a także za pomocą prostych programów komputerowych
- wykonuje prace, modele, rekwizyty, impresje plastyczne potrzebne do aktywności artystycznej, naukowej
- wykonuje prace i impresje plastyczne jako formy użytkowe (np. prezent, zaproszenie)
- wykonuje prace i impresje plastyczne, przedstawiając w nich nastroje, własne stany uczuciowe inspirowane przeżyciami, doświadczeniami, marzeniami, stanami pogody, porami roku, utworami literackimi, muzycznymi, filmami, świętami, ważnymi wydarzeniami itd.
- przedstawia sceny i sytuacje (realne i fantastyczne) inspirowane wyobraźnią, baśnią, opowiadaniem, muzyką
- przedstawia: zjawiska i wydarzenia z otaczającej rzeczywistości, zjawiska i wydarzenia realne i fantastyczne, obiekty indywidualne i sceny złożone, kolejne etapy zdarzeń
- przedstawia sceny, sytuacje, zjawiska, przedmioty, odnosząc je do warunków dotyczących kształtu, wielkości, proporcji, relacji w przestrzeni, barwy, faktury, waloru czy kompozycji rytmicznej, symetrycznej, zamkniętej, otwartej
- tworzy przy użyciu prostej aplikacji komputerowej, np. plakaty, ulotki
- korzysta z narzędzi medialnych w swojej działalności twórczej
- korzysta z przekazów medialnych w zakresie pozyskiwania informacji o wybranych dziedzinach sztuki

3. OSIĄGNIĘCIA W ZAKRESIE RECEPCJI SZTUK PLASTYCZNYCH. UCZEŃ:		
Klasa 1	Klasa 2	Klasa 3
PP 1) nazywa dziedziny sztuk plastycznych, np. malarstwo, rzeźbę, w tym dziedziny sztuki użytkowej, np. meblarstwo, tkactwo, ceramikę, hafciarstwo, architekturę, grafikę komputerową; 2) rozpoznaje i nazywa podstawowe gatunki dzieł malarskich i graficznych: pejzaż, portret, scena rodzajowa; nazywa wybrane przykłady dzieł znanych artystów: malarzy, rzeźbiarzy, architektów z regionu swego pochodzenia lub innych; 3) wyjaśnia pojęcia: oryginał czy kopia obrazu lub rzeźby; miniatura obrazu lub rzeźby; reprodukcja itp.; wskazuje miejsca prezentacji sztuk plastycznych		
– rozpoznaje i nazywa dziedziny sztuk plastycznych, np. malarstwo, rzeźbę – wypowiada się na temat oglądanych dzieł sztuki plastycznej, przedmiotów, obiektów – rozpoznaje i nazywa podstawowe gatunki dzieł malarskich i graficznych: portret – odróżnia techniki malarskie od graficznych – wskazuje miejsca prezentacji sztuk plastycznych	– rozpoznaje i nazywa dziedziny sztuk plastycznych, np. malarstwo, rzeźbę – nazywa dziedziny sztuki użytkowej, np. meblarstwo, architekturę, grafikę komputerową – wypowiada się na temat oglądanych dzieł sztuki plastycznej, przedmiotów, obiektów – rozpoznaje wybrane dzieła malarskie – rozpoznaje i nazywa podstawowe gatunki dzieł malarskich i graficznych: pejzaż, portret – nazywa wybrane dzieła znanych artystów: malarzy, rzeźbiarzy, architektów, w tym ze swojego miejsca zamieszkania/regionu – odróżnia techniki malarskie od graficznych – wskazuje miejsca prezentacji sztuk plastycznych	– rozpoznaje i nazywa dziedziny sztuk plastycznych, np. malarstwo, rzeźbę – nazywa dziedziny sztuki użytkowej, np. meblarstwo, tkactwo, ceramikę, hafciarstwo, architekturę, grafikę komputerową – wypowiada się na temat oglądanych dzieł sztuki plastycznej, przedmiotów, obiektów – rozpoznaje wybrane dzieła malarskie – rozpoznaje i nazywa podstawowe gatunki dzieł malarskich i graficznych: pejzaż, portret, scenę rodzajową – nazywa wybrane dzieła znanych artystów: malarzy, rzeźbiarzy, architektów, w tym ze swojego miejsca zamieszkania/regionu – odróżnia techniki malarskie od graficznych – wyjaśnia pojęcia: <i>oryginał</i>, <i>kopia</i>, <i>reprodukcja</i> (obrazu, rzeźby) – wskazuje miejsca prezentacji sztuk plastycznych

Edukacja techniczna

1. OSIĄGNIĘCIA W ZAKRESIE ORGANIZACJI PRACY. UCZEŃ:		
Klasa 1	Klasa 2	Klasa 3
PP 1) planuje i realizuje własne projekty/prace, realizując te projekty/prace, współdziała w grupie; 2) wyjaśnia znaczenie oraz konieczność zachowania ładu, porządku i dobrej organizacji miejsca pracy ze względów bezpieczeństwa; 3) ocenia projekty/prace, wykorzystując poznane i zaakceptowane wartości: systematyczność działania, pracowitość, konsekwencja, gospodarność, oszczędność, umiar w odniesieniu do korzystania z czasu, materiałów, narzędzi i urządzeń; 4) organizuje pracę, wykorzystuje urządzenia techniczne i technologie; zwraca uwagę na zdrowie i zachowanie bezpieczeństwa, z uwzględnieniem selekcji informacji, wykonywania czynności użytecznych lub potrzebnych		
– dba o estetykę prac i dobrą organizację warsztatu pracy – planuje i realizuje własne projekty/prace – przedstawia własne pomysły rozwiązań technicznych w realizowanym projekcie – utrzymuje ład i porządek w swoim miejscu pracy – utrzymuje porządek wokół siebie (na stoliku, w sali zabaw, szatni, ogrodzie)	– dba o estetykę prac i dobrą organizację warsztatu pracy – przedstawia własne pomysły rozwiązań technicznych w realizowanym projekcie – planuje i realizuje własne projekty/prace – zgodnie współdziała w zespole w czasie realizacji tych prac – wie, że dobra organizacja działania technicznego wymaga pracy indywidualnej i współpracy zespołowej	– odmierza odpowiednie ilości materiału (prezentuje ekonomiczny sposób postępowania, nie marnuje materiału) – dba o estetykę prac i dobrą organizację warsztatu pracy – przedstawia własne pomysły rozwiązań technicznych w realizowanym projekcie – planuje i realizuje własne projekty/prace

– wyjaśnia znaczenie oraz konieczność zachowania ładu, porządku i dobrej organizacji pracy ze względów bezpieczeństwa – zwraca uwagę na zdrowie i zachowanie bezpieczeństwa w czasie wykonywania pracy – ocenia projekty/prace, biorąc pod uwagę poznane i zaakceptowane wartości: systematyczność, pracowitość, konsekwencję, gospodarność, oszczędność, umiarkowanie w odniesieniu do korzystania z materiałów, narzędzi i urządzeń – organizuje pracę i planuje kolejne czynności – umie stosować poznane narzędzia i materiały – posługuje się materiałami i narzędziami zgodnie z podanymi zasadami – dobiera odpowiednie materiały i narzędzia	– utrzymuje ład i porządek w swoim miejscu pracy – utrzymuje porządek wokół siebie (na stoliku, w sali zabaw, szatni, ogrodzie) – sprząta po sobie i pomaga innym w utrzymywaniu porządku – wyjaśnia znaczenie oraz konieczność zachowania ładu, porządku i dobrej organizacji pracy ze względów bezpieczeństwa – zwraca uwagę na zdrowie i zachowanie bezpieczeństwa z uwzględnieniem selekcji informacji, wykonywania czynności użytecznych lub potrzebnych – ocenia projekty/prace, wykorzystując poznane i zaakceptowane wartości: systematyczność działania, pracowitość, konsekwencję, gospodarność, oszczędność, umiarkowanie w odniesieniu do korzystania z materiałów, narzędzi i urządzeń – organizuje pracę i planuje kolejne czynności – umie stosować poznane narzędzia i materiały – posługuje się materiałami i narzędziami zgodnie z podanymi zasadami – dobiera odpowiednie materiały i narzędzia – wykorzystuje urządzenia techniczne i technologie – wyjaśnia znaczenie oraz konieczność zachowania ładu, porządku i dobrej organizacji pracy ze względów bezpieczeństwa	– zgodnie współdziała w zespole podczas realizacji grupowych projektów/prac – wie, że efekty pracy grupowej zależą od pracy indywidualnej i współpracy zespołowej – utrzymuje ład i porządek w swoim miejscu pracy – utrzymuje porządek wokół siebie (na stoliku, w świetlicy, szatni, na boisku) – sprząta po sobie i pomaga innym w utrzymywaniu porządku – wyjaśnia konieczność zachowania ładu, porządku i dobrej organizacji pracy ze względów bezpieczeństwa – zwraca uwagę na zdrowie i zachowanie bezpieczeństwa z uwzględnieniem selekcji informacji, wykonywania czynności użytecznych lub potrzebnych – ocenia projekty/prace, biorąc pod uwagę poznane i zaakceptowane wartości: systematyczność, pracowitość, konsekwencję, gospodarność, oszczędność, umiarkowanie w odniesieniu do korzystania z czasu, materiałów, narzędzi i urządzeń – organizuje pracę i planuje kolejne czynności – umie stosować poznane narzędzia i materiały – posługuje się materiałami i narzędziami zgodnie z podanymi zasadami – dobiera odpowiednie materiały i narzędzia – wykorzystuje urządzenia techniczne i technologie
--	--	--

2. OSIĄGNIĘCIA W ZAKRESIE ZNAJOMOŚCI INFORMACJI TECHNICZNEJ, MATERIAŁÓW I TECHNOLOGII WYTWARZANIA. UCZEŃ:

Klasa 1	Klasa 2	Klasa 3
PP 1) odczytuje podstawowe informacje techniczne i stosuje w działaniu sposoby użytkowania: materiału, narzędzi, urządzenia zgodnie z instrukcją, w tym multimedialną; 2) wykonuje przedmioty użytkowe, w tym dekoracyjne i modele techniczne: a) z zastosowaniem połączeń nierozłącznych: sklejanie klejem, wiązanie, szycie lub zszywanie zszywkami, sklejanie taśmą itp., b) używając połączeń rozłącznych: spinanie spinaczami biurowymi, wiązanie sznurkiem lub wstążką ozdobną, c) bez użycia kleju, taśm, zszywek, np. wybrane modele technik origami, modele kartonowe nacinane, d) z wykorzystaniem prądu elektrycznego: lampion, dekoracja świąteczna; 3) stosuje poznaną technologię przy wykonywaniu przedmiotów użytkowych lub montowaniu wybranych modeli urządzeń technicznych; 4) wykonuje przedmiot/model/pracę według własnego planu i opracowanego sposobu działania		
– posługuje się prostymi narzędziami zgodnie z instrukcją – wykonuje przedmioty użytkowe, w tym dekoracyjne i modele techniczne, z zastosowaniem połączeń nierozłącznych: sklejanie klejem, wiązanie, sklejanie taśmą itp.	– odczytuje podstawowe informacje techniczne i stosuje w praktyce sposoby korzystania z: materiału, narzędzi, urządzenia zgodnie z instrukcją, w tym multimedialną – wykonuje przedmioty użytkowe, w tym dekoracyjne i modele techniczne, z zastosowaniem połączeń nierozłącznych: sklejanie klejem, wiązanie, sklejanie taśmą itp.	– odczytuje podstawowe informacje techniczne i stosuje w działaniu sposoby użytkowania: materiału, narzędzi, urządzenia zgodnie z instrukcją, w tym multimedialną – montuje modele papierowe i z tworzyw sztucznych według podanych prostych instrukcji i schematów rysunkowych (latawce, makiety domów, statków, samolotów i in.)

– wykonuje przedmioty użytkowe, w tym dekoracyjne, z zastosowaniem połączeń rozłącznych: wiązanie sznurkiem lub wstążką ozdobną – wykonuje przedmioty użytkowe, w tym dekoracyjne, bez użycia kleju, taśm, zszywek, np. wybrane modele technik origami – stosuje poznane technologie przy wykonywaniu przedmiotów użytkowych – wykonuje przedmiot/model/pracę według własnego planu i opracowanego sposobu działania	– wykonuje przedmioty użytkowe, w tym dekoracyjne, z zastosowaniem połączeń rozłącznych: spinanie spinaczami biurowymi, wiązanie sznurkiem lub ozdobną wstążką – wykonuje przedmioty użytkowe, w tym dekoracyjne i modele techniczne, bez użycia kleju, taśm, zszywek, np. wybrane modele technik origami, modele kartonowe wycinane – stosuje poznaną technologię przy wykonywaniu przedmiotów użytkowych lub montowaniu wybranych modeli urządzeń technicznych – wykonuje przedmiot/model/pracę według własnego planu i opracowanego sposobu działania	– umie obsługiwać urządzenia techniczne, stosując się do zasad podanych w instrukcjach obsługi – wykonuje przedmioty użytkowe, w tym dekoracyjne i modele techniczne, z zastosowaniem połączeń nierozłącznych: sklejanie klejem, wiązania, szycia lub zszywania zszywkami, sklejanie taśmą itp. – wykonuje przedmioty użytkowe, w tym dekoracyjne i modele techniczne, z zastosowaniem połączeń rozłącznych: spinania spinaczami biurowymi, wiązania sznurkiem lub wstążką ozdobną – wykonuje przedmioty użytkowe, w tym dekoracyjne i modele techniczne, bez użycia kleju, taśm, zszywek, np. wybrane modele technik origami, modele kartonowe wycinane – umie ciąć papier, tekturę i wybrane tworzywa sztuczne – wykonuje przedmioty użytkowe, w tym dekoracyjne i modele techniczne, z wykorzystaniem prądu elektrycznego: lampion, dekorację świąteczną – stosuje poznaną technologię przy wykonywaniu przedmiotów użytkowych lub montowaniu wybranych modeli urządzeń technicznych – wykonuje przedmiot/model/pracę według własnego planu i opracowanego sposobu działania
---	---	--

3. OSIĄGNIĘCIA W ZAKRESIE STOSOWANIA NARZĘDZI I OBSŁUGI URZĄDZEŃ TECHNICZNYCH. UCZEŃ:

Klasa 1	Klasa 2	Klasa 3
PP 1) wyjaśnia działanie i funkcję narzędzi i urządzeń wykorzystywanych w gospodarstwie domowym i w szkole; 2) posługuje się bezpiecznie prostymi narzędziami pomiarowymi, urządzeniami z gospodarstwa domowego, a także urządzeniami dostępnymi w szkole		
– rozpoznaje wybrane rodzaje maszyn i urządzeń – podaje przykłady znanych sobie urządzeń wytwórczych (narzędzia, przyrządy) – zna wybrane rodzaje urządzeń elektrycznych (np. latarkę) – posługuje się prostymi narzędziami podczas zajęć: linijką, zszywaczem biurowym, dziurkaczem – umie włączyć i wyłączyć: elektryczną szczoteczkę do zębów, latarkę, radio, telewizor, komputer	– umie obsługiwać urządzenia techniczne, stosując się do zasad podanych w instrukcjach obsługi – określa wartość urządzeń technicznych z punktu widzenia cech użytkowych (łatwa lub trudna obsługa), ekonomicznych, estetycznych – wie, że wartość użytkowa urządzenia ma ważne znaczenie w czasie podejmowania decyzji o jego nabyciu i stosowaniu – wie, jak wytworzono niektóre przedmioty codziennego użytku (meble, samochody, sprzęt gospodarstwa domowego) – rozpoznaje wybrane rodzaje maszyn i urządzeń – podaje przykłady znanych sobie urządzeń wytwórczych (narzędzia, przyrządy), transportowych (samochody, statki, samoloty), informatycznych (komputer, telefon komórkowy)	– określa wartość urządzeń technicznych z punktu widzenia cech użytkowych (łatwa lub trudna obsługa), ekonomicznych, estetycznych – wie, że wartość użytkowa urządzenia ma ważne znaczenie przy podejmowaniu decyzji o jego nabyciu i stosowaniu – wie, jak wytworzono niektóre przedmioty codziennego użytku (meble, samochody, sprzęt gospodarstwa domowego) – wie, jak ludzie wykorzystywali dawniej i wykorzystują dziś siły przyrody (wiatr, wodę) – rozpoznaje wybrane rodzaje maszyn i urządzeń – podaje przykłady znanych sobie urządzeń wytwórczych (narzędzia, przyrządy), transportowych (samochody, statki, samoloty), informatycznych (komputer, telefon komórkowy)

	– wymienia różne rodzaje budowli (budynki mieszkalne, biurowe, przemysłowe i in.) – zna wybrane rodzaje urządzeń elektrycznych (np. latarkę, elektryczną szczoteczkę do zębów) – sprawnie posługuje się prostymi narzędziami podczas zajęć: linijką, zszywaczem biurowym, dziurkaczem – umie włączyć i wyłączyć: latarkę, elektryczną szczoteczkę do zębów, radio, telewizor, odtwarzacz, komputer, suszarkę, mikser	– wymienia różne rodzaje budowli (budynki mieszkalne, biurowe, przemysłowe, mosty, tunele i in.) – zna wybrane rodzaje urządzeń elektrycznych (np. latarkę, szczoteczkę do zębów) – sprawnie posługuje się prostymi narzędziami podczas zajęć: linijką, zszywaczem biurowym, dziurkaczem – umie włączyć i wyłączyć: latarkę, elektryczną szczoteczkę do zębów, radio, telewizor, odtwarzacz, komputer, suszarkę, mikser, sokowirówkę – umie wymienić baterie, np. w latarce
--	---	---

Edukacja informatyczna

1. OSIĄGNIĘCIA W ZAKRESIE ROZUMIENIA, ANALIZOWANIA I ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW. UCZEŃ:		
Klasa 1	Klasa 2	Klasa 3
PP 1) układa w logicznym porządku: obrazki, teksty, polecenia (instrukcje) składające się m.in. na codzienne czynności; 2) tworzy polecenie lub sekwencje poleceń dla określonego planu działania prowadzące do osiągnięcia celu; 3) rozwiązuje zadania, zagadki i łamigłówki prowadzące do odkrywania algorytmów		
– układa w logicznym porządku obrazki, sekwencje elementów – dobiera narzędzia programu graficznego, edytora tekstu adekwatne do osiągnięcia zamierzonego celu – tworzy sekwencje poleceń na potrzeby sterowania obiektem na płaszczyźnie i ekranie komputera – rozwiązuje zadania logiczne, zagadki i łamigłówki prowadzące do odkrywania algorytmów	– układa w logicznym porządku obrazki, sekwencje elementów – rozwiązuje zadania i łamigłówki logiczne – odczytuje i układa w logicznym porządku tekstowe instrukcje, np. przepisy kulinarne, instrukcje do gier – tworzy sekwencje poleceń na potrzeby sterowania obiektem	– tworzy własne układanki i logiczne sekwencje elementów – poznaje pojęcie algorytmu i tworzy algorytmy najprostszych codziennych czynności – rozwiązuje zadania i łamigłówki logiczne – tworzy instrukcje do wymyślonych przez siebie gier, np. planszowych – tworzy sekwencje poleceń na potrzeby sterowania obiektem
2. OSIĄGNIĘCIA W ZAKRESIE PROGRAMOWANIA I ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW Z WYKORZYSTANIEM KOMPUTERA I INNYCH URZĄDZEŃ CYFROWYCH. UCZEŃ:		
Klasa 1	Klasa 2	Klasa 3
PP 1) programuje wizualnie: proste sytuacje lub historyjki według pomysłów własnych i pomysłów opracowanych wspólnie z innymi uczniami, pojedyncze polecenia, a także ich sekwencje sterujące obiektem na ekranie komputera bądź innego urządzenia cyfrowego; 2) tworzy proste rysunki, dokumenty tekstowe, łącząc tekst z grafiką, np. zaproszenia, dyplomy, ulotki, ogłoszenia; powiększa, zmniejsza, kopiuje, wkleja i usuwa elementy graficzne i tekstowe – doskonali przy tym umiejętności pisania, czytania, rachowania i prezentowania swoich pomysłów; 3) zapisuje efekty swojej pracy we wskazanym miejscu		
– układa sekwencje animacji w określonym porządku – tworzy proste ciągi poleceń służące do narysowania określonego kształtu – tworzy sekwencje poleceń sterujące ruchem obiektu na ekranie – tworzy nieskomplikowane iteracje sekwencji poleceń	– tworzy proste animacje w oparciu o zmiany kostiumów w programie Scratch – tworzy ciągi poleceń służące do narysowania określonego kształtu, zawierające proste iteracje (np. kwadrat, prostokąt) – tworzy sekwencje poleceń sterujące ruchem obiektu na ekranie	– tworzy proste programy w programie Scratch – steruje obiektem na ekranie – tworzy ciągi poleceń służące do narysowania określonego kształtu, zawierające proste iteracje (np. kwadrat, prostokąt) – tworzy zaproszenie i dyplom w edytorze tekstu

– tworzy proste rysunki w edytorze grafiki – zaznacza, kopiuje i wkleja elementy obrazu w edytorze grafiki – pisze na klawiaturze z użyciem liter z polskimi znakami diakrytycznymi, wielkich i małych liter – tworzy w edytorze grafiki rysunki: na zadany temat, podyktowane wyobraźnią, jako ilustracje do czytanego tekstu – tworzy dokumenty tekstowe w edytorze tekstu – zapisuje efekty swojej pracy we wskazanym miejscu – pogrubia, pochyla, podkreśla, zmienia kolor, wielkość i krój czcionki w edytorze tekstu i edytorze grafiki	– zaznacza, kopiuje i wkleja elementy obrazu w edytorze grafiki i edytorze tekstu – tworzy nowe barwy, korzystając z edytora kolorów w edytorze grafiki – łączy obrazy z edytora grafiki z tekstem w edytorze tekstu – rozwija umiejętność pisanie na klawiaturze – tworzy proste dokumenty tekstowe w edytorze tekstu – zapisuje efekty swojej pracy we wskazanym miejscu – stosuje proste formatowanie tekstu – korzysta ze wskazanych stron internetowych, np. scratch.mit.edu, code.org	– formatuje tekst w edytorze tekstu – wstawia do tekstu obrazy pobrane z internetu, z poszanowaniem prawa o własności intelektualnej – łączy obrazy z edytora grafiki i internetu z tekstem w edytorze tekstu – korzysta ze wskazanych stron internetowych, np. scratch.mit.edu; code.org; wikipedia.org, oraz z poczty internetowej – tworzy prostą prezentację multimedialną
3. OSIĄGNIĘCIA W ZAKRESIE POSŁUGIWANIA SIĘ KOMPUTEREM, URZĄDZENIAMI CYFROWYMI I SIECIAMI KOMPUTEROWYMI. UCZEŃ:		
Klasa 1	Klasa 2	Klasa 3
PP 1) posługuje się komputerem lub innym urządzeniem cyfrowym oraz urządzeniami zewnętrznymi przy wykonywaniu zadania; 2) kojarzy działanie komputera lub innego urządzenia cyfrowego z efektami pracy z oprogramowaniem; 3) korzysta z udostępnionych mu stron i zasobów internetowych		
– rozpoznaje i nazywa elementy zestawu komputerowego – kojarzy działanie urządzeń mobilnych, tj. laptopa, tabletu, smartfona, z działaniem komputera stacjonarnego – prawidłowo loguje się do sieci i się z niej wylogowuje – włącza i prawidłowo wyłącza komputer, posługuje się myszką i klawiaturą – uruchamia i wyłącza program z płyty CD – uruchamia i wyłącza programy, zwłaszcza edytor graficzny i edytor tekstu – łączy efekty swojej pracy z możliwościami oprogramowania – posługuje się niektórymi skrótami klawiaturowymi: Ctrl+C, Ctrl+V, Ctrl+Z	– uruchamia i wyłącza aplikacje komputerowe – tworzy foldery w sieci, poprawnie je nazywa i zapisuje w nich efekty swojej pracy – uruchamia przeglądarkę internetową, prawidłowo wpisuje adres strony – drukuje wykonane przez siebie prace – łączy efekty swojej pracy z możliwościami oprogramowania	– kopiuje pliki między folderami – wyszukuje w internecie informacje na zadany temat – uruchamia przeglądarkę internetową, prawidłowo wpisuje adres strony – drukuje wykonane przez siebie prace – łączy efekty swojej pracy z możliwościami oprogramowania
4. OSIĄGNIĘCIA W ZAKRESIE ROZWIJANIA KOMPETENCJI SPOŁECZNYCH. UCZEŃ:		
Klasa 1	Klasa 2	Klasa 3
PP 1) współpracuje z uczniami, wymienia się z nimi pomysłami i doświadczeniami, wykorzystując technologię; 2) wykorzystuje możliwości technologii do komunikowania się w procesie uczenia się		
– współpracuje z innymi uczniami, rozwiązując zadania oraz bawiąc się, przyswajając jednocześnie wiedzę z zakresu programowania	– współpracuje z innymi uczniami, tworząc proste programy w programie Scratch	– współpracuje z innymi uczniami, tworząc proste programy w programie Scratch

5. OSIĄGNIĘCIA W ZAKRESIE PRZESTRZEGANIA PRAWA I ZASAD BEZPIECZEŃSTWA. UCZEŃ:

Klasa 1	Klasa 2	Klasa 3
PP 1) posługuje się udostępnioną mu technologią zgodnie z ustalonymi zasadami; 2) rozróżnia pożądane i niepożądane zachowania innych osób (również uczniów) korzystających z technologii, zwłaszcza w sieci internet; 3) przestrzega zasad dotyczących korzystania z efektów pracy innych osób i związanych z bezpieczeństwem w internecie		
– posługuje się udostępnioną mu technologią zgodnie z ustalonymi zasadami – rozróżnia pożądane i niepożądane zachowania użytkowników internetu – wie, że długotrwała praca przy komputerze męczy wzrok, może powodować bóle głowy, a bardzo wydłużona w czasie – może powodować różne schorzenia, w tym skrzywienie kręgosłupa	– posługuje się udostępnioną mu technologią zgodnie z ustalonymi zasadami – zna zasady bezpiecznej pracy w internecie – rozróżnia pożądane i niepożądane zachowania użytkowników internetu – wie, że długotrwała praca przy komputerze męczy wzrok, może powodować bóle głowy, a bardzo wydłużona w czasie – może powodować różne schorzenia, w tym skrzywienie kręgosłupa	– posługuje się udostępnioną mu technologią zgodnie z ustalonymi zasadami – zna zasady bezpiecznej pracy w internecie – rozróżnia pożądane i niepożądane zachowania użytkowników internetu – przestrzega zasad dotyczących korzystania z efektów pracy innych osób

Edukacja muzyczna

1. OSIĄGNIĘCIA W ZAKRESIE SŁUCHANIA MUZYKI. UCZEŃ:

Klasa 1	Klasa 2	Klasa 3
PP 1) słucha, poszukuje źródeł dźwięku i je identyfikuje; 2) słucha muzyki w połączeniu z aktywnością ruchową, gestami dźwiękotwórczymi: klaskanie, pstrykanie, tupanie, uderzenie o uda itp. oraz z towarzyszeniem prostych opracowań instrumentalnych; 3) reaguje na sygnały muzyczne w różnych sytuacjach zadaniowych; 4) odróżnia dźwięki muzyki, np. wysokie – niskie, długie – krótkie, ciche – głośne, głosy ludzkie: sopran, bas; odróżnia i nazywa wybrane instrumenty muzyczne; 5) rozróżnia muzykę wykonywaną przez solistę, chór, orkiestrę; 6) rozróżnia na podstawie słuchanego utworu muzykę: smutną, wesołą, skoczną, marszową itp.; 7) słucha w skupieniu krótkich utworów muzycznych		
– poszukuje źródeł muzyki i je nazywa – aktywnie słucha muzyki, klaszcząc, pstrykając, tupiąc itp., zgodnie ze wskazówkami nauczyciela – reaguje na umowne sygnały muzyczne w sytuacjach zadaniowych – rozpoznaje utwory wokalne i instrumentalne – rozróżnia utwory instrumentalne wykonywane przez solistę i zespół – określa nastrój słuchanych utworów (muzyka smutna, wesoła) – słucha w skupieniu krótkich utworów muzycznych – świadomie i aktywnie słucha muzyki, następnie wyraża swoje doznania werbalnie i niewerbalnie – kulturalnie zachowuje się na koncercie – przyjmuje właściwą postawę podczas słuchania hymnu narodowego	– rozpoznaje i nazywa różne źródła dźwięku – aktywnie słucha muzyki, klaszcząc, pstrykając, tupiąc itp., zgodnie ze wskazówkami nauczyciela i wg własnej inwencji – słucha muzyki, wykonując proste opracowania instrumentalne – reaguje na zróżnicowane sygnały muzyczne w sytuacjach zadaniowych – odróżnia dźwięki muzyki: wysokie – niskie, długie – krótkie, ciche – głośne – rozpoznaje brzmienie trąbki, skrzypiec, kontrabasu – rozpoznaje głosy ludzkie – męskie i żeńskie – rozpoznaje utwory wokalne i instrumentalne, wykonywane solo i zespołowo – rozpoznaje różne rodzaje muzyki na podstawie jej nastroju, tempa i innych elementów	– rozpoznaje i nazywa różne źródła dźwięku – aktywnie słucha muzyki, klaszcząc, pstrykając, tupiąc itp., zgodnie ze wskazówkami nauczyciela i wg własnej inwencji – słucha muzyki, wykonując proste opracowania instrumentalne oraz improwizując akompaniament na instrumentach perkusyjnych – zna podstawowe formy muzyczne (AB, ABA) i reaguje ruchem lub gestem na ich części – reaguje na zróżnicowane sygnały muzyczne w sytuacjach zadaniowych – ustala umowne sygnały muzyczne – odróżnia dźwięki muzyki: wysokie – niskie, długie – krótkie, ciche – głośne – rozpoznaje brzmienie wybranych instrumentów muzycznych (fortepianu, gitary, skrzypiec, trąbki, fletu, perkusji)

	– dostrzega różnice w charakterze słuchanej muzyki – odróżnia podstawowe elementy muzyki (melodię, rytm, wysokość dźwięku, tempo, dynamikę) – świadomie i aktywnie słucha muzyki, wyraża swoje doznania werbalnie i niewerbalnie – uczestniczy w koncertach muzycznych w szkole i poza nią – kulturalnie zachowuje się na koncercie	– zna i rozpoznaje niektóre rodzaje głosów ludzkich (sopran, bas) – rozpoznaje utwory wykonywane solo i zespołowo, na chór i na orkiestrę – rozpoznaje i wyraża środkami pozamuzycznymi emocjonalny charakter słuchanych utworów – aktywnie słucha muzyki i określa jej cechy – uczestniczy w koncertach muzycznych w szkole i poza nią – odróżnia podstawowe elementy muzyki (melodię, rytm, wysokość dźwięku, akompaniament, tempo i dynamikę)
2. OSIĄGNIĘCIA W ZAKRESIE EKSPRESJI MUZYCZNEJ. ŚPIEW. UCZEŃ:		
Klasa 1	Klasa 2	Klasa 3
PP 1) śpiewa różne zestawy głosek, sylaby, wykorzystuje poznane melodie i tworzy własne, naśladuje odgłosy zwierząt; 2) nuci poznane melodie, śpiewa piosenki podczas zabawy, nauki, uroczystości szkolnych, świąt w tym świąt narodowych; 3) śpiewa śpiewanki, piosenki i pieśni charakterystyczne dla tradycji i zwyczajów polskich, kilka utworów patriotycznych i historycznych; 4) śpiewa dbając o prawidłową postawę, artykulację i oddech, przy zachowaniu naturalnej skali głosu; 5) rozpoznaje i śpiewa hymn Polski; 6) śpiewa kilka wybranych krótkich piosenek w języku obcym		
– powtarza proste melodie – śpiewa zestawy głosek i sylab – naśladuje odgłosy zwierząt – odtwarza zapisane proste rytmy głosem (tataizacją) – śpiewa 5 dźwięków: sol, mi, la, re, do – nuci poznane melodie, śpiewa piosenki podczas zabawy, nauki, uroczystości szkolnych, świąt, w tym świąt narodowych – wykonuje śpiewanki i rymowanki tematyczne – śpiewa piosenki z dziecięcego repertuaru – wykonuje ćwiczenia emisyjne pod kierunkiem nauczyciela – uczy się oddychania przeponowo-żebrowego podczas ćwiczeń oddechowych – rozpoznaje i śpiewa hymn Polski (dwie zwrotki i refren) – śpiewa fragmenty popularnych piosenek w języku obcym	– powtarza proste melodie i zestawy głosek i sylab – naśladuje odgłosy zwierząt – nuci poznane melodie, śpiewa piosenki podczas zabawy, nauki, uroczystości szkolnych, świąt, w tym świąt narodowych – śpiewa piosenki z dziecięcego repertuaru – wykonuje śpiewanki i rymowanki tematyczne – wykonuje ćwiczenia emisyjne pod kierunkiem nauczyciela – uczy się oddychania przeponowo-żebrowego podczas ćwiczeń oddechowych – śpiewa hymn Polski (dwie zwrotki i refren) – śpiewa fragmenty popularnych piosenek w języku obcym	– improwizuje głosem proste ilustracje dźwiękowe do tekstów i obrazów – realizuje proste rytmy i wzory rytmiczne za pomocą sylab rytmicznych – nuci poznane melodie, śpiewa piosenki podczas zabawy, nauki, uroczystości szkolnych, świąt, w tym świąt narodowych – śpiewa własne piosenki i rymowanki (rymowanki powitalne, wyliczanki, fraszki szkolne i in.) – śpiewa piosenki związane z polskimi tradycjami i zwyczajami – podczas śpiewu dba o prawidłową postawę, artykulację i oddech – stosuje oddech przeponowo-żebrowy podczas śpiewu – śpiewa hymn Polski (cztery zwrotki i refren) – śpiewa ulubione piosenki w języku obcym

3. IMPROWIZACJA RUCHOWA, RYTMIKA I TANIEC. UCZEŃ:

Klasa 1	Klasa 2	Klasa 3
PP 1) przedstawia ruchem treść muzyczną (np. dynamikę, nastrój, wysokość dźwięku, tempo, artykulację) oraz treść pozamuzyczną (np. fabułę, odczucia, przekład znaczeniowy słów); 2) interpretuje ruchem schematy rytmiczne; 3) tworzy improwizacje ruchowe inspirowane wyliczankami, rymowankami i rytmizowanymi tekstami; 4) wykonuje pąsy; 5) porusza się i tańczy według utworzonych przez siebie układów ruchowych, z rekwizytem, bez rekwizytu do muzyki i przy muzyce; 6) tworzy sekwencje i układy poruszania się do ulubionych przez siebie utworów muzycznych, wykorzystuje je do animacji i zabawy w grupie; 7) tańczy według układów ruchowych charakterystycznych dla wybranych tańców (w tym integracyjnych, ludowych polskich oraz innych krajów Europy i świata)		
– wyraża nastrój i charakter muzyki, pływając i tańcząc – reaguje ruchem na zmianę tempa i dynamiki – wyraża ruchem czas trwania wartości rytmicznych: ćwierćnut i ósemek – realizuje zapisane proste tematy rytmiczne ruchem całego ciała; stosuje gesty dźwiękotwórcze – tworzy improwizacje ruchowe inspirowane rymowankami – tworzy proste sekwencje i układy poruszania się do ulubionych utworów muzycznych; prezentuje je podczas zabaw muzyczno-ruchowych – wykonuje proste tańce integracyjne – zna i tańczy podstawowe kroki krakowiaka – realizuje układ taneczny do menueta	– wykonuje improwizacje ruchowe do podanej muzyki – wykonuje opracowane pąsy – wzbogaca poznane pąsy o własne układy ruchowe – tworzy proste sekwencje i układy ruchowe do ulubionych utworów muzycznych, wykorzystuje je zabawy w grupie – tańczy podstawowe kroki i figury poloneza i kujawiaka	– reaguje ruchem na puls rytmiczny i jego zmiany – tworzy improwizacje ruchowe do podanej muzyki – realizuje proste rytmy i wzory rytmiczne za pomocą sylab rytmicznych, gestów i ruchu – improwizuje ruch kukiełek do muzyki – wykonuje opracowane pąsy – wzbogaca poznane pąsy o własne układy ruchowe – uczy koleżanki i kolegów poznanych układów ruchowych – tworzy i współtworzy sekwencje i układy poruszania się do ulubionych utworów muzycznych, wykorzystuje je do animacji oraz zabawy w grupie i/lub prezentuje je podczas uroczystości klasowych – wykonuje taniec dworski z epoki renesansu – zna i tańczy kroki oraz figury gawota oraz prostego ludowego tańca rumuńskiego i tańca kowbojskiego

4. GRA NA INSTRUMENTACH MUZYCZNYCH. UCZEŃ:

Klasa 1	Klasa 2	Klasa 3
PP 1) gra zadane przez nauczyciela i własne schematy rytmiczne; 2) wykonuje tematy rytmiczne wybranych, znanych utworów muzycznych (ludowych, popularnych, dziecięcych, klasycznych, wokalnych, instrumentalnych, polskich i zagranicznych) z użyciem instrumentów perkusyjnych; 3) realizuje schematy i tematy rytmiczne, eksperymentuje przy użyciu np. patyczków, pudełek, papieru, trawy, piszczałek, gwizdków, kogucików na wodę; 4) wykonuje instrumenty m.in. z materiałów naturalnych i innych oraz wykorzystuje tak powstałe instrumenty do akompaniamentu, realizacji dźwięku podczas zabaw i zadań edukacyjnych, organizacji koncertów i przedstawień teatralnych; 5) wykonuje akompaniament do śpiewu, stosuje gesty dźwiękotwórcze (np. tupanie, klaskanie, pstrykanie, uderzenie o uda); 6) eksperymentuje i poszukuje dźwięków, fragmentów znanych melodii przy użyciu np. dzwonków, ksylofonu, fletu podłużnego, flażoletu – flicika polskiego; 7) gra melodie piosenek i utworów instrumentalnych, do wyboru: na dzwonkach, ksylofonie, flecie podłużnym, flażolecie – fliciku polskim lub innych		
– odtwarza proste rytmy na instrumentach perkusyjnych – wykonuje akompaniament na instrumentach perkusyjnych do muzyki – realizuje proste schematy i tematy rytmiczne z tataizacją – eksperymentuje przy użyciu np. patyczków, pudełek, papieru, trawy, piszczałek, gwizdków, kogucików	– odtwarza proste rytmy i schematy rytmiczne na instrumentach perkusyjnych – wykonuje akompaniament na instrumentach perkusyjnych do muzyki – realizuje schematy i tematy rytmiczne z tataizacją	– odtwarza proste rytmy i schematy rytmiczne na instrumentach perkusyjnych – wykonuje proste ilustracje instrumentalne do podanych tekstów i obrazów – wykonuje akompaniament na instrumentach perkusyjnych do muzyki

– tworzy dźwiękowe ilustracje, także przy użyciu dostępnych materiałów (przybory szkolne, gazeta, piasek w butelce, gumka, szklanka z wodą) – wykonuje akompaniament naturalny do śpiewu pod kierunkiem nauczyciela – poszukuje wskazanych dźwięków na prostych instrumentach melodycznych – gra na dzwoneczkach 5 dźwięków: sol, mi, la, re, do	– eksperymentuje przy użyciu np. patyczków, pudełek, papieru, trawy, piszczałek, gwizdków, kogucików – wykonuje proste ilustracje instrumentalne do podanych tekstów i obrazów – pod kierunkiem nauczyciela wykonuje proste instrumenty, np. grzechotki z puszek – improwizuje akompaniament naturalny do piosenek – wykonuje akompaniament naturalny do śpiewu na podstawie prostej partytury – improwizuje na instrumentach muzycznych zgodnie z ustalonymi zasadami – gra proste melodie i akompaniamenty na dzwoneczkach i na flecie	– układa i realizuje schematy i tematy rytmiczne z taitażacją – eksperymentuje przy użyciu np. patyczków, pudełek, papieru, trawy, piszczałek, gwizdków, kogucików – wykonuje akompaniament naturalny do śpiewu na podstawie partytury – układa prosty akompaniament naturalny do piosenek; zapisuje gestodźwięki, tworząc prostą partyturę – improwizuje na instrumentach muzycznych zgodnie z ustalonymi zasadami – gra proste melodie i akompaniamenty na dzwoneczkach, flecie lub fiałolecie
5. OSIĄGNIĘCIA W ZAKRESIE ZNAJOMOŚCI FORM ZAPISU DŹWIĘKU. UCZEŃ:		
Klasa 1	Klasa 2	Klasa 3
PP 1) wyjaśnia różne formy zapisu dźwięków, muzyki, np. nagranie przy pomocy komputera, dyktafonu, telefonu, czy zapis przy pomocy notacji muzycznej; 2) zapisuje w zabawie z instrumentami perkusyjnymi dźwięki np. poprzez układ piktogramów, klocków rytmicznych, kolorów, liczb, czy obrazków; szyfruje, koduje, wykorzystuje utworzony zapis w zabawie; 3) korzysta z wybranego zapisu melodii w czasie gry na instrumencie: dzwoneczkach, ksylofonie, flecie podłużnym, fiałolecie – fliciku polskim		
– wie, że muzykę można zapisać i odczytać – rozpoznaje i nazywa niektóre znaki muzyczne (ćwierćnuty, ósemki, pauzę ćwierćnutową) – zna zapis 5 dźwięków: sol, mi, la, re, do, i korzysta z niego podczas gry na instrumentach – wykorzystuje w zabawie z instrumentami perkusyjnymi proste rytmy ułożone z klocków rytmicznych	– wie, że muzykę można zapisać i odczytać – rozpoznaje i nazywa niektóre znaki notacji muzycznej (oznaczenia metrum, klucz wiolinowy, półnuty, ćwierćnuty i odpowiadające im pauzy) – zapisuje dźwięki za pomocą układu klocków rytmicznych i wykorzystuje zapis w zabawie – korzysta z prostego zapisu melodii w czasie gry na flecie lub na dzwoneczkach	– wie, że muzykę można zapisać za pomocą znaków muzycznych, zarejestrować za pomocą komputera, dyktafonu, telefonu – zna wybrane znaki notacji muzycznej i reaguje na nie (wyraża ruchem czas trwania wartości rytmicznych, nut, pauz) – zapisuje dźwięki za pomocą układu klocków rytmicznych i wykorzystuje zapis w zabawie – korzysta z zapisu melodii, grając na flecie lub na dzwoneczkach

Wychowanie fizyczne

1. OSIĄGNIĘCIA W ZAKRESIE UTRZYMANIA HIGIENY OSOBISTEJ I ZDROWIA. UCZEŃ:

Klasa 1	Klasa 2	Klasa 3
PP 1) utrzymuje w czystości ręce i całe ciało, przebiera się przed zajęciami ruchowymi i po ich zakończeniu; wykonuje te czynności samodzielnie i w stosownym momencie; 2) dostosowuje strój do rodzaju pogody i pory roku w trakcie zajęć ruchowych odpowiednio na świeżym powietrzu i w pomieszczeniu; 3) wyjaśnia znaczenie ruchu w procesie utrzymania zdrowia; 4) przygotowuje we właściwych sytuacjach i w odpowiedni sposób swoje ciało do wykonywania ruchu; 5) ma świadomość znaczenia systematyczności i wytrwałości w wykonywaniu ćwiczeń; 6) uznaje, że każdy człowiek ma inne możliwości w zakresie sprawności fizycznej, akceptuje sytuację dzieci, które z uwagi na chorobę nie mogą być sprawne w każdej formie ruchu		
– utrzymuje w czystości ręce i całe ciało – przebiera się przed zajęciami ruchowymi i po ich zakończeniu; wykonuje te czynności samodzielnie i w stosownym momencie – dostosowuje strój na zajęcia ruchowe na świeżym powietrzu do rodzaju pogody i pory roku (nakrycie głowy – słońce, lekki mróz itp.) – dostosowuje strój na zajęcia ruchowe w pomieszczeniu do panujących tam warunków – wie, że aktywność fizyczna ma znaczenie dla utrzymania zdrowia – rozumie znaczenie systematyczności i wytrwałości w wykonywaniu ćwiczeń – wie, że każdy człowiek ma inne możliwości w zakresie sprawności fizycznej – akceptuje sytuację dzieci, które ze względu na chorobę nie mogą być sprawne w każdej formie ruchu – wyraża zrozumienie i empatię poprzez zachowanie wprowadzone z tych wartości	– utrzymuje w czystości ręce i całe ciało – przebiera się przed zajęciami ruchowymi i po ich zakończeniu; wykonuje te czynności samodzielnie i w stosownym momencie – dostosowuje strój na zajęcia ruchowe na świeżym powietrzu do rodzaju pogody i pory roku (nakrycie głowy – słońce, lekki mróz itp.) – dostosowuje strój na zajęcia ruchowe w pomieszczeniu do panujących tam warunków – wyjaśnia znaczenie ruchu w procesie utrzymania zdrowia – w odpowiedni sposób przygotowuje ciało do wykonywania ruchu, np. do pływania, kilkugodzinnej wycieczki, wędrówki itp. – rozumie znaczenie systematyczności i wytrwałości w wykonywaniu ćwiczeń – wie, że każdy człowiek ma inne możliwości w zakresie sprawności fizycznej – akceptuje sytuację dzieci, które ze względu na chorobę nie mogą być sprawne w każdej formie ruchu – wyraża zrozumienie i empatię poprzez zachowanie wprowadzone z tych wartości	– utrzymuje w czystości ręce i całe ciało – przebiera się przed zajęciami ruchowymi i po ich zakończeniu; wykonuje te czynności samodzielnie i w stosownym momencie – dostosowuje strój na zajęcia ruchowe na świeżym powietrzu do rodzaju pogody i pory roku (nakrycie głowy – słońce, lekki mróz itp.) – dostosowuje strój na zajęcia ruchowe w pomieszczeniu do panujących tam warunków – wyjaśnia znaczenie ruchu w procesie utrzymania zdrowia – w odpowiedni sposób przygotowuje ciało do wykonywania ruchu, np. do pływania, kilkugodzinnej wycieczki, wędrówki itp. – rozumie znaczenie systematyczności i wytrwałości w wykonywaniu ćwiczeń – wie, że każdy człowiek ma inne możliwości w zakresie sprawności fizycznej – akceptuje sytuację dzieci, które ze względu na chorobę nie mogą być sprawne w każdej formie ruchu – wyraża zrozumienie i empatię poprzez zachowanie wprowadzone z tych wartości

2. OSIĄGNIĘCIA W ZAKRESIE SPRAWNOŚCI MOTORYCZNYCH. UCZEŃ:

Klasa 1	Klasa 2	Klasa 3
PP 1) przyjmuje podstawowe pozycje do ćwiczeń: postawa zasadnicza, rozkrok, wykrok, zakrok, stanie na jednej nodze, klęk podparty, przysiad podparty, podpór przodem, podpór tyłem, siad klęczny, skrzyżny, skulony, prosty; 2) pokonuje w biegu przeszkody naturalne i sztuczne, biega z wysokim unoszeniem kolan, biega w połączeniu ze skokiem, przenoszeniem przyborów np. piłki, pałeczki, z rzutem do celu ruchomego i nieruchomego, bieg w różnym tempie, realizuje marszobieg; 3) rzuca i podaje jedną ręką piłką małą i dużą, w miejscu i w ruchu, oburącz rzuca do przodu, znad głowy, piłką małą i dużą, rzuca małymi przyborami na odległość i do celu, skacze na jednej nodze i obunóż ze zmianą tempa, kierunku, pozycji ciała, skacze w dal dowolnym sposobem, skacze przez skakankę, wykonuje przeskok zawrotny przez ławeczkę, naskoki i zeskoki, skoki zajęcze; 4) wykonuje ćwiczenia zwinnościowe: a) skłony, skrętoskłony, przetoczenie, czołganie, podciąganie, b) czworakowanie ze zmianą kierunku i tempa ruchu, c) wspina się, d) mocowanie w pozycjach niskich i wysokich, e) podnoszenie i przenoszenie przyborów; 5) wykonuje przewrót w przód z przysiadu podpartego; 6) wykonuje ćwiczenia równoważne bez przyboru i z przyborem np. na ławeczce gimnastycznej; 7) samodzielnie wykonuje ćwiczenia prowadzące do zapobiegania wadom postawy		
– przyjmuje podstawowe pozycje do ćwiczeń: postawa zasadnicza, rozkrok, wykrok, zakrok, stanie na jednej nodze, klęk podparty, przysiad podparty, podpór przodem, podpór tyłem, siad klęczny, skrzyżny, skulony, prosty – pokonuje w biegu przeszkody naturalne i sztuczne – biega z wysokim unoszeniem kolan – biega w połączeniu ze skokiem – biega z przenoszeniem przyborów, np. piłki, pałeczki – biega z rzutem do celu ruchomego i nieruchomego – biega w różnym tempie – realizuje marszobieg – rzuca i podaje jedną ręką piłką małą i dużą, w miejscu i w ruchu – oburącz rzuca do przodu, znad głowy, piłkę małą i dużą – toczy i kozłuje piłkę – rzuca małymi przyborami na odległość i do celu – skacze na jednej nodze i obunóż ze zmianą tempa, kierunku, pozycji ciała – skacze w dal dowolnym sposobem – skacze przez skakankę – wykonuje przeskok zawrotny przez ławeczkę, naskoki, zeskoki, skoki zajęcze – wykonuje skłony, skrętoskłony – wspina się, np. na drabinkach – mocuje się w parach w pozycjach niskich i wysokich – wykonuje przetoczenie, czołganie, podciąganie – wykonuje czworakowanie ze zmianą kierunku i tempa ruchu – współpracuje z partnerem i całym zespołem podczas zadań gimnastycznych	– przyjmuje podstawowe pozycje do ćwiczeń: postawa zasadnicza, rozkrok, wykrok, zakrok, stanie na jednej nodze, klęk podparty, przysiad podparty, podpór przodem, podpór tyłem, siad klęczny, skrzyżny, skulony, prosty – pokonuje w biegu przeszkody naturalne i sztuczne – biega z wysokim unoszeniem kolan – biega w połączeniu ze skokiem – biega z przenoszeniem przyborów, np. piłki, pałeczki – biega z rzutem do celu ruchomego i nieruchomego – biega w różnym tempie – realizuje marszobieg – samodzielnie wykonuje rozgrzewkę podczas truchtu – jedną ręką rzuca i podaje piłkę małą i dużą, w miejscu i w ruchu – oburącz rzuca do przodu, znad głowy, piłkę małą i dużą – toczy i kozłuje piłkę – rzuca małymi przyborami na odległość i do celu – skacze na jednej nodze i obunóż ze zmianą tempa, kierunku, pozycji ciała – skacze w dal dowolnym sposobem – skacze przez skakankę – wykonuje przeskok zawrotny przez ławeczkę, naskoki, zeskoki, skoki zajęcze – wykonuje skłony, skrętoskłony – wykonuje przetoczenie, czołganie, podciąganie – wykonuje czworakowanie ze zmianą kierunku i tempa ruchu – wspina się, np. na drabinkach – mocuje się w parach w pozycjach niskich i wysokich – współpracuje z partnerem i całym zespołem podczas zadań gimnastycznych	– przyjmuje podstawowe pozycje do ćwiczeń: postawa zasadnicza, rozkrok, wykrok, zakrok, stanie na jednej nodze, klęk podparty, przysiad podparty, podpór przodem, podpór tyłem, siad klęczny, skrzyżny, skulony, prosty – wykonuje skłony, skrętoskłony – pokonuje w biegu przeszkody naturalne i sztuczne – biega z wysokim unoszeniem kolan – biega w połączeniu ze skokiem – biega z przenoszeniem przyborów, np. piłki, pałeczki – biega z rzutem do celu ruchomego i nieruchomego – biega w różnym tempie – realizuje marszobieg – wykonuje przewrót w przód i w tył na materacu z przysiadu podpartego – samodzielnie wykonuje rozgrzewkę podczas truchtu – jedną ręką rzuca i podaje piłkę małą i dużą, w miejscu i w ruchu – oburącz rzuca do przodu, znad głowy, piłkę małą i dużą – toczy i kozłuje piłkę – rzuca małymi przyborami na odległość i do celu – skacze na jednej nodze i obunóż ze zmianą tempa, kierunku, pozycji ciała – skacze w dal dowolnym sposobem – skacze przez skakankę – podnosi i przenosi przybory – wykonuje przeskok zawrotny przez ławeczkę, naskoki, zeskoki, skoki zajęcze – wykonuje skłony, skrętoskłony – wykonuje przetoczenie, czołganie, podciąganie – wykonuje czworakowanie ze zmianą kierunku i tempa ruchu

– podnosi i przenosi przybory – wykonuje przewrót w przód i w tył na materacu z przysiadu podpartego – wykonuje ćwiczenia równoważne bez przyboru i z przyborem, np. na ławeczce gimnastycznej – samodzielnie wykonuje ćwiczenia zapobiegające wadom postawy – wykonuje próbę siły mięśni brzucha – wykonuje próbę gibkości dolnego odcinka kręgosłupa	– podnosi i przenosi przybory – wykonuje przewrót w przód i w tył na materacu z przysiadu podpartego – wykonuje ćwiczenia równoważne bez przyboru i z przyborem, np. na ławeczce gimnastycznej – samodzielnie wykonuje ćwiczenia zapobiegające wadom postawy – wykonuje próbę siły mięśni brzucha – wykonuje próbę gibkości dolnego odcinka kręgosłupa	– wspina się, np. na drabinkach – mocuje się w parach w pozycjach niskich i wysokich – współpracuje z partnerem i całym zespołem podczas zadań gimnastycznych – podnosi i przenosi przybory – wykonuje przewrót w przód i w tył na materacu z przysiadu podpartego – wykonuje ćwiczenia równoważne bez przyboru i z przyborem, np. na ławeczce gimnastycznej – samodzielnie wykonuje ćwiczenia zapobiegające wadom postawy – wykonuje próbę siły mięśni brzucha – wykonuje próbę gibkości dolnego odcinka kręgosłupa
---	---	--

3. OSIĄGNIĘCIA W ZAKRESIE RÓŻNYCH FORM REKREACYJNO-SPORTOWYCH. UCZEŃ:

Klasa 1	Klasa 2	Klasa 3
PP 1) organizuje zespołową zabawę lub grę ruchową z wykorzystaniem przyboru lub bez; 2) zachowuje powściągliwość w ocenie sprawności fizycznej koleżanek i kolegów – uczestników zabawy, respektuje ich prawo do indywidualnego tempa rozwoju, radzi sobie w sytuacji przegranej i akceptuje zwycięstwo, np. drużyny przeciwnej, gratuluje drużynie zwycięskiej sukcesu; 3) respektuje przepisy, reguły zabaw i gier ruchowych, przepisy ruchu drogowego w odniesieniu do pieszych, rowerzystów, rolkarzy, biegaczy i innych osób, których poruszanie się w miejscu publicznym może stwarzać zagrożenie bezpieczeństwa; 4) uczestniczy w zabawach i grach zespołowych, z wykorzystaniem różnych rodzajów piłek; 5) wykonuje prawidłowo elementy charakterystyczne dla gier zespołowych: rzuty i chwyt ringo, podania piłki do partnera jednorącz i oburącz w miejscu lub w ruchu, odbicia piłki, kozłowanie w miejscu i w ruchu, podania piłki w miejscu i w ruchu, prowadzenie piłki, strzał do celu; 6) układa zespołowe zabawy ruchowe i w nich uczestniczy, ma świadomość, iż sukces w takiej zabawie odnosi się dzięki sprawności, zaradności i współdziałaniu; 7) jeździ na dostępnym sprzęcie sportowym, np. hulajnodze, rolkach, rowerze, sankach, łyżwach		
– bierze udział w zespołowych zabawach ruchowych, minigrach i grach terenowych, zawodach sportowych – reaguje ruchem na zmiany rytmu, tempa i głośności (zabawy orientacyjno-porządkowe z zastosowaniem sygnałów dźwiękowych) – respektuje decyzje sędziego i się im podporządkowuje – zachowuje powściągliwość w ocenie sprawności fizycznej kolegów i koleżanek – uczestników zabawy; respektuje ich prawo do indywidualnego tempa rozwoju – radzi sobie w sytuacji przegranej i akceptuje zwycięstwo np. drużyny przeciwnej – gratuluje zwycięskiej drużynie sukcesu – respektuje przepisy, reguły zabaw zespołowych, gier ruchowych i sportowych – respektuje przepisy ruchu drogowego w odniesieniu do pieszych, rowerzystów, rolkarzy, biegaczy i innych osób, których poruszanie się w miejscu publicznym może stwarzać zagrożenie dla bezpieczeństwa	– bierze udział w zespołowych zabawach ruchowych, minigrach i grach terenowych, zawodach sportowych – reaguje ruchem na zmiany rytmu, tempa i głośności (zabawy orientacyjno-porządkowe z zastosowaniem sygnałów dźwiękowych) – respektuje decyzje sędziego i się im podporządkowuje – organizuje zespołową zabawę lub grę ruchową z wykorzystaniem przyborów lub bez nich – zachowuje powściągliwość w ocenie sprawności fizycznej kolegów i koleżanek – uczestników zabawy; respektuje ich prawo do indywidualnego tempa rozwoju – radzi sobie w sytuacji przegranej i akceptuje zwycięstwo np. drużyny przeciwnej – gratuluje drużynie zwycięskiej sukcesu – respektuje przepisy, reguły zabaw zespołowych, gier ruchowych i sportowych	– bierze udział w zespołowych zabawach ruchowych, minigrach i grach terenowych, zawodach sportowych – reaguje ruchem na zmiany rytmu, tempa i głośności (zabawy orientacyjno-porządkowe z zastosowaniem sygnałów dźwiękowych) – respektuje decyzje sędziego i się im podporządkowuje – organizuje zespołową zabawę lub grę ruchową z wykorzystaniem przyborów lub bez nich – zachowuje powściągliwość w ocenie sprawności fizycznej kolegów i koleżanek – uczestników zabawy; respektuje ich prawo do indywidualnego tempa rozwoju – radzi sobie w sytuacji przegranej i akceptuje zwycięstwo, np. drużyny przeciwnej – gratuluje zwycięskiej drużynie sukcesu – respektuje przepisy, reguły zabaw zespołowych, gier ruchowych i sportowych

– uczestniczy w zabawach i grach zespołowych z wykorzystaniem różnych rodzajów piłek, np. ringo, minikoszykówka, minisiatkówka, minipiłka ręczna i nożna – prawidłowo wykonuje elementy gier zespołowych: rzuty i chwyty ringo, podania piłki do kolegi jednorącz i oburącz, w miejscu i w ruchu, elementy kozłowania w miejscu i ruchu, prowadzenie piłki, strzał do celu, rzucanka siatkarska itd. – układa zespołowe zabawy ruchowe i w nich uczestniczy; ma świadomość, iż sukces w takiej zabawie odnosi się dzięki sprawności, zaradności i współdziałaniu – jeździ na dostępnym sprzęcie sportowym, np. na hulajnodze, rolkach, deskorolce, rowerze, sankach, łyżwach	– respektuje przepisy ruchu drogowego w odniesieniu do pieszych, rowerzystów, rolkarzy, biegaczy i innych osób, których poruszanie się w miejscu publicznym może stwarzać zagrożenie dla bezpieczeństwa – uczestniczy w zabawach i grach zespołowych z wykorzystaniem różnych rodzajów piłek, np. ringo, minikoszykówka, minisiatkówka, minipiłka ręczna i nożna – prawidłowo wykonuje elementy gier zespołowych: rzuty i chwyty ringo, podania piłki do kolegi jednorącz i oburącz, w miejscu i w ruchu, elementy kozłowania w miejscu i ruchu, prowadzenie piłki, strzał do celu, rzucanka siatkarska itd. – układa zespołowe zabawy ruchowe i w nich uczestniczy – układa niekonwencjonalne zespołowe zabawy ruchowe i w nich uczestniczy, np. wyścig olbrzymów – czworakowanie w za dużych butach, wyścig klaunów – wędrówka pary uczniów połączonych szarfą itp. – ma świadomość, iż sukces w takiej zabawie odnosi się dzięki sprawności, zaradności i współdziałaniu – jeździ na dostępnym sprzęcie sportowym, np. na hulajnodze, rolkach, deskorolce, rowerze, sankach, łyżwach	– respektuje przepisy ruchu drogowego w odniesieniu do pieszych, rowerzystów, rolkarzy, biegaczy i innych osób, których poruszanie się w miejscu publicznym może stwarzać zagrożenie dla bezpieczeństwa – uczestniczy w zabawach i grach zespołowych z wykorzystaniem różnych rodzajów piłek, np. ringo, minikoszykówka, minisiatkówka, minipiłka ręczna i nożna – prawidłowo wykonuje elementy gier zespołowych: rzuty i chwyty ringo, podania piłki do kolegi jednorącz i oburącz, w miejscu i w ruchu, elementy kozłowania w miejscu i ruchu, prowadzenie piłki, strzał do celu, rzucanka siatkarska itd. – układa zespołowe zabawy ruchowe i w nich uczestniczy – układa niekonwencjonalne zespołowe zabawy ruchowe i w nich uczestniczy, np. wyścig olbrzymów – czworakowanie w za dużych butach, wyścig klaunów – wędrówka pary uczniów połączonych szarfą itp. – ma świadomość, iż sukces w takiej zabawie odnosi się dzięki sprawności, zaradności i współdziałaniu – jeździ na dostępnym sprzęcie sportowym, np. na hulajnodze, rolkach, deskorolce, rowerze, sankach, łyżwach
---	---	---